

87

Ο ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ

ΚΛΕΦΤΙΚΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ

ἢ

30

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΣΜΑ

ΥΠΟ

Κ. ΡΑΜΦΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ

12 — Ὁδὸς Σταδίου — 12

1920

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ
12 — Ὁδὸς Σταδίου — 12
1920

Ο ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ

«Καλλίτερα μίᾳ ὥρᾳ ἐλευθέρῃ ζωῇ,
παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβιά καὶ φυλακῆς».

ΚΕΦ ΛΑΙΟΝ Α'.

Τὸ φθινόπωρον ἤρξατο, ὁ ὕετος ἐπιπτε κρουνηδόν· βρον-
ταὶ καὶ ἀστραπαὶ διέσχιζον ἀπὸ ἀκροῦ εἰς ἄκρον τὸν θόλον
τοῦ οὐρανοῦ· ἀπασαὶ αἱ ὁδοὶ τῶν Ἰωαννίνων κατεκλύσθη-
σαν ἐπὶ τῶν ὑδάτων· αἱ κορυφαὶ τῆς Πίνδου, τοῦ Τομάρου
καὶ τῶν ὀρέων τῆς Θεσπρωτίας ὠμοιάζον μὲ Γιγάντας
ἀκοντίζοντας πρὸς τὸν οὐρανὸν βέλη πορφορεῖα, ἐξ οὗ ἐνέ-
σκηπτον ἐξ ὑπαμοιβῆς κεραυνοί, πίπτοντες μετὰ τρομεροῦ
πατάγου ἐπ' αὐτῶν· αἱ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ ἤσαν το-
σοῦτον ἀλλεπάλληλοι, ὥστε ἡ ἀτμόσφαιρα ἐφαίνετο πυ-
ρκαυστος. Ἀνὰ πᾶν φθινόπωρον καὶ ἀνὰ πᾶσιν ἔνοιξιν
διαδραματίζεται ἐν Ἡπείρῳ τὸ τρομερὸν, μεγαλοπρεπὲς
καὶ καταπληκτὸν τοῦτο θέαμα. Ὁ μὴ ποτε εὐρεθεὶς ἐν τῇ
τοιαύτῃ σκηνῇ ἐν Ἡπείρῳ εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ ἐν
θέαμα ἀληθῶς μυθώδες Ἐξ ἀπίντων τῶν ὀρέων, προεξαρ-
χοντος τοῦ Λάκμωνος, τῆς ὑψηλοτέρας τῆς Πίνδου κορυ-
φῆς, ἀκοντίζονται συγχρόνως οἱ κεραυνοὶ καθ' ἑλᾶς τῆς
δυσωδύνσεις, μηδόλως διακοπτομένων τῶν ἀστραπῶν καὶ
τῶν βροντῶν. Μὴ ὥς ἐκ τούτου ἔλαβε τὴν ἀρχὴν τοῦ ὁ
μῦθου τοῦ κατὰ τοῦ Διὸς τῶν Γιγάντων πολέμου;

Ὁ Ἄλῃ Πασᾶς, ἀγαλλόμενος εἰς πᾶν ὅ,τι ἐμποιεῖ φρί-
κην, ἐκάθητο ἐν τῇ πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ φρου-
ρίου ἀγαπητῇ του σκιάδι, ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του
τὴν λίμνην, τὸν Τόμαρον καὶ τὴν Πίνδον καὶ ἐτέρπετο
θεωρῶν μὲ ἀπληστον ὄμμα τὴν ἐπανάστασιν ταύτην τῆς
φύσεως. Πλησίον του ἵστατο ὁ Μάνθος Οἰκονόμου καὶ

πρὸς τὴν θύραν ὁ Βελή - Γκέκας, εἰς τῶν ὤμων καὶ αἵμο-
χαρῶν δορυφόρων του.

— Μάνθο, εἶπεν ὁ Πασᾶς ἀποτανθεὶς πρὸς αὐτόν, πῶς
γίνονται, ὦρὲ πύρο μου, αὐταῖς ἢ φωτιαῖς καὶ ἢ βρονταῖς ;

— Βεζίρη μου, ἀπεκρίθη ὁ Μάνθος, καὶ ἐγὼ δὲν ἤ-
ξεύρω πῶς γίνονται, διότι δὲν ἔμαθα φυσικὴν.

— Πῶς ὦρὲ δὲν τὸ ξέρεις ; ἐκεῖνο τὸ Φραντσέζο, τὸ
Κόνσουλα, τὸ Πουκεβίλλη μὲ εἶπε μιὰ φορά, πῶς εἶναι
ἓνα ἀγέρι μέσ' στὰ σύνεφα ποῦ ἀνάβει πᾶν τρίβονται, καὶ
αὐτὸ κάμνει τὸ βρόντο καὶ ἀστράφτει.

— Αὐτός, Βεζίρη μου, εἶνε ἄνθρωπος σοφὸς καὶ γνω-
ρίζει, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔμαθα πολλὰ γράμματα.

— Ἀμὴ τὸ Ψαλῖδα θὰ ξέρη, ὦρὲ Μάνθο, τί λές, δὲν ξέρεις ;

— Βεβαίως, ὁ Ψαλίδας, Βεζίρη μου, ἤξεύρει, διότι καὶ
αὐτὸς εἶναι φιλόσοφος !

— Αἰριο, ὦρὲ, θὰ τὸ κράξω νὰ μὲ τὸ ξηγάῃ ὦχ, ὦχ
γιὰ τήρα, ὦρὲ, γιὰ τήρα, μιὰ, δυό, τρεῖς, ἀπὸ παντοῦ
ἀστρέφει καὶ βρονταίει.

— Παντοῦ, Βεζίρη μου, φαίνεται τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ.

— Τί μεγαλεῖο, ὦρὲ πύρο μου ; ἀπεκρίθη ὁ Ἀλη-
Πασᾶς, αὐτὸς κάνει τὸ δουλειά του, καθὼς κάνω κι' ἐγὼ
τὸ δικό μου.

— Εἶναι καλὸν νὰ φύγωμεν ἐδῶθεν, ὑπέλαβεν ὁ Μάνθος.

— Γιατί, ὦρὲ, σκιάζεσαι ;

— Καὶ ποῖος δὲν σκιάζεται τὴν ὀργὴν τοῦ Κυρίου ;

— Καὶ τί ἔκαμεν, ὦρὲ, τὸ γάδαρο ποῦ ἔκαψε τ' ἀστρο-
πελέκι, προχθὲς 'ς τὸ λακκα ; — Ὁ Βελή Γκέκας, μ' ἔλην
τὴν ἀσυνειδησίαν του, ἔφριξεν εἰς τὴν βλασφημίαν ταύτην.

— Αἱ βροχαὶ αὗται αἱ πρώτοι θὰ ὠφελήσουν τὴν γῆν,
εἶπεν ὁ Μάνθος, θέλων νὰ διακόψῃ διάλογον, ὅστις
ἔμελλε νὰ καταντήσῃ εἰς ἀτελευτήτους βλασφημίας ἐναν-
τίον τοῦ Θεοῦ, οἱ γεωργοὶ θὰ σπείρουν ἐνωρίς.

— Καὶ τί μὲ τοῦτε, ἀπεκρίθη μὲ ὕφος ὀργίλον ὁ Ἀλη-
Πασᾶς, θιαν ἐκεῖνο τὸ χιανέτη τὸ Κατσαντώνη μοῦ καίει
τῆς θημωνιάς ; ἐρέτος μ' ἔκαψε, ὦρὲ, ὀλakis μου τῆς θη-
μωνιάς 'ς τὸν κάμπο τῆς Ἀρτας· μ' ἐζήμιωσε πέντε μιλ-
λιοῦνια γρόσια.

— Ἦτο καλόν, Βεζίρη μου, νὰ τὸν ἐσυγχώρεις, διὰ νὰ μὴ γίνωνται τόσαι ζημίαι καὶ χύνεται καὶ τόσον αἷμα.

— Κι' αὐτὸ τῶκαμα, ὥρὲ πύρο μου, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆς· γιὰ τοὺς ὁ Βελῆς, ἐρώτα τον. Ὁρὲ Βελῆ, εἶπεν ἀποστράφεις πρὸς τὸν εἰς τὴν θύραν ἱστάμενον Βελῆ - Γκέκα, δὲν σοῦ παράγγειλα, ὥρὲ. νὰ τοῦ πῆς νὰ προσκυνήσῃ καὶ νὰ τὸ συγχωρέσω, νὰ τὸ κάμω Δερβέναγα ὅς τὰ Ἀγγράρα;

— Ξέρεις, Βεζίρη μου, τί μὲ εἶπε, μὴ πρὸς βάρος σου μ' εἶπεν, ὅτι δὲν σ' ἐμπιστεύεται, διότι ὅσοι ἐπροσκύνησαν, θλούς τοὺς ἐσοῦβλίσας, καὶ ὅτι, ὅσο ἔχει μιὰ στάλα αἷμα ὅτ' οὐ κορμὶ τοῦ θὰ σὲ πολεμᾷ.

Ὁ Ἀλῆς ἠγέρθη, ἡ μᾶλλον ἐπήδησεν ὡς τίγρις μαινομένη ἐκ τοῦ ἀνακλίντρου, εἰς ὃ ἐκάθητο, ρίψας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὸ τσιμπούκιόν του, οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἤστραψαν ὅπ' ὀργῆς καὶ ἡ ὄψις τοῦ ἐγένετο πορφυρᾶ.

— Αὖριο σύνταχα, εἶπεν ἐπιτακτικῶς εἰς τὸν Βελῆ - Γκέκα, νὰ πάρῃς ἑκατὸ παλληκάρια νὰ πᾶς νὰ τὸν βαρέσῃς καὶ ἡ ζωντανὸ ἡ πεθαμένο νὰ μὲ τὸ φέρῃς ἀκοῆς, ὥρὲ Βελῆ; γιατί μαῦρο φεῖδι σ' ἔφαγε μὰ τὸ κεφάλι μου.

— Ὅρισμός σου, Βεζίρη μου, μὴ χολιάς· πλήν...

— Τί πλή, ὥρὲ, τί θὰ πῇ, πέ το ὥρὲ, πέ το.

— Τί νὰ 'πῶ θὰ μᾶς σκοτώσῃ πάλι κάμποσοι παλληκάρια.

— Θὰ 'πῇ ποῦ τὸ σκιάζεσαι, ὥρὲ; χαράμι νὰ σοῦ γελῇ!

— Ἐγὼ δὲ σκιάζομαι κανένα, ἀπεκρίθη μὲ συγκινημένην φωνὴν ὁ Βελῆ - Γκέκας μὲ γνωρίζεις ὅτι εἶμαι παλληκάρι καὶ γνωρίζω τὰ παλληκάρια· ὁ Κατσαντῶνης εἶναι ἀσλάνι. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξῆλθε πλήρης ἀγανακτήσεως.

— Ὁρὲ πύρο μου Μάνθο, φώναξέ το νὰ στραφῇ πίσω ἀλήθεια λέει ὥρὲ, δὲν ἔχω ὅμοιο παλληκάρι σὰν τὸ Βελῆ.

Ὁ Βελῆ - Γκέκας, ὅστις εἶχεν ἀπομακρυνθῇ ὀλίγα βήματα, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Μάνθου.

— Ὁρὲ πύρο μου Βελῆ, τῷ εἶπεν ὁ Πασάς, σ' ἔκαμα κι' ἐχθλίαςες, ὥρὲ ξέχασ' το τώρα ἐγὼ σ' ἀγαπῶ. Ἀκρουμάσου, ὥρὲ πύρο μου, μιὰ παραγγολὴ ποῦ θὰ σὲ κάμω. Αὐτὸς ἔχει τὸ γυναικί του ὅς τὸ Κόρτι καὶ ἕνα

παιδί, νὰ τὰ πάρης, ὦρέ, νὰ τὰ φέρης ἐδῶ, νὰ βιαστῇ νὰ προσκυνήσῃ.

— Ὁ Βελῆ Γκέκας ἔκλινε τὴν κεφαλὴν εἰς σημεῖον ὑπακοῆς· ἀλλ' ἐν βλέμμα, τὸ ὁποῖον ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ Μάνθου, ἐνέφαινε τὸ παράλογον τῆς ἐπιχειρήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Τὴν ἐπιούσαν δ' οὐρανὸς ἦτο ἀνέφελος, δ' ἥλιος κατήσχετο μεγαλοπρεπῆς εἰς τὸν δρίζοντα, ἵνα κυρτῇ ὀπισθεν τῶν ὀρέων τῆς Θεσπρωτίας· νέφη χρυσολαμπῇ περιστοιχοῦντα αὐτὸν πανταχόθεν καθίστων πομπωδεστέραν τὴν κάθοδόν του· ἡ Κιάφα τοῦ Σουλίου ἐφαίνετο μακρόθεν ὡς φωλεὰ ἀετοῦ ἐπὶ τῶν ἀποτόμων βράχων. (Ὁ χωρικοὶ τοῦ Κορθίου, χωρίου τῆς ἐπαρχίας Ἀθαμανίας, ἀνῆρχοντο ἐκ τῆς κοιλάδος εἰς τὸ χωρίον ἐλαύνοντες ἡμιόνους, τοὺς μὲν φορτωμένους ἀραβόσιτον, τοὺς δὲ ξύλα, καὶ ἕτεροι παρηκολούθουν φέροντες ἐπ' ὤμων ἀξίνας καὶ ἄλλα γεωργικὰ ἐργαλεῖα. Πλησιάντες εἰς τὸ χωρίον ἤκουσαν ἐκ πορσεκροτήσεως ἀλλεπαλλήλους καὶ συνεχεῖς· ἔθεν ἀφήσαντες εἰς τὴν ὁδὸν τὰ ζῷα των, ἀνέβησαν εἰς ὑψωμά τι, ἵνα ἀνακαλύψωσι τὴν θέσιν ἐν ᾗ ἐπουροβόλουν· ποιμὴν ἱστάμενος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κατέρχοντος τοῦ χωρίου βουνοῦ, ἔχων τὰς δύο τοῦ χεῖρας ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῆς ράβδου του καὶ ἐρείδων ἐπ' αὐτῶν τὴν κεφαλὴν του, ἐθεώρει προσεκτικῶς πρὸς τὸν Ἀραχθόν. Γυνὴ ὠραία καὶ μεγαλοπρεπῆς, ὡς ἡ Ἥρα, ἐκάθητο εἰς τὴν θύραν τῆς πρὸς τὴν βόρειον ἄκραν τοῦ χωρίου οἰκίας τῆς, θεωροῦσα μὲ ὄμμα μεγαλυχολικὸν πρὸς τὴν κοιλάδα· παῖς δὲ ἐξαιτῆς ἱστάμενος ἐνώπιόν τῆς ἀπέσπα τὰ φύλλα κλάδου δάφνης, ραίνων αὐτὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερά.

— Ἀκούεις, μήτερ, ἀκούεις; εἶπε τὸ παιδίον εἰς τὴν ὠραία, Ἠπειρώτιδα, ρίψας τὸν κλάδον πρὸ τῶν ποδῶν του, ἀκούεις τουφεκισμούς; ποῦ ἄρά γε νὰ γίνωνται.

— Ποὺς ἤξεύρει, τέκνον μου, ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ ἀπομάξασα ἐν δάκρυ.

— Ἄκουε, ἄκουε, ὑπέλαβεν ὁ παῖς, ὅλον ἐν ἀκούονταί· περισσότεροι, ὥς νὰ μᾶς πλησιάζουν.

— Μήπως φοβήσαι ἀκούων τὰ πυροβολητά;

— Τί λέγεις, μήτέρ μου, ἐγὼ νὰ φοβηθῶ τὰ πυροβολητά; Θεὸς φυλαξοι θέλεις νὰ πέρω τὸ τουφέκι μου νὰ πυροβολήσω; Τώρα βλέπεις ἂν εἶμαι παλληκάρι φαίνεται μὲ καταφρονεῖς, διότι εἶμαι μικρὸς ἄχ! πότε νὰ γίνω καὶ ἐγὼ τρανός! καὶ ἔδραμε πρὸς τὴν θύραν. Ἡ μήτηρ του δραμοῦσα τὸν ἐκράτησεν ἀπὸ τὸ φόρεμα.

— Ἡξεύρω ὅτι εἶσαι παλληκάρι, ἀλλὰ τώρα δὲν εἶναι καιρὸς νὰ πυροβολήσῃς. — Καὶ διατί; ἀπεκρίθη ὁ παῖς, θεωρῶν ἀσχαρδαμυκτεῖ τὴν μητέρα του.

— Ἀφοῦ σοῦ λέγω, ὅτι δὲν εἶναι καιρὸς, πρέπει νὰ ὑπακούσῃς ὥς καλὸν παιδίον.

— Ὑπακούω, μήτέρ μου, ὑπακούω.

— Ὑπαγε, λοιπόν, Ἀλέξανδρε, μέσα ν' ἀναπνεύθῃς ἐνύκτωσε καὶ μὴ σὲ μέλλει ποῦ τουφεκίζουν.

— Καὶ σὺ ἐδῶ θὰ κάθῃσαι; δὲν ἔρχεσαι μέσα; ἀπεκρίθη ὁ παῖς.

— Παναγία μου, εἶπεν ἡ γυνή, βοήθησέ τον! καὶ λαβοῦσα ἐκ τῆς χειρὸς τὸν παῖδα εἰσήλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν αὐλήν.

Μόλις ἐκλείσῃ τὴν θύραν τῆς αὐλῆς καὶ ἀλλεπάλληλοι κροταλισμοὶ ἠκούσθησαν. Ἄνοιξε, κύρ Ἀγγελικοῦθλα, ἄνοιξε, εἶμαι ἐγώ, ἔκραξεν ὁ κρούων. — Ἐσὺ μπάρμπα Δῆμα; τώρα. Ἡ θύρα ἀνεψήχθη καὶ γέρων ἐβδόμηκον-τούτης, ἔχων κατάλευκον τὴν κόμην καὶ κρατῶν ποιμενικὴν ράβδον, εἰσήλθε.

— Σὲ φέρω καλὰς εἰδήσεις, εἶπεν ὁ σεβάσμιος γέρων.

— Τί εἰδήσεις; εἶπέ με μπάρμπα Δῆμα, εἶπέ με.

— Ὁ Κατσαντώνης κατεσκότωσε πάλιν τὰ παλληκάρια τοῦ Βελῆ-Γκέκα, ἀπεκρίθη ὁ γέρων μὲ ὄφρος ἐμφαίνον χαρὰν καὶ ὑπερηφάνειαν ἐν ταύτῃ. Ἀμ' ἐγώ, ὅταν τὸν ἐδάπτιζα, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, τὸν ηὐχέσθην νὰ γίνῃ σιδερένιος.

— Καὶ τί ἔγεινε τώρα, εἶπε καλὰ ἢ ἐπληγώθη; ἠρώτησεν ἡ νέα γυνή μὲ φωνὴν τρέμουσαν.

— Εἶνε καλά, ἐξαίρετα, πληγώνεται ποτὲ ὁ Κατσαντώνης ;

— Πῶς τὸ ἡξεύρεις, Μπάρμπα Δῆμα ;

— Ὅταν ἐγένετο ὁ πόλεμος, ἐγὼ εὐρέθην εἰς τὴν ράχιν τοῦ βουνοῦ μὲ τὰ πρόβατά μου· ἤκουσα τὰ πυροβολητά, ἐτήρηξα εἰς τὸν ποταμὸν καὶ εἶδα τὸν καπνὸν, ἔπειτα εἶδα ἀνθρώπους ποῦ κατέβαιναν τρέχοντας ἀπὸ τὸ χωρίον Μαλισουργούς, εἰς τὸν ποταμὸν μὲ παστρικάς φουστανέλλες καὶ ἐτουφέκαγαν, κατὰ π.δι. τοὺς εἶδα ἄλλους λερωτοὺς καὶ τοὺς ἐκυνήγαγαν, τουφεκίζοντες, ἐκτάλαβα ὅτι οἱ λεροὶ ἐνίκησαν τοὺς πατρίκοφορεμένους.

— Καὶ λοιπὸν ;

— Καὶ λοιπὸν οἱ κλέφταις ἐνίκησαν τοὺς Ἀληπασαλίδες, ἐδῶ κοντὰ ἄλλος ἀπὸ τὸν Κατσαντώνην δὲν εἶνε· καὶ τῷ ὄντι ἔκαμα σωστὸ λογαριασμό.

— Τί λογιῆς ;

— Εἶά, τί λογιῆς. Πρὸ πέντε λεπτῶν ἦλθεν ὁ ἐγγονός μου, ὁ Γεῦλας, ὅστις ἔβρασκε τὰ πρόβατά του εἰς τὸ Μάντεμα (*) κάτω, κοντὰ ᾿ς τὸν ποταμὸν, καὶ τὰ εἶδεν ὅλα· ἐγνώρισε καὶ τὸν Κατσαντώνην καὶ τὸν Βελή - Γκέκα, καὶ αὐτὸς μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ Κατσαντώνης ἐνίκησε.

Λέγει ὅτι τὸν εἶδε μὲ τὸ σπαθί ᾿ς τὸ χέρι νὰ κυνηγᾷ τὸν Βελή - Γκέκα καὶ τοὺς Ἀλβανούς του, τοὺς μὲν ριπτομένους εἰς τὸν ποταμὸν, τοὺς δὲ φεύγοντας εἰς τὰς ὄχας του, διωκομένους καὶ φονευομένους.

— Δόξα σοι ὁ Θεός, Παναγία μου, βοήθα τον ! Καὶ ποῦ ἐπράβηξεν ὁ Κατσαντώνης ;

(*) Τὸ Μάντεμα, παρὰ τῶν κατοίκων οὕτως ὀνομαζόμενον, εἶνε ἐρείπιον ἀρχαίας οἰκοδομῆς, ἧς κολοσσιαῖοι λίθοι πεσόντες ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἐτέρου, ἐσχημάτισαν μεγάλην ὀπὴν, ὁμοίαν γαφύρας. Τοὺς ἀσθενούντας ἄγουσιν οἱ συγγενεῖς των ἐκεῖ καὶ διαβιβάζουσι διὰ τῆς ὀπῆς πρὸς ἰασίν. Ἐὰν οἱ ἀσθενεῖς εἶνε ὅλως ἀνίκανοι, ἵνα προσέλθωσιν ἐκεῖ αὐτοπροσώπως, οἱ συγγενεῖς αὐτῶν φέρουσι φέρεμά τι τῶν ἀσθενῶν τούτων, καὶ τὸ ἀφισποῦσιν εἰς τὴν ὀπὴν. Τὸ Μάντεμα, εἶναι ἀναμφιβόλως μαντεῖον, καὶ ἴσως ὑπῆρξεν ἀρχαῖον μαντεῖον ἐκεῖ. Ἐκ τούτου ὁ ἀξιότιμος φίλος μου Κύριος Ἀραβαντινὸς εἰκάσεν, ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχε τὸ Δωδωναῖον Μαντεῖον, ἀλλ' ὁ χῶρος, τὸν ὁποῖον ἐπεσκέψθην, καὶ ἡ θέσις δὲν συμφωνοῦν ὅλως μετ' οὐδενὸς ἀρχαίου συγγραφέντος περιγραφῆν.

— Τοῦτο δὲν ἡξεύρει τὸ παιδί, διότι ἐνύκτωσε καὶ δὲν διέκρινε πλέον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ὁ Μάνθος Οἰκονόμου, κοπίσαντος τοῦ ὕετοῦ, ἀπῆλθεν ἐκείθεν καὶ εἰσελθὼν ἐς τὸ δωμάτιον τοῦ γραφείου του, προσεκάλεσε τὸν ὑπηρέτην του Κέντρον παρ' αὐτοῦ, κλείσας τὴν θύραν

— Ἐπαρε, Κέντρο, εἶπεν εἰς αὐτόν, τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἀνάβα τὴν ἡμίονόν μας, καὶ ὕπαγε εἰς τὸ Κόρδι, δός την εἰς τὸν πιστικόν μας (ποιμένα μας) Γέρῳ Δῆμα, καὶ χωρὶς νὰ ζητήσης ἐπάντησιν ἐπίστρεψε τάχιστα.

— Ὁ Γέρῳ Δῆμας, ἀφέντη, δὲν ἡξεύρει γράμματα.

— Δι' αὐτὸ μὴ σε μέλει, ὕπαγε ἀμέσως ν' ἀναχωρήσης!

Ὁ Κέντρος εἶχεν ἤδη πλησιάσει εἰς τὸ χωρίον Ἀεσέστι, τρεῖς ὥρας ἀπέχον τῶν Ἰωαννίνων, ὅταν ἐξ Ἀλβανοὶ ἑνοπλοὶ τὸν κατεβίβασαν ἀπὸ τὴν ἡμίονον καὶ θέροντες καὶ ὠθοῦντες, τὸν ἀπήγαγον εἰς μίαν οἰκίαν πρὸς τὴν εἰσοδὸν τοῦ χωρίου, καὶ δεσμεύσαντες τὸν κατέκλεισαν ἐκεῖ, μείναντος ἐνὸς πρὸς φύλαξίν του. Ὁ Κέντρος νῆστις καὶ κατὰ κλειστός μέχρι τῆς ἐπιούρας, δὲν ἠδύνατο νὰ μαντεύσῃ τὴν αἰτίαν τῆς κρατήσεώς του εἰς μάτην ἔλεγεν εἰς τὸν φυλάσσοντα Ἀλβανόν, ὅτι εἶναι ὑπηρέτης τοῦ Μάνθου, εἰς μάτην τὸν ἠρώτα νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς φυλακίσεώς του, εὐδὲν ἄλλο ἀπεκρίνατο αὐτῷ ὁ Ἀλβανὸς εἰμὴ «σιωπὴ, νὰ μὴ σοῦ σπάζω τὰ κόκκαλα». Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἐλθόντες καὶ οἱ ἐξ Ἀλβανοί, συνεπύχοντες καὶ ἕνα ἑβδόμον, τὸν κατεβίβασαν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας καὶ τὸν ὑπέδειξαν εἰς τὸν τελευταῖον ἐρωτῶντές τον, ἂν εἶνε ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ζητοῦσιν· ὁ παρὰδοξὸς οὗτος ἀνακριτὴς ἀπεκρίθη, ὅχι, δὲν εἶναι αὐτός.

Πάνε, ὦρὲ, τώρα, τῷ εἶπον ὅλοι ἐξ ἐνὸς στόματος, τὴν ἐγλύτωτες.

— Τί ἐγλύτωτα; τί ἔκαμα; νὰ μ' πῆτε καὶ μ' ἐκρατήσατε κατὰ κλειστόν εἰκοσιτέσσαρας ὥρας;

— Πάνε, ὦρὲ Μπούρα, πάνε, καὶ μὴ ρωτᾶς.

‘Ο ἀφεντικός μου μ’ ἔστειλε γιὰ θέλημα, καὶ σεῖς μ’ ἐμποδίζατε . . .

— Καὶ ποῦ εἶνε, ὦρέ, τ’ ἀφεντικό σου; ἠρώτησεν ἀποτόμως ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀλβανῶν φαινόμενος.

— ‘Ο Κὺρ Μάνθος, ὑπέλαβεν ὁ Κέντρος.

— ‘Ω! τὸ Κὺρ Μάνθος ὦρέ; γιὰ πῶς γίνεται τὸ γιὰ γνῖσι (λάθος), εἶπεν ὁ ἀρχηγός. Χαντακωμένε, ἐπρόσθεσεν ἀποταθῆναι πρὸς τὸν εἰπόντα ὅτι δὲν εἶνε αὐτός, γιὰ τί ἔκαμες τότῳ γιὰ νὰ πάρῃς μουσαφίρη (φιλοξενήσης) τὸ κλέφτη νὰ σοῦ κλέψῃ τὸ κουμπόρα, ἐγείνεις ἀφορμὴ νὰ χολιάσωμε τὸ φίλο μας τὸ Κὺρ Μάνθος. Πῶ! νὰ πηγαίνῃς ἔς τὸ καλὸ, ὦρέ Μπούρα μου, εἶπεν εἰς τὸν Κέντρον, καὶ νὰ μᾶς συμπαθήσῃς καὶ ἐπάταξε μὲ τὴν ράβδον τοῦ κατὰ κεφαλῆς τὸν δυστυχῆ Ἀλβανόν, ὅστις ἔφυγε δραματικῶς προσκλαιόμενος.

— Μ’ ἐπήρατε θὰ ᾤμῃ, διὰ κλέπτην, εἶπεν ὁ Κέντρος.

— Κατὰ τὰ σημάδια ποῦ μᾶς ἔδωκε τὸ σύντροφό μας, σ’ ἐπήραμε γιὰ κείνο ποῦ τοῦκλεψε τὸ κουμπόρα. Μὴ λές, ὦρέ Μπούρα μου, τίφτας τὸ φίλο μας τὸ Κὺρ Μάνθος.

— Καὶ διατὶ μ’ ἐκρατήσατε τόσας ὥρας καὶ δὲν μ’ ἐξετάσατε ἀμέσως διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὴν δουλειά μου;

— Γιατὶ, ὦρέ Μπούρα μου, αὐτὸ τὸ χαντακωμένο ποῦ γινώριζε τὸ κλέφτη ἔλειπε ἔς τὰ Γιάννινα κ’ ἔστειλα καὶ τῷφερα.

— Καλὰ λέγουν, ὅτι σεῖς οἱ Ἀλβανοί, εἰσθε χαχάδες, εἶπεν ὁ Κέντρος, ὅστις ἀναβάς τὴν ἡμίονόν του, ἀφοῦ διήμειψε μετὰ τῶν Ἀλβανῶν ἀρκετάς, ὅχι τόσον ἐντίμους, φράσεις, ἀνεχώρησε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ’.

Μίαν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον καταβάς ὁ Κέντρος ἀπὸ τὴν ἡμίονον, καὶ δέσας αὐτὴν εἰς μίαν μορέαν παρὰ τὴν καλύβην τοῦ γέροντος Δήμα, ἔκρουσε τὴν θύραν. Ποῖος κτυπᾷ; ἐφώνησαν ἐνδοθεν. — Ἐγώ, ἀπεκρίθη ὁ Κέντρος, ἀνοιξε. — Ποῖος εἶνε τοιαύτη ὥραν; ἐπανέλαβον.

— ‘Ο Κέντρος. — Μόλις ἠκούσθη ἡ λέξις περίμενε,

ἐν ἀκαρεὶ ἀνεψχθη ἡ θύρα. — Πῶς τοιαύτην ὄραν ; ἤρως-
τησεν ὁ γέρων.

Καὶ ὁ Κέντρος διηγηθεὶς πρὸς αὐτὸν τὸ συμβάν ἐν τῇ
χωρίῳ Δοσέσσι, τὴν φυλάκισιν, κτλ, ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλ-
που τοῦ τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν παρέδωκεν εἰς αὐτόν.

— Δάβε, τῇ εἶπε, τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, τὴν ὁποίαν
μ' ἔδωκεν ὁ ἀφέντης μου νὰ σοὶ ἐγχειρίσω.

— Σήκω, ὦρὲ Γούλα, ἐφώναξεν ὁ Γέρων πρὸς τὸν κοι-
νώμενον ἑγγονόν του.

Ὁ πτωχὸς Γούλας ἠγέρθη μεθ' ὅλης τοῦ τῆς στρωμ-
νῆς, ἥτις ἦτον ἡ κάππα του, τρίβων τοὺς ὀφθαλμούς
του, καὶ θεωρῶν χασμουριζόμενος τὸν Κέντρον μὲ ἀπορίαν.

— Γρέξε, παιδί μου Γούλα, εἰπὲ τὸν παππᾶ Γεώργιον,
τὸν ἐρημέριόν μας, νὰ κοπιᾷση ἐδῶ, ὅπου εἶνε ἀνάγκη νὰ
τὸν ὀμιλήσω· νὰ τὸν εἰπῆς νὰ κοπιᾷση εὐθύς.

Μετὰ μικρὸν ἐπαρουσιάσθη ὁ παππᾶ Γεώργιος, ἔχων
κεκαλυμμένην τὴν κεφαλὴν μὲ σκοῦφον λευκόν, φέρων
λευκὸν βρακίον πλατὺ καὶ ὑποκάμισον καταβαῖνον μέχρι
τῶν γονάτων του, ὥστε ὁμοιάζε μᾶλλον περρουκέρην
Βενετόν, ἢ ἄλλο τι.

— Σὲ παραβάρυνα, δέσποτά μου, τῇ εἶπεν ὁ γέρων Δῆ-
μας, γιὰ διέβασέ μου, σὲ παρακαλῶ, αὐτὸ τὸ γραμματάκι.

— Καὶ δὲν ἐπερίμενες εὐλογημένε, ἀπεκρίθη ὁ ἱερεὺς,
τὴν αὐγάν, μόνον μ' ἐξύπνισες μεσάνυχτα νὰ σοὶ δια-
βάσω τὸ γραμματάκι σου ;

— Ἦνε ἀνάγκη νὰ ἴδωμεν τί λέγει, ἐπανέλαβεν ὁ
γέρων Δῆμας.

Καὶ ὁ ἱερεὺς ἔλυσεν τὴν σφραγιδα, ἐτοιμαζόμενος εἰς
τὴν ἀνάγνωσιν.

— Στάσου, δέσποτα, εἶπεν ὁ γέρω - Δῆμας· Κέντρο,
ἐπαρε τὸν Γούλα ὑπάγετε νὰ κυττάξετε τὸ ζῷόν σας. Δὸς
του ὦρὲ Γούλα χορτάρι.

Ὁ Κέντρος ἐνόησε τὸν σκοπὸν τοῦ γέροντος, ὅστις ἦτον
ἡ μυστικότης τοῦ ἐμπεριεχομένου τῆς ἐπιστολῆς, ἐπαινέ-
σας ἐν ἑαυτῇ τὴν διάκρισιν τοῦ ποιμένου· ὅθεν ἐπίσπευσε
τὴν ἀναχώρησίν των.

— Λέγε τώρα, εἶπεν ὁ γέρω - Δῆμας εἰς τὸν ἱερέα.

ὅστις ἀφοῦ ἐβήξε τρίς καὶ κατὰπιεν ἄλλας τρεῖς, ἤρξατο τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς.

«Νὰ πάρῃς ἀμέσως καὶ χωρὶς νὰ χάσῃς μῆτε στιγμήν »μπάρμπα Δῆμα, τὴν σύζυγον τοῦ Κατσαντώνη καὶ τὸν υἱόν του, καὶ νὰ σχίσῃς τὴν γῆν, νὰ τοὺς κρύψῃς, διότι »ἐχάθησαν».

—Καὶ ποῖος σοῦ γράφει; ἠρώτησεν ὁ ἐφημέριος.

—Μὴ μ' ἐρωτᾷς, διότι καὶ ἐγὼ δὲν τὸν ξεύρω.

Καὶ σχίσας εἰς μύρια τεμάχια τὴν ἐπιστολὴν, τὰ ἔρριπεν εἰς τὴν ἐστίαν καὶ ἀνάψας δῶδα τὰ ἔκαυσε.

—Σὲ εὐχαριστῶ, δέσποτά μου, εἶπεν εἰς τὸν ἱερέα ὁ γέρω Δῆμας, ἀφοῦ τῷ ἐδώρησε μικρὸν ἀσκὸν τυροῦ καὶ τὸν συνώδευσε μέχρι τῆς ὁδοῦ.

Κλείσας τὴν καλύβην του καὶ παρακολουθούμενος ὁ Γέρω Δῆμας ὑπὸ τοῦ ἐγγόνου του Γούλα, ἐπορεύετο εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Ἀγγελικῆς, ἀποφασίσας νὰ τὴν φέρῃ μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς εἰς Ἀγραφα, καὶ νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς τῆς Κοντοδημαίους. Ἀλλὰ μόλις προὐχώρησεν ὀλίγα βήματα καὶ φωναὶ ἄγριαι, ὀλολυγμοὶ καὶ θόρυβος πολλὸς ἠκούοντο εἰς τὴν βόρειον ἄκραν τοῦ χωρίου. Ἐπέσπευσε τὰ βήματά του, ἢ μάλλον ἐναντίον τοῦ γήρατός του ἔτρεχε, διότι ὁ θόρυβος ἠκούετο ἀκριβῶς πρὸς τὸ μέρος τῆς οἰκίας τῆς Ἀγγελικῆς, ἣ δὲ πρὸ μικροῦ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιστολῆς ἠῤῥξανε τὰς ὑπονοίας του. Ἐλθὼν ἐνώπιον τῆς οἰκίας εὔρε πληθὸς γυναικῶν, ἀποσπασθὼν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς των, καταρωμένας, καὶ ἄνδρας ἐν ἀπελπισίᾳ θορυβουμένους.

—Τί τρέχει, τι τρέχει; ἐρώτησε ἀνυπόμονος ὁ Γέρων· τί φωνάζετε;

Ἐν τῷ θυρῷβῳ, οὐδεὶς τῷ ἀπεκρίνατο, οὔτ' ἐπρόσεχεν εἰς τὰς ἐρωτήσεις του· ὅλοι ὠμίλουν, ὅλοι ἐγόγγυζον χωρὶς νὰ συνακούωνται· ὀλίγον παράμερα παρατηρήσας τὸν ἱερέα Γεώργιον, ὥς λευκὸν φάντασμα ἰστάμενον καὶ θεωροῦντα τὴν ἀλλόκοτον ταύτην σκηνὴν ἐν σιγῇ τὸν ἐπλησίασε.

—Τί τρέχει, δέσποτά μου, τί τρέχει; εἶπέ με τί εἶνε ὁ τόσος θόρυβος;

—Πῶς; δὲν τὸ ἔμαθες; ἀπεκρίθη ὁ ἱερεὺς.

—Πῶς νὰ τὸ μάθω ὑπέλαβεν ὁ γέρων, ὅταν ὅλοι φωνάζουν, καὶ κανεὶς δὲν ἀκούῃ;

—Ἐλθεν ὁ Βελή-Γκέκας μετὰ τὰ παλληκάρια του καὶ

ἤρπασε τὴν Ἀγγελικὴν καὶ τὸν μικρὸν τῆς Ἀλέξανδρον·
 μὲ τὴν βίαν καὶ τοὺς ἐπήρε καὶ ἐφυγεν.

Ὁ γέρων δὲν ἔχασεν οὔτε στιγμήν, ἀλλ' ἐξεληθὼν ἀπὸ
 τὸ χωρίον ἐγίνετο ἄφαντος ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Εἰς βαθεῖαν καὶ στενὴν φάραγγα τῶν Τζουμέρκων (*)
 ἤτις ὁμοιάζει μᾶλλον μὲ χαράδραν, διασχίζουσιν τὸ ὄρος
 ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ὑπωρείας, καὶ ἐνθα βασιλεύει αἰετοί,
 καὶ ἡλίου μεσουρανοῦντος, σοβαρὸν γνόφος, ἐμποιοῦν φρί-
 κην ἐκ τῆς βοῆς τῶν κατακρημνιζομένων ἐν αὐτῇ ὕδα-
 των, ὑπάρχει σπήλαιον δεινόμενον νὰ χορέσῃ στρατοῦ ὀλό-
 κληρα τάγματα, οὔτινος ἡ θύρα, ἢ μᾶλλον, ἡ ὁπή, κρύπτε-
 ται ὀπισθεν ἀγρίων δένδρων, αἰγοκλημάτων καὶ ἄλλων ἐρπε-
 τῶν φυτῶν, ἅτινα ἐγείρονται ἐπὶ μικροῦ τινος ἐδάφους ὡς
 ἀνδῆρου, ὑπάρχοντος πρὸ τῆς θύρας τοῦ σπηλαίου. Εἰς τὸ
 ἄνωθεν τῆς θύρας μέρος προέχει βράχος ἀπότομος καὶ
 κρημνώδης, ὥστε ἐξ ἀπάντων τῶν μερῶν εἶνε ἀόρατον καὶ
 ἀπόρρητον. Μόνον ὁ Κατσαντώνης καὶ οἱ σύντροφοί του τὸ
 ἐγίνωσκον, καὶ αὐτὸ ὑπῆρχε τὸ καταφύγιόν των. Εἰς μόνον
 τὸν γέροντα Δῆμα ἐνεπιστεύθη τὸ μυστηριώδες τοῦτο ἄστυλον.

Δύο ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον, σκοπὸς ἱστάμενος πεν-
 τήκοντα βήματα κάτωθεν τοῦ σπηλαίου, ἰδὼν ἄνθρωπον
 ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, ἠτοίμασε τὸ πυρέβολόν του, ἐσή-
 κωσε τὸν λύκον, καὶ περιέμενε παρατηρῶν ποῦ διηυθύνετο.
 Ὁ ἄνθρωπος τὸν ἐπληροῖαζεν ὀλονέν, ὥστε δὲν ἔλειπεν
 εἰμὴ ὀλίγων βημάτων ἀπόστασις, νὰ τὸν προσεγγίσῃ.

— Ὁρέ, ποῖος εἶσαι σύ; ἐφώναξε, καὶ τὸ τρίξιμον τοῦ
 λύκου, ἀναβιβασθέντος εἰς τὴν τελευταίαν κλίμακα, ἤκού-
 σθη ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτός ταςοῦτον εὐκρινῶς, ὥστε ὁ
 ἀναβαίνων ἐφρικίασε.

— Μὴ πυροβολήσῃς, δὲν ἔχω ὀπλα, ἀπεκρίθη ὁ ἄν-
 θρωπος, εἶμαι καλὸς ἄνθρωπος, εἶμαι φίλος σός.

(*) Τὰ Τζουμέρκα ἀποτελοῦσι μέρος τοῦ ζυγοῦ Πίνδου, ὅρη ἀπό-
 τομα, ἱψηλὰ καὶ γυμνά, παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν ὁκτίων εἶσι, ἢ
 μᾶλλον κρημνίζεται ἀφρίζων ὁ Ἀραχθός. Τὰ ὅρη ταῦτα ὀνομάζει ὁ
 Μελέτιος Κιμμέρια, ἀγνοεῖται δ' ὡς πόθεν ἐπορίσθη ὁ ἀοιδὸς οὗτος
 Γεωγράφος τὴν ὀνομασίαν ταύτην· οὐδαμοῦ ἄλλοι ἀπαντῶμεν ὅρη
 Κιμμέρια, εἰμὴ ἐν τῇ Ταυρικῇ Χερσονήσῳ, ἐξ οὗ καὶ Κιμμέριος
 Ἰσθμός καὶ Βόσπορος. (ὄρα Αἰσχ. Προμ. 735. Ὁμ. Ὀδ. Δ. Ἡροδ.
 44, 12, καὶ Στραβ.).

— Ὁ Σ τὸν τόπο, ὑπέλαβεν ὁ σκοπός, ἄλλως, ἐν βῆμα
ἐν κἀμης ἀκόμῃ, σ' ἐρόνευσα.

— Καὶ τί θὰ κατὰλάβῃς, ἂν μὲ φρονέσῃς ;

Ἡ τοῦτο εἶνε νόστιμον. . . τί θὰ κατὰλάβω, λέγει,
νὰ σκοτώσω ἓνα κατὰσκοπον. Καὶ δραμὼν ἐδραξε τὸν δυ-
στιχῇ γέροντα ἀπὸ τὸν τρέχῃλον, τὴν ἐροίφε κατὰ γῆς
καὶ σπινθόμενος τὴν μάχηράν σου ἦτο ἔτοιμος νὰ τὸν
φρονέσῃ.

— Μὴ, μὴ, τέκνον μου, ἐφώνηζεν ὁ ἄθλιος γέρον, εἴ-
μαι ὁ γέρω Δῆμας, ὁ νουνός τοῦ καπιτάνου σας.

Ὁ σκοπός ἦτο νεοσύλλεκτος, εἶχεν ἔλθει πρὸ τριῶν
ἡμερῶν καὶ κατετάχθη εἰς τὴν συμμορίαν τοῦ Κατσαν-
τώνη, ὥστε δὲν ἐγνώριζε τὸν γέροντα παντελῶς. Ἐν τού-
τοις βουλομένη ὅτι θὰ ἐπραττε καλλίτερα νὰ εἰδοποιήσῃ
τὸν ἀρχηγόν. Μὴ δυνάμεις δὲ νὰ ἀρίστη τὴν θέσιν τοῦ
καὶ ὑποπτευόμενος μὴ ὁ γέρον ὠδηγοῦσεν ἄλλους μεθ'
ἑαυτοῦ, οἵτινες ἦσαν κεκρυμμένοι, δεσμεύσας αὐτὸν ἐσύριξε,
καὶ ὁ συριγμός ἀντήχησε καθ' ἅπασαν τὴν φάραγγα.

Μόλις περὶ ἦλθον πέντε λεπτά, καὶ εἴκοσιν ἄνδρες ἐνο-
πλοὶ ἐφάνησαν, σκορπιοθέντες εἰς διαφόρους διευθύνσεις.

— Τί εἶναι ὧρὲ Βασίλη ; ἠκούσθη φωνὴ βροντώδης,
ἡ φωνὴ τοῦ Κατσαντώνη.

— Ἐτσάκωσα ἓνα κατὰσκοπον, ἀπεκρίθη ὁ Βασί-
λειος, καὶ τὸν ἔχω ἐδῶ δεμένον.

— Ἐγὼ εἶμι ὁ κατὰσκοπος, ἐκράύγασεν ὁ Γέρω-
Δῆμας, ἐγώ.

— Ὡρὲ τί ἔκκαμες, Βασίλη ; εἶνε ὁ νουνός μου, λυπέ-
τον, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, καὶ μὲ ἐν πῆδημα τὸν ἐπλη-
σίασε.

— Μὴ μωρογάρης παιδί μου, εἶπεν ὁ γέρον, τρέξε· ὁ
Βελῆ-Γκέκας πρὸ δύο ὥρων ἦλθεν εἰς τὸ χωρίον καὶ
ἤρπασε τὴν γυναῖκά σου καὶ τὸν υἱόν σου, καὶ τοὺς ἐπῆρε
καὶ ἔφυγεν.

— Ἐμπρὸς παιδί, ἐκράύγασεν ὁ Κατσαντώνης· καὶ
οἱ ἀρματοῦλοι, ἡγουμένου τοῦ ἀρχηγοῦ των περὶ ὧντες ὡς
ἔλαττον ἀπὸ βράχου εἰς βράχον ἐν μιᾷ μόνῃ ὥρᾳ ἀρίχθη-
σαν εἰς τὸ χωρίον, εὐρόντες εἰσέτι τοὺς χωρικοὺς κατὰ-
μένους ἐνώπιον τῆς οἰκίας τῆς Ἀγγελικῆς, ὡς νὰ διατά-
χθησαν νὰ τὴν φυλάττωσι.

— Τί δρόμον ἐπῆρεν ὁ Βελῆ Γκέκας ; ἠρώτησεν
ἀταράχως ὁ ἀτρόμητος Κατσαντώνης.

Ἡ ἀταραξία εἶναι ὁ ἀχώριστος σύντροφος τῆς ἀνδρείας.

— Ἐπῆρε τὴν ρεματιά τῆς βρύσης τοῦ μεγάλου Πλατάνου, ἀπεκρίθη ὁ Παππᾶ Γεώργιος, ὅστις ὑπῆρχε πάντοτε παρών, καὶ φαίνεται ὅτι θὰ διαβῇ ἀπὸ τὸ χάνι τοῦ ἁγίου Δημητρίου.

— Κλείσε, παππᾶ, τὴν θύραν τῆς οἰκίας καὶ ἔπαρε τὸ κλειδί, εἶπεν εἰς τὸν ἱερέα. Δρόμον, σύντροφοι, παλληκάρια μου, δρόμον ἐμπρός. Πρέπει νὰ προφθάσωμεν τὸν Βελῆ - Γκέκα, ἀκολουθεῖτέ με καὶ διὰ νὰ τὸν προφθάσωμεν πρέπει νὰ διακόψωμεν τὸν δρόμον, νὰ διαβῶμεν ἀπὸ τὸ Κορτέσι, νὰ πάρωμεν τὴν ἀντικρυνὴν ράχιν, νὰ καταβῶμεν ἀπὸ τὴν Βαδίσβιτσα καὶ νὰ τὸν καταστρέψωμεν πλησίον τοῦ χανιοῦ Σίμου.

Ἡ πορεία των ὑπῆρχε τοσοῦτον κατεσπευσμένη, ὥστε μόλις ἡ ροδοδάκτυλος αὐγὴ ἐπροσιμιάζε διὰ τοῦ ὤχρου φωτὸς τοῦ ὀρίζοντος τὴν παρουσίαν τῆς, καὶ ἡ συμμορία ἐπλησίασεν εἰς τὴν πεδιάδα. Ὁ Κατσαντώνης ἔστρεφε πανταχόθεν τὰ βλέμματά του, ἵνα εὕρῃ τοποθεσίαν ἀρμοδίαν, ὥστε γενομένης τῆς συμπλοκῆς νὰ μὴ δύναται ὁ ἐχθρὸς νὰ τοῦ διαφύγῃ. Ὀλίγον μακρὰν τοῦ ξενοδοχείου τοῦ Σίμου, κειμένου ἐν τῇ πεδιάδι, οἰκοδομῆς τετραγώνου, ἐχούσης ἐν τῇ μέσῳ αὐλὴν εὐρύχωρον, ὑπῆρχεν ἐκκλησιδιδιον ἡρειπωμένον εἰς τὴν ὑπώρειαν τῶν διαχωριζόντων τὴν Ἀθαμανίαν ἀπὸ τὴν Μολοσσίαν ὁρέων· πρὸ αὐτοῦ, ὀλίγα βήματα μακρὰν, λιθόσπερτον, πρὸς τὴν πεδιάδα λιμνάζοντα ὕδατα ἐλώδη ἐκ τῆς ὑπώρειας ἐξερχόμενα· ὅθεν εὐρὴν κατάλληλον τὴν θέσιν ἐστάθμευσεν.

— Ὡρὲ Κώστα, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης εἰς ἓνα τῶν παλληκαριῶν του, πάνε καὶ τήρα ἂν ἀπέρασεν ὁ Βελῆ Γκέκας, καὶ ὁ Κώστας ἀνεχώρησεν ἀμέσως.

— Ἐτοιμάσατε τὰ ὅπλα σας, παιδιά, ἐπανέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, κανεῖς νὰ μὴ ρίψῃ πρὶν σᾶς διατάξω ἢ πρὶν ρίψω ἐγὼ πρῶτος, διότι με βόλι δικό μου θ' ἀποθάνῃ ὁ Βελῆ - Γκέκας.

Μετὰ μικρὸν ἐφάνη ἐπιστρέφων ὁ Κώστας, φέρων τὰς διασαφήσεις του εἰς τὸν ἀρχηγόν. Ὁ τωρὸς εἶπε χθεσινός, εἶπεν εἰς τὸν Κατσαντώνην, ἀχνάρια σημερινὰ δὲν ὑπάρχουν· μόνον ἀχνάρια σημερινὰ ἡμιόνου φαίνονται, ὁ ὅποιος ἴσως πρὸ μιᾶς ὥρας διέβη, ὁ Βελῆ - Γκέκας ἀκόμη δὲν διέβη.

Ὁ ἀναγνώστης ἴσως ἀπορεῖ, ἀκούων τὸν Κώσταν δογμα-

τικῶς ἀποφαινόμενον περὶ τῆς μὴ εἰσέτι διαβάσεως τοῦ Βελῆ - Γκέκα. Οἱ κλέφτες, οἱ οὕτως ὀνομαζόμενοι πρόδρομοι οὗτοι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὧν αἱ ἡρώεαι πράξεις ἐξυμνήθησαν, ἐν ἑλλείψει Ὁμήρων, ὑπὸ τοῦ φίλου τῆς ἐλευθερίας Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἱκανοῦ ὑπὸ ἀρχηγούς γενναίους καὶ φιλοπάτριδας νὰ πράξῃ ἔργα ἀντάξια τῶν προγόνων του· οἱ κλέφτες, λέγω, ἠναγκασμένοι νὰ ἰχνηλατῶσι τοὺς ἐχθροὺς των, ἢ ἵνα ἀποφύγῃσι τὰς αἰφνιδίους καταδρομὰς των, ἢ ἵνα ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν, ἐσυνήθιζαν ν' ἀνακαλύπτωσι τὰ ἰχνη των, ὥστε πολλάκις, ὀδηγούμενοι ὑπ' αὐτῶν, νὰ εὐρίσκωσι τὰ καταφύγια των. Τὰ λείψανα τῶν ἡρώων τούτων ἔλαμψαν τὴν τελευταίαν λάμψιν ἐν τῇ ἱερᾷ ἀγῶνι, ὡς ὁ ἀποσβευνόμενος λύχνος ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐκπνεύσει του. Οἱ ἀοίδιμοι οὗτοι ὥς ὑπῆρξαν οἱ σωτήρες τῆς Πατρίδος καὶ σήμερον; ... ὦ ! ἐποχή ! ὦ υἱοὶ γιγάντων ! . . .

Ὁ ἥλιος ὑφώθη ὑπὲρ τὸν δρίζοντα, ὁ Κατσαντώνης ἀνησύχει θεωρῶν παρερχομένην τὴν ὥραν· ὑποπτεύω, ἔλεγεν εἰς τοὺς συντρόφους του, μὴ ὁ Βελῆ - Γκέκας ὑπάγῃ ἀπὸ τὴν ὁδὸν τοῦ Κουτσουλιοῦ, καὶ τότε θ' ἀναγκασθῶ νὰ ριφθῶ εἰς τὰ Γιάννινα καὶ νὰ φήσω ζωντανούς μέσα εἰς τὰ Σερράγια των τοὺς υἱοὺς τοῦ βρωμεροῦ τυράννου .

— Ὁ Παππᾶς μᾶς ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἐπῆρε τὴν ρεμματιά, τῷ εἶπεν εἰς τῶν παλληκαριῶν.

— Πρώτην φορὰν ἔκαμα λάθος ἀσυγχώρητον, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης νὰ μὴν ἐρωτήσω τὸν παππᾶ πῶς τὸ ἤξεύρει καὶ ποίαν βεβαιότητα ἔχει, καὶ ἔπειτα καὶ ξεκινήσω· ἀν' ἐτρέχαμε κοτόπιν του βεβαίως τὸν ἐπροφθάναμεν. Ἐμπρὸς παιδιὰ νὰ τρέξωμεν νὰ πιάσωμεν τὸ χάνι τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου ἀπὸ οὗου θὰ διαβῇ, εἴτε τῆς ρεμματίας τὸν δρόμον ἐπῆρε ἢ τοῦ Κατσουλιοῦ.

— Γιὰ τος. ἔρχεται ἔρχεται, ἐκραύγασεν ὁ Κώστας εἰσελθὼν κατεσπευσμένως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

— Καὶ πῶς τὸ ξέρεις ὡρέ; τῷ εἶπεν ὁ ἀρχηγός.

— Ἀνέβηκα εἰς τὰ ὑψηλότερα κοτρόνια, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας καὶ ἐκείθεν τὸν εἶδα ἐρχόμενον.

— Κακὸ ποῦ μᾶς ἔκαμες, χαντακωμένε ! ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, ἀν' σὲ εἶδε, θὰ πάρῃ ἄλλον δρόμον.

— Εἶνε μὴν ὥραν μακρὰν ἀπ' ἐδῶ, καὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ μὲ εἶδεν, ἀνέβην εἰς τὰ κοτρόνια ἀναρριχώμενος, ὡς σαλαμάνδρα, καὶ μόλις ἐπρόβαλα τὴν κεφαλὴν μου, ὅταν

ἔρπασα εἰς τὸ ὕψωμα ἀπὸ οὗ ἐφαίνετο ἡ πεδιάς.

— Φάτε ψωμί, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, νὰ εἶμεθα εἰτοιμαί. Καὶ ἕκαστος ἐξαγαγὼν ἄρτον καὶ τυρὸν ἐκ τῆς πύρας του, τῆς συνήθους ἀποθήκης τοῦ Ἑλλήνος στρατιώτου, ἐπρογευμάσσαν· εἰτα λαβόντες τὰ ὅπλα των καὶ ἐπισκεφθέντες ἀκριβῶς τῆς ἐστίας, ἐπερίμενον ἀνυπόμονοι τὸν ἐχθρὸν.

Μετὰ παρέλευσιν ἡμισείας ὥρας, ὁ Βελή-Γκέκας ἐφαίνετο προσεγγίζων, ἔχων διηρημένους τοὺς Ἀλβανούς του εἰς δύο σώματα, καὶ ἐν τῷ μέτῳ αὐτῶν τὴν σύζυγον καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Κατσαντώνη.

— Παιδιά, κανεῖς νὰ μὴ ρίψῃ τυφέκι, ἂν δὲν τὸν διατάξω· προσέχετε, εἶπεν ἐπιτακτικῶς ὁ Κατσαντώνης.

Ὁ Βελή-Γκέκας διήρχετο τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Σίμου. Διμναζόντων δὲ ὑδάτων πολλῶν ἀριστερὰ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὴν πεδιάδα, αἵτινα συνήχθησαν ἐκεῖ ἐκ τῶν γενομένων πρὸ δύο ἡμερῶν ραγδαίων ὀμβρῶν καὶ ἐκ τοῦ ἀενάως ἀναβλύζοντος ἐκ τῆς παρὰ τὴν ἐκκλησίας ὑπωρείας ὕδατος, ἀνέβη εἰς τὴν λιθόστρωτον, ὥστε προχωρῶν ἐπλησίασε τὴν θέσιν, ἣν κατεῖχεν ὁ Κατσαντώνης καὶ οἱ σύντροφοί του μέχρι τοιαύτων βημάτων.

— Βελή-Γκέκκα, ἀνέκραξεν ὁ Κατσαντώνης, δακτύλις ἡδυνάμην νὰ σὲ φονεύσω καὶ δὲν τὸ ἔκαμ· ἔς τὰ παλληκάρια μου εἶχα περπαγγεῖλαι νὰ μὴ ρίψουν ποτὲ ἐπάνω σου· σ' ἔλυπαύμην νὰ σὲ φονεύσω, διότι ἦθουν παλληκάρη καλὰ, τώρα ὅμως ποῦ ἔκαμες τὴν μπαμπεσιὰ (ἀνανδρίαν) ν' ἀρπίσσης μίαν γυναῖκα ἀδύνατον καὶ ἕνα παιδί, τώρα σὲ ἐξέγραψα ἀπὸ τὸ κατὰστικὸ τῶν παλληκαριῶν, καὶ δέξου τὸ βόλι μου.

Ὁ Βελή-Γκέκας ἐστοάφη πρὸς τὴν φωνήν, ἀλλ' ἐν ἀκρῇ ἐπεσε νεκρός· ἡ σφαῖρα εἰσελθοῦσα διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ ἐξῆλθεν ἀπὸ τοῦ μετώπου.

— Φωτιά, παλληκάρια μου, ἀνέκραξεν ὁ Κατσαντώνης φωτιά, καὶ εἴκοσι πυροβόλα διὰ μίαν ἐξεκενώθησαν. Οἱ ἀπέναντι τῆς ἐκκλησίας Ἀλβανοὶ ἐκκλίναντες ἀπὸ τὴν ὁδὸν διὰ νὰ ὀχυρωθῶσιν, ἐρρίφθησαν ἐντὸς τοῦ βάλτου ἀμυνόμενοι. Τὸ πῦρ ἐξηκολούθει ἐκτερώθην, ἡ λιθόστρωτος ἐκαλύφθη ὑπὸ νεκρῶν καὶ ἐντὸς τοῦ βάλτου ἐκυλόντο φονευμένοι καὶ πληγωμένοι. Οἱ ἐν τῷ βάλτῳ μέιναντες παρεκάλεσαν τὸν Κατσαντώνην μπέσα γιὰ μπέσα, νὰ μὴ τοὺς βαρῇ καὶ νὰ μὴ βαρῶσι. Οἱ δὲ μέιναντες πρὸς τὸ ἄκρον τῆς λιθόστρωτου, ἤτις ὕψοῦτο ἕνα πῆχυν ὑπὲρ τὸ ἕδωρος, ὀχυρωθέντες ἐπισθεν αὐτῆς, ἐπολέμουν γενναίως ἀλαλάζοντες

κατὰ τὴν συνήθειάν των. Ὅταν ἔμως εἶδον αὐτὸν σπασάμενον τὸ ξίφος, καὶ κατὰ μίμησιν αὐτοῦ δλα τὰ παλληκάρια τοῦ ἑρμῶντα κατ' αὐτῶν, ἐγκαταλιπόντες τὴν θέσιν των ἔδραμον καὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἀφοῦ ἡ μάχαιρα τῶν Κατσαντωνέων πολλοὺς τούτων κατέφαγε.

Ὁ Κατσαντώνης κρατήσας παρ' αὐτῷ πέντε συντρόφους ἵνα ἐπιτηρῶσι τοὺς ἐν τῷ βάλτι, ἀπέστειλε τοὺς λοιποὺς νὰ πολιορκήσωσι τὸ ξενοδοχεῖον. Εἶτα ἐζήτησε τὴν γυναῖκά του καὶ τὸ παιδίον, ἅτινα οἱ Ἀλβανοὶ ἐν τῷ θορύβῳ παρητήσαν ἐντὸς ἐνὸς κατηδαφισμένου ὕδρομύλου, δέκα βήματα μακρὰν τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ἡ γυνὴ ἔκειτο ὑπτία, κἀτωχρος, ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς κεκλεισμένους, τὴν κόμην ἐξηπλωμένην ἐπὶ τοῦ λίθου, μὴ δίδουσα σημεῖα ζωῆς, ὁ δὲ παῖς, καθήμενος παρ' αὐτῇ κλαίων ἐκράτει τὰς χεῖράς της, καὶ ἐπὶ τοῦ ὑποκαμίσου τοῦ ἐφαίνοντο κηλίδες αἵματος. Ὁ Κατσαντώνης, ὁ ἀτρόμητος οὗτος ἥρως, ὅστις οὐδέποτε ἔκλαυσεν ἐπὶ οἰαδήποτε συμφορᾷ ἐδάκρυσεν ἰδὼν τὴν τραγικὴν ταύτην σκηνήν, καὶ δραμὼν ἔθεσε τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς καρδίας τῆς συζύγου του.— Ζῆ, ἐκραύγασεν, ζῆ, νερόν, ὀγλήγωρα.

Ὁ Κώστας, ὅστις τὸν παρηκολούθει πάντοτε, ὡς ὑπασπιστής, δραμὼν, ἐπέστρεψε φέρων ὕδωρ, μεταχειρισθεὶς ὡς ἀγγεῖον τὸ φέσι του, τὸ ὁποῖον λαβὼν ὁ Κατσαντώνης ἔχυσεν ἐπὶ τοῦ προσώπου της, εἶτα ἀνοίξας τὸ στόμα της ἐφύσησεν ἐν αὐτῷ. Ἡ γυνὴ ἐκίνησε μικρὸν τὴν ἐτέραν τῶν χειρῶν. Θέσας δὲ τὰς χεῖράς της εἰς τὸν κόλπον της, τὴν ἔτριψεν ὀλίγας στιγμάς, καὶ ῥίψας διὰ τῶν δακτύλων τοῦ πυρίτιδα, ἔδυξε τοὺς μυκτῆρας. Εἰς ὑπόκοφος στεναγμὸς ἐπροοιμίασε τὴν ὑπαρξίν της ζωῆς καὶ ὀλίγον ὕδωρ χυθὲν ἐν τῷ στόματί της, συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐντελῆ ἀνάρρωσίν της. Ὁ Κατσαντώνης τὴν ἔλαβεν ὡς παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας του, τὴν ἔφερε πλησίον τῆς πηγῆς, καὶ ῥίψας ἄφθονον ψυχρὸν ὕδωρ ἐπ' αὐτῆς τὴν ἐπανάφερεν ἐντελῶς εἰς τὴν ζωήν. Τὸν παρακολουθοῦντα μικρὸν Ἀλέξανδρον τότε μόνον παρετήρησε πληγωμένον ὄντα.

— Πῶς ἐπληγώθης ἐντὸς τοῦ ἑρείπλου ; τὸν ἠρώτησεν ὁ πατήρ του.

— Ἐξηλθον ἀπεκρίθη τὸ παιδίον, διὰ νὰ ἰδῶ ποῖος θὰ νικήσῃ, καὶ ἐπληγώθην εἰς τὸν βραχίονα ἀπὸ ἐν μολύβι.

Ὁ Κατσαντώνης ἐγύμνωσε τὸν βραχίονα τοῦ παιδός, ἀλλ' ἡ πληγὴ ἦτο λίαν ἐλαφρά, καὶ ἐπέδεσεν αὐτὴν μετὰ

τινων βοτάνων, τὰ ἑποῖα ἀπέσπασεν ἀπὸ τὰ ἄκρα τοῦ ὕδατος. Ἄντε, ὦρὲ Μπούρα μ' Ἀλέξανδρε, τῷ εἶπε, δὲν εἶνε τίποτε. Ὁ παῖς ἐμειδίασε μειδιάμα περιφρονήσεως, ὡς νὰ τῷ ἔλεγε σιωπηλῶς· ἐγὼ δ' Ἡπειρώτης, ὁ υἱὸς τοῦ Κατσαντώνη, νὰ συλλογισθῶ καὶν τοιαύτην πληγὴν; . . . Ὡ προφυλακὴ τῆς Ἑλλάδος Ἡπειρος! . . . δικτὶ . . .

Μετὰ μικρὸν τὸ ξενοδοχεῖον ἐπυροβολεῖτο πανταχόθεν, οἱ δ' ἐν αὐτῷ κεκλεισμένοι Ἀλβανοὶ ἀντεπυροβόλουν. Ἐν τῷ ἀλαλαγμῷ καὶ τοῖς πυροβολισμοῖς, νέος στρατιώτης Καμαρινός, λαθὼν τοὺς ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Ἀλβανούς, ἐπλησίασεν ὑπὸ ἐξέχον παρὰ τὴν ὁδὸν δωματίον καὶ θέσας φρύγανα ἐπὶ τῶν ὑποστηριζόντων αὐτὸ ξύλων, τὰ ἤναψεν, ἀλλ' ἀναχωρῶν κάτωθεν ἐφονεύθη διὰ σφαίρας Ἀλβανικῆς, ἥτις τῷ ἔδραυσε τὸ κρανίον. Τὸ πῦρ διεδόθη εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, οἱ Ἀλβανοὶ ζητοῦντες καταφύγιον ὑπεχώρουν ἀπὸ δωματίου εἰς δωματίον· οἱ προβαίνοντες ἐκ τῶν παραθύρων, ἵνα κατέλθωσιν εἰς τὴν γῆν καὶ σωθῶσιν ἐπυροβολοῦντο ὑπὸ τῶν Κατσαντωνέων καὶ ἐπιπτον νεκροί, οἱ δὲ μείναντες κατῆλθον εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ξενοδοχείου. Ῥαῖ, ἐκραύγαζον ἔνδοθεν, ἀφοῦ ἀπελπισθέντες ἀνέφξαν τὴν θύραν. Ῥαῖ, Καπητάνιε!

— Ἀφήσατε τὰ ὅπλα σας καὶ ἐξέλθετε, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης.

— Μὰς δίδεις τὴν μπέσα σου, ὅτι δὲν μᾶς σκοτώνεις;

— Ναί, ὦρὲ, μπέσα γιὰ μπέσα, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης.

— Μὰς ἀφίνεις νὰ πάρωμεν καὶ τὸ κεφάλι τοῦ Βελή-Γκέκα;—Ναί, νὰ τὸ πάρτε, ὦρὲ.

Οἱ Ἀλβανοὶ ἐξεληθόντες καὶ ἐνωθέντες μετὰ τῶν ἐν τῷ βάλτω ἱσταμένων, μόλις τριάκοντα τὸν ἀριθμόν, ὃν τὸ ἐν τρίτον ἦτο πληγωμένον, ἀνεχώρησαν, ἀφοῦ ἐξεκένωσαν τοὺς γυλιούς των ἐν τοῖς ὕδασι, καὶ ἀποκόψαντες τὴν κεφαλὴν τοῦ Βελή-Γκέκα τὴν ἔλαβον μετ' ἑαυτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Μίαν ὥραν μ. μ. εἰς τῶν τσοχανταρέων (σωματοφυλάκων) ἀνῆγγειλεν εἰς τὸν Ἀλῆ Πασᾶν, ὅτι στρατιώτης ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Βελή-Γκέκα παρακαλεῖ νὰ τῷ δοθῇ ἡ ἄδεια νὰ παρουσιασθῇ.

— Ἀς ἔλθῃ ἀπεκρίθη ὁ Πασᾶς.

Ὁ στρατιώτης παρουσιασθεὶς ἔκλινε μέχρις ἐδάφους τὴν κεφαλὴν καὶ προσεκύνησε τὸν Ἀλῆν, ἐγγίσας διὰ τῆς χει-

ρός του τὸ κράσπεδον τοῦ ἀνακλίντρου του, καὶ θέσας εἶτα αὐτὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του.

— Τί εἶνε, ὦρὲ πύρο μου ; λέγε, εἶπεν ὁ Πασᾶς.

— Ζωὴ ἔς τὴν ἀφαντιά σου, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλβανός.

— Τί λές ὦρὲ, τί λές ; ὑπέλαβεν ὁ Ἀλῆ Πασᾶς συγκινηθεὶς ὅλος.

— Ὁ Κατσαντώνης ἐσχότωσε τὸ Βελῆ Γκέκα.

— Ἦ, πῶ, πῶ ! ἐκραύγασεν ὁ Πασᾶς, καὶ ἐγερθεὶς ἐν μεγίστῃ βίᾳ, παρέσυρε τράπεζαν μικράν, κειμένην ἀπέναντί του, ἐφ' ἧς ὑπῆρχεν ἄγγελον πολύτιμον Σινικόν, πλήρες ἀνθέων, ὅπερ ἐδωρήσατο αὐτῷ ὁ στρατηγὸς τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος Δανζελῶ καὶ Γενικὸς Διοικητὴς τῶν Ἰονίων Νήσων. Ἡ τράπεζα πεσοῦσα συνέτριψεν εἰς μύρια τεμάχια τὸ πολύτιμον ἄγγελον τοῦ δυστυχοῦς Ἀλβανοῦ ἐπάγωσε τὸ αἷμα. Ἀσθμαίνων ὑπ' ὀργῆς ὁ Ἀλῆς περιῆλθε δεκάκις τὸ δωμάτιον, ὅτε μὲν ὕψων, ὅτε δὲ καταβιβάζων τὰς χεῖράς του. Ἐγώ, Ἀλῆ-Πασᾶς, Βεζίρης τῆς Ἡπείρου, τοῦ Κάρλελι, τῆς Θεσσαλίας, ἐγώ, ἐγώ, ὁ περίφημος Τεπελενλής, ἐμονολόγει, ἐγώ, νὰ ντροπιασθῶ ἀπὸ τὸ Κατσαντώνη ; Ἀ ! ὦρὲ, Ἀ !

— Ἀρῆ τί γίνηκε, ὦρὲ, τ' ἀσκέρι ; εἶπεν ἀποτανθεὶς εἰς τὸν Ἀλβανόν, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἔρριψε βλέμμα ὀφειως.

— Ἀφέντη, ἀπεκρίθη συνεσταλμένος ὁ Ἀλβανός, μόνον τριάκοντα σχεδὸν ἐγλυτώσαμεν, κ' ἀπ' αὐτοῦς τὸ τρίτον εἶνε πληγωμένοι.

— Ἀρῆ τ' ἄρματά σας ὦρὲ ;

— Μᾶς τὰ πῆρην.

Ὁ Ἀλῆς ἤρπασε πιστόλι, κείμενον μετ' ἄλλων πολλῶν ὅπλων ἐπὶ μιᾷ τραπέζῃ καὶ τὸ κατηύθυνε κατὰ τοῦ δυστυχοῦς Ἀλβανοῦ ὅστις ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους φωνάζων.

Ἐν τῷ θορύβῳ καὶ ταῖς φωναῖς εἰσῆλθεν ἐσπευσμένως ὁ Ἀλέξιος Νοῦτσος. — Τί κάμνεις αὐτοῦ, Βεζίρη μου, τί κάμνεις ; τῷ εἶπε ὁ Νοῦτσος.

— Τί κάμνω, νὰ τὸ σκοτώνω τὸ χαμένο, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆς, καὶ ρίψας κατὰ γῆς τὸ πιστόλιον ἔδραμε πρὸς τὴν τράπεζαν καὶ ἔλαβε μάχαιραν.

— Φόνευσε ἐμέ, τῷ εἶπεν ὁ Νοῦτσος, σταθεὶς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἀλβανοῦ. ποτὲ δὲν θὰ σ' ἀφήσω νὰ σκοτώσῃς μὲ τὴν χεῖρά σου Ἀλβανόν.

Ὁ Ἀλῆς κατεπραυνθῆ, θεωρῶν ἕνα χριστιανόν, προτιμῶντα νὰ λάβῃ ἐπ' αὐτοῦ ὅλα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐργῆς τοῦ, ἔνα γλυτώσῃ ἕνα Τούρκαλβανόν.

— Διατ' χολιάς, Βεζύρη μου ; ἠρώτησεν ὁ Νοῦτσος.
 — Δὲν τῶμαθες, ὦρὲ πύρο μ' Ἀλέξη, δὲν τῶμαθες ;
 — Τί νὰ μάθω ;
 — Δὲν ἔμαθες ποῦ κεῖνο τὸ χαῖνη τὸ Κατσαντώνη,
 ἐσκέτωσε τὸ Βελή - Γκέκα !

— Ποῦ νὰ τὸ μάθω, Βεζύρη μου ;
 — Καὶ ἐξήντα παραπάνω παλληκάρια μου.
 — Δὲν ἔμαθα τίποτε.
 — Ἀμμήποῦ θὰ πάη θὰ τὸ σκοτάνω ὦρέ, θὰ τὸ σκοτάνω.
 — Τὸ χέρι σου εἶνε μακρό, Βεζύρη μου, καὶ δὲν θὰ
 σοῦ γλυτώσῃ, ὑπέλαβεν ὁ Νοῦτσος μὲ τὴν γλώσσαν μέ-
 νον εὐχόμενος, καὶ ἄλλο τι μὲ τὸν νοῦν του.

— Ἐγώ, ὦρὲ πύρο μ' Ἀλέξη, νὰ ἔντροπιασθῶ ἀπὸ τὸ
 Κατσαντώνη ; ἐγώ ; ὅχι ὦρέ ; κακὸ μεγάλο, ντροπὴ μου.

— Ὁ Θεὸς νὰ μὴ σ' ἐντροπιάσῃ ποτέ· ἀπεκρίθη ὁ
 Νοῦτσος· αὐριον τὸν πιάνεις τὴν χαντακωμένον.

— ὦρὲ σὰν τὸν Βελή - Γκέκα δὲν ἔχω ὅμοιο παλ-
 ληκέρι. Ἀχ ! ὦρὲ Βελή μ' ἔκαψες τὸ καρδιά.

Τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τὴν ἐπελθοῦσαν
 νύκτα ὁλόκληρον ὁ Ἀλὴ Πασσᾶς διήλθεν ἐν ἀκρα ἀνη-
 συχίᾳ. οὐδένα ἐδέχито ἐνώπιόν του, εἰμὴ τὸν ἰδιαίτερόν
 του θερίποντα Νοῦτσον καὶ τὸν τσιμπουκῆ του Ἀχμέτ -
 Δαλίπ. Τὴν ἐπιούσαν ἐζήτησεν ὁ Μάνθος νὰ παρουσια-
 σθῇ ἵνα τῷ ὑποβάλλῃ ὑποθέσεις κατεπειγούσας. Ὁ Πασσᾶς
 πρῶτον ἠρνήθη νὰ τὸν διχθῇ, εἰτα συλλογιζόμενος, ὅτι
 πολλαὶ ὑποθέσεις ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς ὑπογραφῆς του
 πρὸς διεκπεραίωσιν, τῷ ἐσυγχώρησε τὴν εἴσοδον. Ὁ Μάν-
 θος εἰσελθὼν μὲ πλῆθος ἐγγράφων εἰς χεῖρας, κατεπλάνη
 ἰδὼν κάτωχρον τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀλῆ, τοὺς ὀφθαλμοὺς
 τοῦ ὥς νὰ ἐβάφησαν πέριξ μὲ βαθὺ κυανοῦν, καὶ ἔλεν
 κατεβεβλημένον.

— Τί μὲ τηρεῖς ; ὦρὲ πύρο μου, τῷ εἶπεν ὁ Ἀλὴ -
 Πασσᾶς, ὁλονυχτὴς δὲν κοιμήθηκα.

Ὁ Μάνθος, καίτοι γινώσκων τὰ πάντα ἐπροσποιήθη
 ἄγνοιαν.

— Καὶ τί ἔχεις, Βεζύρη μου ; τῷ ἀπεκρίθη μὲ ὄφρος
 ἀφελὲς καὶ συμπαθητικόν.

— Τί ἔχω ; ὦρέ, μ' ἐρωτᾷς, τί ἔχω ; δὲ ξέρεις τί ἔχω ;

Νὰ κράξωμεν τὸν ἱατρὸν σου, Βεζίρη μου, ὑπέλαβεν ἄνθος, καὶ προσεποιήθη ὅτι ὑπάγει πρὸς τὴν θύραν. Τί νὰ κάμῃ, ὦρὲ πύρο μου, τὸ γιαντρός; εἶπεν ὁ Ἀγύρνα πίσω· ξέρει τὸ γιαντρός νὰ γιαντρέψῃ τὸ καρδιά, πονεῖ;

— Δὲν μὲ λέγεις, Βεζίρη μου, ὅτι πονεῖ ἡ καρδιά σου; ἤξεύρω ἱατρικόν, μολονότι δὲν εἰμαι ἱατρός.

— Ἀ! ὦρὲ, μπουνταλά, τὸ λύπη γιαντρεύει ποτὲ κανεῖς;

— Μὴ κακό σου, Βεζίρη μου, τί λύπην ἔχει ἡ ἐνδοξόσου; σὺ εἶσαι Βεζίρης παντοδύναμος, τί ἤμπορεῖ νὰ υπήσῃ; δόξα σοι ὁ Θεός, ὅλοι οἱ υἱοὶ σου καὶ ἱγγονοὶ εἶνε καλὰ (*), τί ἔχεις;

— Ἐγὼ τί ἔχω; ὑπέβαλεν ὁ Ἄλης, καὶ δρυχηθμός, στεναγμοῦ, ἐξέβρασεν ἐκ τοῦ φάρυγγός του, ὡς βρυμὲς τίγρεως. Μ' ἐντρόπιασαν ὦρὲ, μ' ἐντρόπιασαν τὰ μα μου

— Ποῖος, Βεζίρη μου;

— Τὸ Κατσαντώνη.

— Πῶς;

— Ἐσκότωσεν, ὦρὲ πύρο μου, τὸ Βελή Γκέκα, καὶ κοντὰ τα Ἀρβανιτάδες· Πῶ; πῶ!... θὰ σκάσω, ὦρὲ Μάνθο, σκάσω.

Ὅσον οἱ τύραννοι εἶναι θρασεῖς εὐτυχοῦντες, τοσοῦτον χρειοῦνται δυ' τυχοῦντες καὶ καταβάλλονται.

— ὦ! ναί, ὑπέβαλεν ὁ Μάνθος, μεγάλη συμφορὰ· νὰ ὅμως καλὰ τὸ κεφάλι σου, Βεζίρη μου. ἔχεις ὄσους εἰς μπουλουξίδες καὶ ἀνδρεῖους.

— Σὰν τὸ Βελή Γκέκα ὅμως δὲν ἔχω ὦρὲ, ὅμοιο.

— Μὴ τὸ λέγῃς, Βεζίρη μου, τοῦτο τὸ Δοβλέτι σου ἔχει λυός, δὲν ἐχάθη ὁ κόσμος διότι ἀπέθανεν ὁ Βελή Γκέκα, καλὰ ἦτον νὰ μὴ σκοτωθῇ· ἀφοῦ ἐσκοτώθη ἔτσι ἦτον φτό του.

— Αὐτό 'νε, ὦρὲ, χάλτι τῷ Δουδούμιδω, ἀπεκρίθη μει-

(*) Ὁ Μάνθος τῷ ἀνέφερε υἱὸς καὶ ἐγγόνους, διότι κατὰ διαταγὴν τοῦ Φαλαέριδος τούτου τῆς Ἡπείρου, πᾶν θῆλυ νεογνὸν ἐρρίπτετο εἰς τὴν λίμνην. ἵνα μὴ δι' ἐπιγαμιῶν συνδεθῇ μετ' ἄλλων μετ' Ἀλβανικῶν οἰκογενειῶν, τὰς ὁποίας κατεγίνετο νὰ ταπεινώσῃ ὅλην τὴν ἐξουσίαν. Τί ὥρεια σχολή!

άσας πικρῶς ὁ Ἀλῆς· τὸ πιστεύεις καὶ σὺ, ὦρὲ, τὰ πε-
τεύεις :

— Τώρα τί νὰ γείνη; πρέπει ν' ἀποθάνωμεν καὶ ἡμεῖς·

— Ἄστα, ὦρὲ, ἄστα καὶ δὲν μου τὸ βγάξεις ἀπὸ τὸ
ὄφ. Ἐκεῖνο, ὦρὲ, τὸ αἰσαντῶνῃ δὲν τὸ εἶδα ποτέ, πρέπει
ἔνε, ὦρὲ τζῖνι δαιμόνι. Τὸ εἶδες, ὦρὲ, τὸ ξέρεις;

— Τὸν ἔχω ἀκούσει, ἀλλὰ δὲν τὸν εἶδα ποτέ, ἀπεκρίθη
ἡ ἀδιαφορίαν ὁ Μάνθος· ἀλλὰ τί θὰ εἶνε παρὰ ἄνθρωπος
ρόστυχος; ἂν ἐκοτωσε τέτοιο παλληκάρι, ὥς τὸ Βελή-
κέκα, τοῦτο ἔγεινε κατὰ τύχην.

— Ὡρὲ δὲ ξέρω γῶ ἀπὸ τὸ τσασίτι, ὅπου μοῦ λένε
ὅς δεκαπέντε ὥς εἴκοσι μονάχα παλληκάρια ἔχει; Τὸ
αἰσαντῶνῃ, ὦρὲ, πολέμησε μ' ἑκατὸ Ἀρβανιτάδες δια-
εκτοῦς ἀπὸ κατ' ἀπὸ τὸ Βελή Γκέκα· τί λές, ὦρὲ, εἶνε
ρόστυχο; εἶνε διάβολο ὦρὲ, διάβολο· αὐτὸ θὰ μοῦ κάμῃ
πολλή ζημιά. Πῶ δὲ μὲ λές, ὦρὲ πύρο μοῦ, τί ἔγειν
κείνο τὸ Τραντφυλλο ἀπὸ το Ζαγόρια;

— Ποῖος Τριανταφυλλος; ἠρώτησεν ὁ Μάνθος ἐπα-
ρεθὼν.

— Ἐκεῖνο, ὦρὲ πύρο μοῦ, ποῦ τὰ προχθές μοῦ κό-
μασε συνάμενο κουάμενὸ νὰ μὲ προσκυνᾷ.

— Ἐκεῖνος ποῦ μοῦ ἔφερε τὰ ἑκατὸν Βενέτικα;

— Ἀκοῦς ἐκεῖ νὰ μοῦ φέρῃ ἑκατὸ παληόφλωρα· εἶπεν
Πασᾶς, ἐκεῖνο, ὦρὲ, μοῦπεν ὁ Θανάσης ὁ Βάγιας, ἔφερε
τὸ ἀπὸ τὸ ταξεῖδι του· βιό, πολὺ ἀπὸ τὸ Βλαχιά.

— Τίποτε δὲν γνωρίζω, ἀπεκρίθη ὁ Μάνθος. Καὶ τί νο-
ίζεις, Βεζίρη μου, φέρουν τοιοῦτοι ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι
ἔμνουν εἰς τὴν Βλαχίαν τὸ κοπέλλι;

— Εἰσαι μπουταλᾶ, ὦρὲ Μάνθο· ἀπαντέχεις ποῦ δὲν τὸ
ἔρω πῶς ἔχει βιό πολὺ;

— Ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ, ἀπεκρίθη ὁ Μάνθος, ἀλλ' ἐγὼ λέγω
τὴν γνώμην μου, ἂν ἔχῃ· πρέπει νὰ σοῦ δώσῃ.

Ὁ Μάνθος ἐνόησεν, ὅτι ὁ Πασᾶς προέθετο σκοπὸν νὰ
ἀθήσῃ τὸν δυστυχῆ Τριαντάφυλλον, κατὰ τὴν συνήθειάν
αὐτοῦ, διὰ καὶ ἀπεπειράτο ν' ἀποτρέψῃ τὸν τύραννον ἀπὸ
το σκοπὸν του, ὥστε νὰ μὴν ὑποπτευθῇ ὅτι τὸν ὑπερα-
ίκεται, ἵσως χρησιμεύσῃ ὡς μεσίτης εἰς συνδιαλλαγὴν.

— Ποῦ χρειάζονται, ὦρὲ πύρο, γρόσια πολλὰ νὰ χαζέ-

φέρω παλληκάρια νὰ κάμουν παγανιά, νὰ μοῦ πιάσουν τὸ λῦκο, εἶπεν ὁ Ἀλῆς, καὶ ἐγερθεὶς ἔκρουσε τὰς παλάμας του, αἵτινες χρησιμεύουν ἀντι κώδωνος παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς. Εἶτα ἐπρόσθεσε· Τώρα ὦρὲ πύρο μου, φέρω τὸ λαγωνικὸ νὰ πιάσῃ τὸ λαγόν.

Ἡς τῶν τσοχαντερέων ἀνεγείρας τὴν ἀθλαίαν τῆς θύρας ἐνεφανίσθη.

—Θάναξε, ὦρὲ, τὸ Θανάση.

Μετ' ὀλίγον ἐπκρουσιάσθη ὁ Βάγιας.

—Σύρε, ὦρὲ Θανάτη, εἶπεν εἰς τὸν Βάγιαν, σιὸ Στέλοβο, νὰ πῆς τὸ Τριαντάφυλλο, τὸ ξέρεις ὦρὲ, ποῦ κόπιασε ἐδῶ προχθές· νὰ τοῦ πῆς, ὅτι τὸ χαιρετῶ πολλά, πολλά, καὶ θέλω νὰ κάμω τὸ παιδί του ψυχογυιό, νὰ τὸ φορέσω σιὸ χρυσάφι καὶ νὰ σοῦ τὸ δώσῃ ταχὺ νὰ μοῦ τὸ φέρῃς.

—Μὲ νοιώθεις, ὦρὲ Θανάση ; τήρα καλὰ νὰ μοῦ κάμῃς σωσὸν τὸ θέλημα.

—Ἀπὸ μὲν βρύση ἤπιχμε νερό, (*) ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, καὶ δὲν σὲ νοιώθω τί θέλεις ;

—Νὰ σὲ ὀῶ ὦρὲ πύρο μου Θανάση.

—Καὶ σὰν πόσον νὰ τελειώσω τὸ παιγνίδι ;

—Παρακάτω ἔπὸ πενήντα χιλιάδες γρόσια, μῆτε πικρὰ νὰ μὴ πάρῃς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Πρὸ τῆς δόσεως τοῦ ἡλίου, ὁ Βάγιας εἰσῆρχετο εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας τοῦ Τριανταφύλλου. Ὁ οἰκοδεσπότης, αὐτὸν εἰσελθόντα, ἔδραμε νὰ τὸν ὑποδεχθῇ. Οἱ Ζαγορήσιοι καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὑπερέχουσι κατὰ τὴν φιλοξενίαν ὅλους τοὺς Ἑπειρώτας. Πειερχόμενοι συνήθως οὗτοι πλείστοι εἰς ξένην γῆν πρὸς ἀπόκτησιν πλούτου, ὡς ἐ τῆς τραχείας χώρας ἐν ἣ κατοικοῦσιν, ἐκτιμῶσι τὰς στερεοὺς καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν ξένων, διὸ καὶ προσφέρουν πρὸς ἅπαντας ἐν ἀπαραδειγματίστῃ φιλοφροσύνῃ καὶ

(*) Ἡ μήτηρ τοῦ Βάγια ἐδήλασε τὸ ἀνθρωπόμορφον θεῖον Ἀλῆ-Πασά, διὸ καὶ Βάγιας ὠνομάσθη ὁ αἰσχροὺς εἶδος τοῦ Ἀθανάσιου. Βάγιαν οἱ Ἰωαννίται ὀνομάζουσι τὴν πετήνην.

λοξενία. Αἱ οἰκίαι τῶν χωρίων τοῦ Ζαγορίου εἰσὶν εὐρυχωροί, καλῶς ὠκοδομημέναι, καθαραί, καὶ αἱ οἰκοδέσποινα οἰκονόμοι καὶ καθαρώταται.

— Καλῶς ὀρίσате, Κύριε, τῷ εἰπον συγχρόνως καὶ οἰκοδισπότης καὶ οἰκοδέσποινα, καὶ ἅπασα σχεδὸν ἡ οἰκογένεια.

Προπέμφαντες δὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ τὸν δῆμιον τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ Βάγχαν, μετὰ τὰς πρώτας περιποιήσεις, τὸν ἠρώτησεν ὁ Τριαντάφυλλος, ὅστις ἐξ ἀκοῆς ἐγνώριζε τὸ ἔντιμον αὐτοῦ ὑποκείμενον, ἀλλὰ ποτὲ δὲν τὸν εἶδε.

— Μὲ συγχωρεῖτε νὰ σᾶς ἐρωτήσω ποῶς εἰσθε ;

— Πῶς δὲν μὲ γνωρίζετε ; ἀπεκρίθη ὁ Βάγχαν.

— Πρώτην φορὰν σᾶς βλέπω, ὑπέλαβεν ὁ Τριαντάφυλλος.

— Δὲν εἶνε παράξενον, εἶπεν ὁ Βάγχαν.

— Βέβαια, δὲν εἶνε παράδοξον νὰ μὴ γνωρίζῃ τις ἔναν ἀνδρωπον, ἀλλὰ μὲ τοῦτο δὲν θὰ εἴπῃ, ὅτι εἰσθε ἄλλο τι, εἰμὴ ὁ καλῶς ἐλθὼν εἰς ἡμᾶς νὰ μᾶς τιμήσῃ μὲ τὸν ἐρχομόν του.

Ὁ Τριαντάφυλλος περιῆλθε πολλὰς πόλεις, ἐγίνωσκεν ἀρκετὰ γράμματα καὶ ἦτο ἀνὴρ εὐγενοῦς συμπεριφερᾶς καὶ ἀγαθῆς καρδίας.

— Ὅνομάζομαι Ἀθανάσιος Βάγχαν, ἀπεκρίθη, δοῦλός σας.

Ἡ ὄψις τοῦ Τριανταφύλλου ἠλλοιωθῆ, καὶ ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα του ἀκούσαντες τὸ ἀπαίσιον τοῦτο ὄνομα ἔφριξαν.

— Καλῶς ὀρίσате, ὑπέβαλεν ὁ Τριαντάφυλλος, θὰ εἰσθε περαστικὸς ἀπ' ἐδῶ ἴσω.

Ἦλθον ἐπίτηδες, εἶπεν ὁ Βάγχαν, νὰ σᾶς φέρω μίαν καλὴν εἶδησιν.

— Τί λογιῆς.

— Χαροποιάν.

— Ἄν εἶνε συγχωρημένον, εἰπέ την.

— Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς μ' ἔστειλε νὰ σοῦ εἰπῶ πολλὰ χαιρετισματα ἀπὸ τὴν ὑψηλότητά του, καὶ ὅτι θέλει νὰ κάμῃ ψυχοπαίδι τοῦ τὸν υἱόν σου, νὰ τὸν χρυσώσῃ ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

Ὁ Καϊσαντώνης

— Τοῦ πολυχρονεμένου Βεζίρη εἶμεθα ὅλοι· δοῦλοι, ἀπεκρίθη ὁ Τριαντάφυλλος μὲ συγκεκινημένην φωνήν, δρισμός του· ἀλλ' ἐγώ, Κύρ Θανάση, δὲν ἔχω ἄλλο ἀρσενικὸ παιδί, ἂν μὲ τὸ ὑστερήσῃ, μήτε μίαν σιγμὴν δὲν θὰ ζήσω.

— Τί νὰ γίνῃ· ὑπέλαβεν ὁ Βάγιας, ὑψώσας τοὺς ὦμους, τοῦ Βεζίρη ἡ προσταγὴ πρέπει νὰ γίνῃ καὶ πρέπει νὰ ἐτοιμάσῃς τὸ παιδί ν' ἀναχωρήσωμεν σύνταχα.

— ὦ Θεέ μου, ἀπεκρίθη μετὰ στεναγμοῦ ὁ Τριαντάφυλλος, ἔπαρε καλλίτερα τὴν ψυχὴν μου παρὰ τὸ παιδί μου.

— Ὅλα καλὰ, ἀλλ' ὁ Ἀλῆ - Πασᾶς δὲν ἀκούει τὰ τοιαῦτα· ξέρεις ἴσως ἐξ ἀκοῆς ὅταν πεισμῶσῃ τί κακὸν ἢ μπορεῖ νὰ κάμῃ· ἐν ᾧ ζητεῖ νὰ σοῦ κάμῃ καλόν, θὰ τοῦ κακοφανῇ ὅαν μάθῃ ὅτι δὲν κατεδέχεσαι νὰ κάμῃ παιδί του τὸν υἱόν σου.

— ὦ Θεέ μου, εἶνε δυνατόν, ἀπεκρίθη ὁ Τριαντάφυλλος ἐν ἐσχάτῃ ἀπελπισίᾳ, νὰ στερηθῶ τὸν υἱόν μου ; προτιμῶ νὰ μοῦ πάρῃ ἡ ὑψηλότης του ὅλην μου τὴν κατὰστασιν καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν μου, παρὰ νὰ μοῦ ὑστερήσῃ τὸν υἱόν μου, τὸν μόνον υἱόν μου.

Ὁ Βάγιας ἐμειδίασε μειδιάμα ἀμφίβολον, τὸ ὁποῖον προσεκτικὸς παρατηρητὴς ἠδύνατο νὰ ἐρμηνεύσῃ διττῶς, ἢ ὅσα λέγεις εἶνε εἰς μάτην, διότι τὸν υἱόν σου ἐκὼν ἄκων θὰ τὸν πάρω, ἢ ὅτι κοντὰ σ' ἔχω, θὰ ἐκπληρωθῇ ὁ ἀληθὴς σκοπός μου, θὰ σὲ ξεπουλήσω.

— Καὶ τί τὸ θέλει τὸ βιὸς σου ὁ Βεζίρης, ὑπέλαβεν ὁ Βάγιας, αὐτὸς βιὸς ἔχει νὰ σὲ φορτώσῃ· τί τὰ θέλει τὰ χωράφια καὶ τ' ἀμπέλια καὶ τὰς οἰκίας ;

— Βέβαια τοιαῦτα πράγματα δὲν τοῦ χρειάζονται, ἀλλὰ χρήματα, Κύρ Θανάση, χρήματα, ὅσον πλούσιος καὶ ἂν εἶνε ὁ Πασᾶς, πάντοτε τῷ χρειάζονται.

— Τί νὰ σ' εἰπῶ κ' ἐγώ, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, ὑψῶν τοὺς ὦμους μὲ ἄκραν ἀδιαφορίαν.

— Σὲ παρακαλῶ Κύρ Βάγια, διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ ! εἶπεν ἡ πτωχὴ σύζυγος τοῦ Τριανταφύλλου, ἐλθοῦσα ἐν τῷ μέσῳ, δι' ὄνομα Θεοῦ ! μὴ μᾶς ἀφανίσῃτε, κάμε ὡς χριστιανὸς ὅ,τι σὲ φωτίσῃ ὁ Θεός· ἀπὸ σὲ περιμένομεν βοήθειαν, διόρθωσε τὸ πρᾶγμα μὲ τὸ καλὸ καὶ κρουνοὶ δακρύων ἔρρεον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της.

— Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ δώσωμεν δέκα, δεκαπέντε, εἴκοσι χιλιάδες γρόσια εἰς τὸν Βεζίρη; εἶπεν ὁ Τριαντάφυλλος.

— Καὶ καταδέχεται ὁ Πασᾶς ν' ἀκούσῃ τοιοῦτον ποσόν; εἶνε δυνατόν νὰ τῇ προσφέρω ἐγὼ τέτοιαις μπαγατέλαις, ἀπεκρίθη ὁ Βάγας μὲ μορφασμὸν περιφρονητικόν.

— Εἰπέ, φίλε μου, ὑπέλαβεν ὁ Τριαντάφυλλος, εἰπέ καὶ ἡ εὐγενία σου, νὰ ἰδῶ μὲ τί ἤμποροῦμεν νὰ θεραπεύσωμεν τὸ πρᾶγμα.

— Ὡ! ἀπεκρίθη μετὰ προσπεποιημένης ἀφελείας ὁ Βάγας, ἴσως μὲ καμμιὰ πενήντα χιλιάδες γρόσια. Ἴσως.

— Καὶ εἶμαι ἐγὼ τόσον πλούσιος νὰ προσφέρω πενήντας χιλιάδας γρόσια;

— Βέβαια εἶνε πολλά· δὲς καλλίτερα τὸν υἱόν σου διὰ νὰ γείνη καὶ ἄνθρωπος κοντὰ εἰς τὸν Πασᾶ· διατὶ νὰ στενοχωρῆσαι;

Ὁ ἄθλιος Τριαντάφυλλος εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ Βάγα παρ' ὀλίγον νὰ παραφρονήσῃ. Καλλίτερα ἀπεκρίθη νὰ μείνω πτωχός, παρά...

— Κύρ Τριαντάφυλλε, συλλογίσου τί λέγεις, εἶπεν ὁ Βάγας μετὰ τόνου ἀπειλητικοῦ· εἶσαι εὐτυχής, λέγων αὐτὰ εἰς ἐμέ· ἂν τὰ ἔλεγες εἰς ἄλλον καὶ τὰ ἐμάνθανε ὁ Ἄλῃ Πασᾶς, σ' ἐξεπάτλωνε βέβαια.

Οἱ λόγοι τοῦ Βάγα ἐνέσκηψαν ὥς κεραυνὸς ἐπὶ τοῦ ἄθλιου Τριανταφύλλου. Ἡ οἰκογένεια κλαίουσα ἐπέπληττε τὸν Τριαντάφυλλον, διὰ τὸ ἔπος τὸ φυγὸν τοῦ ἔρχους τῶν ὀδόντων του.

— Τί λέγεις καλέ; εἶπεν ἡ σύζυγος· ἔς τὸ διάβολο τὸ βίός, δὲς ὅ,τι θέλουν καὶ μὴ λαλήῃς ὅ,τι φθάσῃς.

— Καὶ ἐγὼ ἔχω τόσα χρήματα;

— Ἄφες αὐτά, Κύρ Τριαντάφυλλε, ἀπεκρίθη ὁ θηριόκαρδος Βάγας, ἄφες αὐτά, τελείωσε, ἐγὼ αὐριον σύνταχα ἀναχωρῶ.

— Καὶ εἰς ποῖον θὰ μετρηθῶσι τὰ χρήματα; ἠρώτησεν ὁ Τριαντάφυλλος.

— Εἰς ἐμέ, ἀπεκρίθη ὁ Βάγας.

— Καὶ τότε, παραιτεῖται ἀπὸ τὸ παιδί;

— Μάλιστα.

— Ἄλλ' ἂν ἐπιμένῃ ὁ Πασᾶς ;

— Ἐγὼ ἐγγυῶμαι.

Τὴν ἐπιοῦσαν μίαν ὥραν πρὸ μεσημβρίας εἰσῆλθεν ἀπρόσκλητος ὁ Βάγιος εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, καὶ κατέθεσε πρὸ τῶν ποδῶν του σάκκον πλήρη χρημάτων.

— Σωστά, ὦρὲ πύρο μου Θανάση ; σωστά.

Μήτε παρᾶς δὲν λείπει, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιος,

— Χαλάλι νὰ σοῦ γείνῃ ὦρὲ, ἀξίζεις ἓνα ντουγιᾶ (κόσμον) γιὰ πές με πῶς τὰ κατάφερες. ὦρὲ ;

Καὶ ὁ Βάγιος περιγελαστικῶς διηγήθη ὅλην τὴν διατρέξασαν σκηνὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Τριανταφύλλου.

— Γεῖά σου, ὦρὲ πύρο μου, γεῖά σου. Νά, ὦρὲ, τὸ κλειδί καὶ ἀνοίξε κεῖνο τὸ ντουλάπι καὶ βάνε τα μέσα. — καὶ τῷ ἔδειξεν ἐρμάριον κινητόν, κείμενον εἰς μίαν γωνίαν τοῦ δωματίου, εἶτα ἐπανέλαβεν. Αὐτὰ ὦρὲ, θὰ δοθοῦνε ἔς τὸ Ἰσοῦφ Ἀράπη, νὰ κάμῃ ἔξοδα νὰ πᾶν νὰ κυνηγάῃ τὸ χαϊδούτη τὸ Κατσαντώνη.

— Αὐτὸν διώρισες ; ἠρώτησεν ὁ Βάγιος.

— Αὐτὸ τῶκαμα Μπουλουξίμπασι, (συνταγματάρχην), ἐπάνω σ' ὅλους τοὺς μπουλουξίδες· δὲν τὸ ἀρέσεις. ὦρὲ ;

— Μ' ἀρέσει, ὅταν τὸν ἴδῃ νὰ σοῦ φέρῃ δεμένον ὀπισθάγκωνν τὴν Κατσαντώνην ἢ τὴν κεφαλὴν του.

— Ἄειντε, ὦρὲ πύρο μου Θανάση, νὰ πηγαίνῃς, ἐσὺ νὰ τὸ κυνηγᾷς· ὦρὲ, εἶσαι ἄξιος· τὸ χισμέτι, ποῦ μ' ἔκανες σ' τὸ χάνι τοῦ Λιμποχόβου, κανεῖς δὲν μοῦ τῶκαμε, ἔσκουζα, παρακαλοῦσα τοὺς μπουλουκπασάδες μου νὰ σκοτώουν ἐκεῖνα τὰ σκυλλιά, καὶ τρεῖς χιλιάδες Γαρδικιώτες μαῦ πάστρεψες σὲ μισὴ ὥρα· γεῖά σου, σ' εἶσαι ἄξιος νὰ μοῦ κουτουπώσης ὦρὲ τὸ Κατσαντώνη.

— Τοὺς Γαρδικιώτας τοὺς ἐγελάσαμεν καὶ τοὺς ἔμανδρίσαμεν εἰς τὸ χάνι Βουβάλας (*) σὰν πρόβατα, καὶ τοὺς ἐσκοτώσαμεν, ὁ Κατσαντώνης ὅμως εἶνε στὸ κλαρὶ καὶ

(*) Βουβάλα ὠνομάσθη ἔκτοτε τὸ ξενοδοχεῖον Λιμποχόβου, ὡς ἐκ τῆς οἰμωγῆς τῶν ἐν αὐτῷ σφαζομένων Γαρδικιωτῶν, ὁμοιαζούσης μυκηθμὸν βουβάλων.

δὲν εἶνε τόσοι εὐκόλον νὰ τὸν σκοτώσης, χωρὶς νὰ σοῦ φάγῃ τὰ καλλίτερά σου παλληκάρια.

— Ἄειντε, ὦρὲ Θανάση, ἄειντε, κόπιασε, θέλω νᾶμαι μονάχο, ὦρὲ, ἄειντε, τῷ εἶπεν ὁ Πασᾶς ἐν ὀργῇ· μαὶ ἐγερεῖς τῷ ἔστρεψε τὰ νῶτα, πλησιάσας εἰς ἐ· παράθυρον, δι' οὗ ἔβλεπε τὴν λίμνην.

— Ὁ Βάγιας ἐξῆλθε ὑποτονθορίζων, δὲν ἔχω ὄρεξιν ν' ἀφήσω τὸ δέρμα μου μέσα εἰς καμμιὰ ρεμματιά»,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Δύο μῆνες παρήλθον, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγένετο ἡ παρὰ τῷ ξενοδοχείῳ τοῦ Σίμου συμπλοκή, καὶ ὁ φόνος τοῦ Βελή-Γκέκα, καὶ οὐδεὶς ἐγίνωσκε ποῦ ὑπεχώρησεν ὁ Κατσαντώνης, μολοντί πολλοὶ κατάσκοποι τοῦ Ἀλῆ· Πασᾶ περιήρχοντο ἄγνωστοι, προσπαθοῦντες ν' ἀνακαλύψωσι τὸ καταφύγιόν του. Ὁ ἀτρόμητος οὗτος ἐχθρὸς τοῦ τυράννου ἀπεκρύβη εἰς τὸ σπήλαιόν του μετὰ τῆς συζύγου του καὶ τοῦ υἱοῦ του, ἕως οὗ ἐπιτύχῃ ἀσφαλὲς ἄσυλον δι' αὐτούς, καὶ νὰ ἐπικναρχίσῃ αὐθις τὸν ἄσπονδον κατ' αὐτοῦ πόλεμον. Ἔως οὗ οἱ ὀφθαλμοὶ μου ἔχουσι στάλα ὑγρὸν, ἔλεγεν ὁ ἥρω·ς εἰς τὴν σύζυγον καὶ τὰ παλληκάρια του, θέλω καταπολεμῇ τὸ ἀνθρωπόμορφον θηρίον, τὸν Ἀλῆ· εἰς οὐδὲν ἐλόγισα τὴν ἀρπαγὴν ὀλοκλήρου τοῦ ποιμνίου τοῦ πατρός μου, τὸ ὅποιον τὸν κατέστησεν ἐκ πλουσίου πέννητα· ἦτον ὁ πρῶτος τῶν ποιμένων τοῦ τόπου οὐδεὶς εἶχεν ὡς αὐτὸς τέσσαρας χιλιάδας πρόβατα· ὁ δυστυχὴς πατήρ μου καὶ ὅλη ἡ οἰκογένεια ὑπεφέραμεν καρτερικῶς τὰς στερήσεις. Ὅταν ὁμως μίαν ἡμέραν τὸν ἤρπασαν οἱ Ἀλβανοί, κατὰ διαταγὴν τοῦ Πασᾶ, καθήμενον πρὸ τῆς οἰκίας του, καὶ τὸν ἀπήγαγον εἰς τὴν φυλακὴν, ἐνθα ἀπέθανεν ἐλεεινῶς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, τότε ὤμοσα ἐκδίκησιν καὶ ἐρρίφθην εἰς τὰ ὄρη· ἐδοκίμασα τὸν κοινὸν ἐχθρόν, τὸν εὖρον ἀνάνδρον. Δύο ἡμέραι ἤρκουν νὰ μορφώσω εἰς ἀτρόμητον παλληκάρι πάντα νεοσύλλεκτον· παρητήρησα δι· ὃ Ἕλληι ἔχει τὴν νοημοσύνην ἐμφυτον, τὴν εὐκίνησίαν ἐν αὐτῷ τῷ ὀργανισμῷ τοῦ σώματός του, τὴν δίδωσαν τῆς ἐλευθερίας σβεστον· ἀπολλάκις ἐπεθύμησα

νά εἶχον τὸν τρόπον νά ὀργανώσω μικρά σώματα ἄρματω-
λῶν, καὶ νά ἐξαντλῶ κατὰ μικρὸν τὴν ἀγρίαν ἰσχὺν τοῦ
ἐχθροῦ, ἥτις ἐν τῇ πρώτῃ νίκῃ ἐκλείπει, διότι δὲν εἶνε
ἰσχυρὸς ἠθικῇ, διέπouσα τὴν καρδίαν καὶ δι' αὐτῆς τὸν
στρατιώτην.

— Καὶ γιατί, εἶπεν ὁ Κώστας, δὲν στρατολογεῖς καὶ
ἄλλους νά ριφθῶμεν ἔς τὰ Γιάννινα ;

— Διότι, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης, κινήσας ὑπερ-
φάνως τὴν κεφαλὴν, τότε ἔχομεν ἀνάγκην πολλῶν πο-
λεμοφοδίων, καὶ δὲν ἔχομεν· τότε ἔχομεν ἀνάγκην πολ-
λῶν τροφῶν, τὰς ὁποίας πρέπει νά φέρωμεν μεθ' ἑαυτῶν.
Σώματα μόνον μικρά εὐδοχιμοῦν ἐν . . .

— Νά ! ἔρχεται, διέκοψε τὴν ὁμιλίαν τοῦ Κατσαντώνη
ἡ φωνὴ τῆς συζύγου του, ἔρχεται ὁ ἀνεψιός σου . . . Ὁ
Κατσαντώνης ἐπρόβαλεν ὀλίγον τὴν κεφαλὴν του ἀπὸ τοῦ
σπήλαιον, καὶ εἶδε τὸν ὡς μικρὸν καλόγηρον ἐνδεδυμένον
Θεόδωρον, πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ὄρους ἐρχόμενον.

— Καλὸ ῥμάτι ἔχεις, Ἀγγελικούλα, εἶπεν ὁ Κατσαν-
τώνης, αὐτὸς εἶνε,

— Τὸν ἐγνώρισα, καλέ, εὐθὺς νά τος ἰδέ, τώρα ἐκά-
θισεν ὀπισθεν τοῦ βράχου.

— Θὰ διημερεύσῃ ἐκεῖ ἕως οὗ νυκτώσῃ.

— Καὶ διατί ;

— Διότι πιθανὸν νά κατασκοπεύουν τὸν τόπον καὶ
νά τὸν ἰδοῦν ἐρχόμενον εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ τότε ἀνεκα-
λυψαν τὸ καταφύγιόν μας· τὴν νύκτα δὲν φαίνεται ἐντὸς
τῶν βράχων ἄνθρωπος ἀναβαίνων· ὅταν μάλιστα προχω-
ρήσῃ ὀλίγον ἀπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους χάνεται ἐντὸς
τῶν θάμνων.

— Καὶ ἂν τὸν ἰδοῦν τώρα ; εἶπεν ὁ μικρὸς Ἀλέξαν-
δρος πλησιάσας τὸν πατέρα του.

— Τώρα ἂς τὸν ἰδοῦν, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης· τίς
τὸν γνωρίζει ; θὰ τὸν ἐκλάβουν διὰ καλόγηρον ἀπερχόμενον
δι' ὀπηρεσίαν τοῦ Μοναστηρίου· αὐτὸς κρατεῖ καὶ ἀπο-
δεικτικὰ τοῦ Ἡγουμένου.

Τρεῖς ὥρας μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὅτε τὸ σκότος εἰς
τὰς κλιτύας τῶν ὄρεων, περὶ τὰ τέλη μάλιστα τοῦ φθινο-

πώρου, αναμιγνύμενον μετὰ τῆς ὀμίχλης λανθάνει καὶ αὐτὸν τὸν ὀξυδερκέστερον ὀφθαλμόν, ὁ Θεόδωρος εἰσῆρχετο ἐν τῷ σπηλαίῳ.....

— Καλῶς ὤρισες, πῆτερ Ὀνούφριε, καλῶς ὤρισες, πάτερ Λαυρέντιε, τῷ ἔλεγον οἱ σύντροφοί του ὑποδεχόμενοι αὐτὸν δι' ἀπλέτου γέλωτος. Ὠρέ ! δὲν ὁμοιάζει τὸν διάκονον τοῦ Δεσπότη τοῦ Μεθόδιου ; ἂν εἶχε καὶ κόκκινον ἐμβάλωμα εἰς τὸ μέτωπον, ἔλεγεν ὁ Κώστας, ἤθελα τὸ βεβαιώσῃ μεθ' ὅρκου ὅτι εἶνε ὁ Κηρυδερλίνης, ὁ κανδηλανάπτης τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Κονιδάρη.

— Ὠρὲ τί σκούζετε ; ἐρώναξεν ὁ Κατσαντώνης, ἔλα Θεόδωρε, ἐδῶ, ἔλα, πλησίασε.

Καὶ ὁ Θεόδωρος πλησιάσας ἐκάθισεν πλησίον του παρὰ τὴν πυράν, περὶ ἣν ἐθερμαίνενο αὐτὸς μετὰ τῆς οἰκογενείας του.

— Τί ἔκανες ; λέγε, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης.

— Ὁ Καποδίστριας, μ' εἶπεν ὁ Γεροστάθης, ἔγραψε τοῦ Σικελιανοῦ εἰς Λευκάδα διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ὁ Σικελιανὸς τοῦ ἀπήντησεν ὅτι εἶνε δεκτὴ ἡ θεία μου καὶ ὁ Ἀλέξανδρος μόνοι ἐκεῖ, καὶ νὰ τοὺς ὑπάγῃς νύκτα εἰς τὴν Ξηροχαλιάν, ν' ἀνάψῃς δύο μικρὰς πυράς, διὰ νὰ σταλῇ πλοιάριον νὰ τοὺς πάρῃ.

— Τὸν εἶδες, ὦρὲ σύ, τὸν Καποδίστριαν ; ἠρώτησεν ὁ Κατσαντώνης.

— Μὲ τὸν ἐδειξαν εἰς τὸν δρόμον· εἶνε ἓνας ὠραίος νέος· τὸν ἀγαποῦν καὶ τὸν τιμοῦν ὅλοι διὰ τὴν φρονιμάδα του.

— Καλὰ λέγεις παιδί μου, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, αὐτὸς ἀγαπᾷ ὥς οὐδεὶς ἄλλος τοὺς ὁμογενεῖς του. Ὁ Θεὸς θέλει τὸν ἀξιῶσαι νὰ γείνῃ μέγας· αὐτὸς μίαν ἡμέραν θὰ γείνῃ ὁ σωτὴρ τῶν ὁμογενῶν.

— Ὁ ἀτρόμητος ἥρως, ἐν μόνον δὲν προεμάντευσεν· ὅτι ἄγρια πάθη ἔμελλον νὰ κόψωσιν ἀνόμως τῆς πολυτίμου ζωῆς του τὸ νῆμα, ἐν ὀνόματι ψευδοῦς ἐλευθερίας.

— Σ' ἐξέτασε κανεῖς ὅταν ἐπήγαινες καὶ ὅταν ἤρχόσουν; τὸν ἠρώτησεν ὁ Κατσαντώνης.

— Μόνον εἰς τὴν Σαγιάδα, μ' ἠρώτησεν ὁ τελώνης, τί δουλειὰ ἔχω εἰς Κέρκυραν, καὶ τῷ ἀποκρίθην ὅτι ὑπάγω νὰ προμηθευθῶ ὀλίγον ἔλαιον διὰ τὸ Μοναστήρι ἀπὸ ἐλε-

ημοσύνην. Ὅταν ἐπέστρεφα μ' ἠρώτησε πάλι τί ἔκαμα, καὶ τῷ εἶπον ὅτι οἱ Φράγχοι κοντεύουν νὰ φραγχεύσουν τοὺς Κερκυραίους, καὶ δὲν μ' ἔδωκαν μήτε λάδι μήτε ξεῖδι.

— Εὖγε, Θεόδωρε, εἶσαι ἐξυπνος, εὖγε !

Μετὰ μίαν ὥραν, ὅλοι οἱ ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐκοιμῶντο ὕπνον βαθύν, μόνον ὁ Κατσαντώνης, ἡ σύζυγός του καὶ ὁ υἱός του Ἀλέξανδρος ἠγρύπνουν.

— Τέκνον ἀγαπητόν, ἔλεγεν ὁ Κατσαντώνης εἰς τὸν υἱόν του, ἐγὼ γράμματα πολλὰ δὲν ἔμαθον, μολονότι ὁ πατήρ μου εἶχε τοὺς τρόπους διὰ νὰ μὲ μάθῃ, διότι ἡ οἰκογένειά μας ἦτον ἡ πλουσιωτέρα τοῦ χωρίου μας καὶ ὅλων τῶν πέριξ χωρίων. Μίαν ἡμέραν ὁ διδάσκαλός μου μ' ἐξυλοκόπησε, διότι παίζων εἰς τὰς ὁδοὺς, ἐπῆγα ἀργὰ εἰς τὸ σχολεῖον· ὅθεν ἀναχωρήσας δὲν ἠθέλησα νὰ ὑπάγω πλέον. Σὺ ὅμως ἔταν σὰς στείλω εἰς τὴν Λευκάδα μετὰ τῆς μητρός σου, νὰ πηγαίνῃς εἰς τὸ σχολεῖον νὰ μάθῃς γράμματα, διότι μόνη ἡ ἀνδρεία δὲν ἀρκεῖ· πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ σύντροφον τὴν παιδείαν. Ἄν ἐγὼ ἤξευρα πολλὰ γράμματα, ἴσως ἐκυρίεua ὅλην τὴν Ἑπειρον.

— Καὶ διατὶ μὲ τὰ ὀλίγα γράμματά σου προξενεῖς φρίκην καὶ τρόμον εἰς τοὺς Τούρκους ; ἠρώτησε τὸ παιδίον.

— Διότι ἔχω ἓνα ἄλλον σύντροφον, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης.

— Ποῖον ;

— Τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος καὶ τὸ πρὸς τοὺς τυράννους μῖσος.

Τὸ παιδίον συγκινηθὲν ἀπὸ τὸ θερμουργόν, μεθ' οὗ ἐξεφράζετο ὁ πατήρ του, ἐθεώρει αὐτὸν ἀτενῶς, ἡ δὲ μήτηρ ἠκροάζετο μετ' ἄκρας προσοχῆς.

— Τέκνον μου προσφιλές, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Κατσαντώνης, πιθανὸν ν' ἀποθάνω εἰς καμμίαν μετὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν μάχην. Δὲν ἔχω πλοῦτη νὰ σ' ἀφίσω, διότι μὰς ἐξεγύμνωσεν ὁ Ἀλῆ Πασᾶς, σ' ἀφίνω ὅμως μίαν πολῦτιμον κληρονομίαν.... τὸ μῖσος κατὰ τῶν τυράννων τῆς πατρίδος ! αὐτὸ σ' ἀφίνω καὶ ὀρκίσου, ὅτι τὴν κληρονομίαν ταύτην θὰ μεταχειρισθῇς ὡς ἱερὰν καὶ ἁγίαν.

— Ὅρκίζομαι, ἀπεκρίθη ὁ παῖς.

— Ἡξεύρεις, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, διατί σ' ὠνόμασα Ἀλέξανδρον; διότι ἡ Ἡπειρος καὶ ἡ Μακεδονία εἶχον βασιλεῖς Ἀλεξάνδρους. Τετρακόσια ἔτη ἔσχα ἡ φωνὴ τοῦ ἔθνους, εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἐβόα, διεμαρτύρετο καὶ ἐβρόντα εἰς τὰ ὄρη τῆς, τὰ ὅποια εἶνε γεμάτα ἀπὸ ὀυῶν ἡρώων· τούτους ὠνόμασαν οἱ καταπιεζόμενοι χριστιανοὶ κλέφτας, διὰ νὰ ἀποφεύγωσι τὴν ὀργὴν καὶ νὰ μετριάζωσι τὰς σφαγὰς τῶν τυράννων.

— Καὶ ἔχομεν ἡμεῖς βασιλεῖς; ἠρώτησεν ὁ μικρὸς Ἀλέξανδρος.

— Δὲν ἔχομεν, ἀλλὰ θὰ κάμωμεν· ἀπεκρίθη ὁ πατήρ του δακρύσας. θὰ κάμωμεν, διότι πρέπει ἢ νὰ ἐλευθερωθῶμεν ἢ νὰ ἀποθάνωμεν ὅλοι· τί μᾶς χρησιμεύει ἡ ζωὴ, ζωὴ δούλων καταφρονημένων, ζωὴ ἀνδραπόδων; Ἀγγελικούλα, εἶπεν ἀποταθεὶς πρὸς τὴν σύζυγόν του, ὁ Ἀλέξανδρος εἶνε μικρὸς, ἐνθύμιζέ του πάντοτε τοὺς λόγους μου καὶ ἔμπνεέ του τὸ μῖσος, μῖσος κατὰ τῶν τυράννων!

Μετά τινος στιγμῆς δὲ ἠκούετο πλέον, εἰμὴ ἡ πνοὴ τοῦ ἀνέμου, βομβοῦντος εἰς τὸ στόμιον τοῦ σπηλαίου· ἀπαντες ὑπνωττον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

Μίαν νύκτα τοῦ Νοεμβρίου, δύο πирὰ ἐφαίνοντο εἰς Ἐηροχαλίαν, διακόσια βήματα ἐκείθεν τοῦ Τεκέ, καὶ πλοιάριον ἀπάραν ἀπὸ τὴν παραλίαν τῆς πόλεως τῆς Λευκάδος διωγθύνετο πρὸς αὐτά. Πλησιάσαντος δὲ εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἀκαρνανίας τοῦ πλοιαρίου, εἰς τῶν ἐν τῇ λέμβῳ τριῶν ἀνδρῶν ἐπήδησεν εἰς τὴν ξηρὰν παρὰ τὰ δύο πυρά, ἐνθα εὔρεν ἄνδρα ἄγνωστον εἰς αὐτόν, καὶ παρ' αὐτῷ μίαν γυναῖκα καὶ ἓν παιδίον. Εἰς τὸ φῶς ὅμως τῶν πυρῶν παρετήρησε χρυσαῖς κινητὰς ταινίας ἀνωθεν τῶν ὤψωμάτων καὶ ἐνόησεν ὅτι ἑνοπλοὶ κατέχουσι τὰ ὀχυρὰ τῆς θέσεως μέρη.

— Ὑμεῖς εἰσθε, ἠρώτησεν ὁ ναύτης τὸν ἄγνωστον, οἷτινες θὰ διαβῇτε ἀντικρὺ;

— Ναί, φίλε μου, ἀπεκρίθη ὁ ἄγνωστος, ὅχι ὅμως ἐγώ· ἀλλ' ἡ γυνὴ καὶ τὸ παιδίον. Εἰπὲ εἰς τὸν καλὸν Σικελια-

νόν ὅτι παραδίδω τὸν πολύτιμόν μου τοῦτον θησαυρὸν εἰς τὴν φιλοξενίαν φιλογενῶν Λευκαδίων.

== Μὴ σὲ μέλῃ, Καπετάνε, ἐκραύγασεν εἰς ἓκ τοῦ πλοιο-
αρίου· μὴ σὲ μέλῃ, ἢ γυνὴ καὶ τὸ παιδίον θέλουσιν εἰσθαι
πολυτιμότερα καὶ αὐτῶν τῶν ὀφθαλμῶν τῶν Λευκαδίων...
Τίς ἄρα ἦτον ὁ φωνήσας....

Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Κατσαντώνη ἀντανεκλάσθησαν
τὰ πυρὰ, ἐν δάκρυ ὡς κρυστάλλινον ποῖσμα ἀνέβλυσεν
ἐπὶ τῶν βλεφάρων του. Τὰ βλέμματα τοῦ Κατσαντώνη
παρηκολοῦθησαν τὸ πλοιάριον, μέχρις οὗ ἐγένετο ἄφαντον
ἐν τῷ σκότει.

== Ἐχομεν καιρὸν, παιδιᾷ, νὰ διαβῶμεν ἀπόψε τὸν Καρ-
βασαράν· ἐμπρὸς λοιπόν, εἶπεν ὁ ἥρωας, καὶ ἐτέθη ἐπὶ κε-
φαλῆς αὐτῶν.

== Ἡ αὐγὴ τοὺς ἐχαιρέτισεν ἄνωθεν τῆς Ἀριάδας, ἐνθα
ἐκάθισαν νὰ ἀναπυθῶσιν ὀλίγον, καὶ ἐπομένως νὰ προγευ-
ματίσωσιν. Ὁ Κατσαντώνης ρίψας ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν συν-
τρόφων του παρετήρησεν, ὅτι ἔλειπεν ὁ Θεόδωρος.

== Τί ἔγεινε, παιδιᾷ, ὁ Θεόδωρος ; ἠρώτησε.

Τότε τρέψαντες τὰ πικληκάρια πανταχόθεν τὰ
βλέμματα τῶν εἶδον τῷ ὄντι, ὅτι ὁ Θεόδωρος ἦτο ἀπών.

== Κυττάξετε· εἶπεν ἀνήσυχος ὁ Κατσαντώνης,

Οἱ ἄρματωλοι ἀνέβησαν εἰς τὰ ὑψώματα, ἐζήτησαν
αὐτὸν πανταχοῦ, ἐπυροβόλησαν, ἀλλ' οὐκ ἦν φωνὴ καὶ
οὐκ ἦν ἀκρόασις.

== Τί ἔγεινεν, ὦρέ, ἔλεγεν ὁ Κατσαντώνης· τί ἔγεινε ;
μᾶς ἐπρόδωσαν.

== Ἴσως ἐτρύπωσε πουθενὰ καὶ κοιμᾶται, εἶπεν ὁ
ὑπασπιστὴς Κώστας.

== Τί ἐτρύπωσε καὶ τί κοιμᾶται ; ὑπέλαβεν ὁ Κα-
τσαντώνης, τὰ ὄπλα σας εἰς τὸ χέρι.

== Ὅταν ἤρχόμεθα τὴν νύκτα, εἶπεν ὁ Βασίλειος,
αὐτὸς ἔμεινεν ὀλίγον ὀπίσω, ἴσως δι' ἀνάγκην του.

== Βρὲ σύντροφοι ἐφώνησεν ὁ Κατσαντώνης, ὁ ἐχθρὸς
μᾶς παρακολουθεῖ· προγευθήτε διὰ νὰ εἰσθε ἔτοιμοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Εἰς τὴν Μονὴν Κονιδάρη, κάτωθεν τοῦ Καρβασαρά, κειμένην ἐπὶ μιᾷ μικρᾷ κοιλάδος, ὑπῆρχε καλόγηρός τις, ὅστις νόθος ὢν καὶ οὐδένα ἔχων συγγενῇ κατέφυγεν ἐν αὐτῇ· ἡλικιωθεὶς δὲ διωρίσθη κτηνοβοσκὸς καὶ κανδηλανάπτης συγχρόνως τῆς Μονῆς. Ὁ καλόγηρος οὗτος ἔχων ἐρυθρὸν στίγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου του, μεγάλητερον ταλήρου, ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν μοναχῶν Καρδερίνης. Ὁ Ἰσοφ-Ἀράπης ἰχνηλατῶν τὸν Κατσαντώνην ἔμαθεν ὑπὸ τῶν κατασκόπων ὅτι διηυθύνετο πρὸς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν Μονὴν ἔλαβεν τροφάς. Ὅθεν διαβάς ἐκεῖθεν ἠρώτησε τὸν τε Ἡγούμενον καὶ τοὺς Μοναχοὺς, ἐὰν εἶδον τὸν Κατσαντώνην. Μὴ δυνηθεὶς δέ, μ' ὅλας τὰς ἀγρίας κατ' αὐτῶν ἀπειλάς, νὰ μάθῃ τι παρ' αὐτῶν, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν Μονὴν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρεῦνας του, ὀλίγον δὲ μακρὰν τῆς Μονῆς, εὗρεν ἐλαύνοντα ἀγέλην αἰγῶν τὸν καλόγηρον Καρδερίνην.

== Τί κάμνεις, ὦρέ, αὐτοῦ; τὸν ἠρώτησε.

== Τί νὰ κάμω, αἰγας βόσκω, καὶ τώρα τὰς πηγαινῶς τὸ Μοναστήρι,

== Πῶς, ὦρέ, σὺ νὰ βόσκῃς αἰγας; Σ' εἶς', ὦρέ, ἀρχοντόπουλο.

== Ἐγὼ ἀρχοντόπουλο; ἀπεκρίθη ὁ Καρδερίνης, ἐγὼ δὲν ἔχω κανένα συγγενῇ, εἰμὶ μίαν μόνον μητέρα πάμπωχην.

== Πῶ! ἐσύ, ὦρέ, εἶσαι ἀπὸ μεγάλη φάρα.

== Μὴ μ' ἀναγελαῖς, ἀφέντη, ἀπεκρίθη ὁ καλόγηρος, στρέφων ἄλλοῦ τὸ πρόσωπον.

== Καὶ ἂν σοῦ φανερῶσω, ὦρέ, πῶς εἶσαι τουρκόπουλο ἀπὸ μεγάλη φάρα; τότε; . . .

== Τί τότε; ἀπεκρίθη προθύμως ὁ καλόγηρος.

== Τότε τί μὲ δίδεις;

== Ὅ,τι θέλῃς.

== Δὲν θέλω, ὦρέ, τίποτε, μόν' ἓνα μυστικὸ νὰ μοῦ πῇς.

== Ἄν τὸ ξέρω . . .

== Πῶ, τὸ ξέρεις, ὦρέ, τὸ ξέρεις.

== Ὅ,τι τί; . . .

— Νὰ μοῦ πῆς ὥρῃ, ποῦ εἶνε τὸ Κατσαντώνη.

— Πρῶτον πρέπει νὰ μάθω τὸ ἰδικόν μου μυστήριον, εἶπεν ὁ Καρδερίνης.

— Γιὰ, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ - Ἀράπης· καὶ ἐπέδειξεν εἰς τὸν καλόγηρον μίαν ἐπιστολήν.

— Νὰ τὴν ᾤω, εἶπεν ἀνυπόμονος ὁ καλόγηρος.

— Ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης ἐνεχείρησεν εἰς τὸν Καρδερίνην τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἀνέγνωσε δις καὶ τρίς.

«Ἰσοῦφ - Ἀγά, σὲ χαιρετάω, εἰς τὸ μοναστήρι τοῦ Ἀγίου, Ἰωάννου στὸ Κάρλελι εἶνε ἓνα καλογεράκι, καὶ θὰ τὸ γνωρίσης ἀπὸ ἓνα σημάδι ποῦ ἔχει στὸ κούτελο κόκκινον· αὐτὸ εἶνε παιδί μου, τὸ ἔκαμα κρυφὰ μὲ μιὰ χήρα Τούρκισσα εἰς τῆς ρωμαϊκῆς Ἐκκλησιᾶς τὴν πόρτα· σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ κάμῃς τὸ χατήρι νὰ τὸ πάρῃς καὶ νὰ τὸ φέρῃς ἢ μὲ τὸ καλὸ ἢ μὲ τὸ ζόρι».

Μουστοφᾶ - Μπέης, Ἀρτινός.

— Τώρα τί λές, ὥρῃ γιδοβοσκέ, μπεγόπουλο ;

— Τώρα τί νὰ εἰπῶ ; μὴ μὲ γελάς ;

— Θέλεις νὰ σὲ πάρω, ὥρῃ, ᾗς τὸν τάτα σου ;

— Βέβαια θέλω, ὅταν λέγῃς τὴν ἀλήθειαν.

— Ἐσὺ θὰ μοῦ χρειαστῇς ἀκόμη, ἐπρόσθεσεν ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης, πρέπει νὰ σταθῇς ἐδῶ ἀκόμη ψίχα στὸ Μοναστήρι· πάρε τώρα, ὥρῃ, τὴν σακκοῦλα, ὅπου μ' ἔδωκεν ὁ πατά σου νὰ σοῦ δώσω. Καὶ τῷ ἔδωκε βαλάντιον πλήρες χρημάτων, τὸ ὁποῖον μὲ ἀπληστον χεῖρα ἔλαβεν ὁ καλόγηρος. Τώρα νὰ μοῦ πῆς, ὑπέλαβεν ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης, ποῦ εἶνε τὸ Κατσαντώνη.

— Ὁ Κατσαντώνης, ἀπεκρίθη ὁ Καρδερίνης, ἀπέρασεν ἐδῶθε μὲ μίαν γυναῖκα καὶ ἓνα παιδί, καὶ ἐτράβηξε πρὸς τὴν Ξηροχαλιά.

— Ἐχε γειά, ὥρῃ, νὰ φυλάξῃς τὸ παραγγολή μου.

— Ποιὰ παραγγολή ;

— Νὰ καθίσῃς ἐδῶ ὡς ποῦ νὰ ματάρθω.

— Καλά.

— Ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης μετὰ τῶν ὀγδοήκοντα Ἀλβανῶν του ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν δρομαίως.

— Πλησιάσας εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ Ἀλῆ Μπέη, δύο ὥρας

ἀπέχον τῆς Ξηροχαλιᾶς, ἤκουσεν ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς κρότον βημάτων πολλῶν καὶ τὸν κραταλλισμὸν τῶν χαλίκων, ἐφ' ὧν προσέκοπτον οἱ πόδες τῶν Κατσαντωναίων.

— Γιὰ τοὺς εἶπε μυστικῶς εἰς τὸν πλησίον του ἱστάμενον ψυχογυιὸν του, Σεμσεδὶν - Πρεμέτην, ἐπιστρέφουν ἄς τοὺς πάρωμεν κατὰ πόδι· καὶ πραγματικῶς ἦσαν οἱ Κατσαντωναῖοι· οἵτινες, βαδίζοντες ἐσπευσμένως, ἐγένοντο ἄφαντοι ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ. Πῶ τήρα ἓνα μαῦρο πρᾶμμα ποῦ σαλεύει ἐκεῖ κάτω, ἐπρόσθεσεν εἰς τὸν ψυχογυιὸν του, τρέξετε, ὦρέ, νὰ δῆτε τί εἶνε.

Ὁ ψυχογυιὸς συμπαραλαβὼν καὶ ἑτέρους δύο ἑδραμον εἰς τὸ ἐπιδειχθὲν μέρος· τὸ φαινόμενον ὑποκείμενον ἦν ἄνθρωπος, δοθεὶς εἰς φυγὴν, ἅμα εἶδεν ἐρχομένους κατ' αὐτοῦ τοὺς Ἀλβανούς· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μέρος ἦν ἀνώμαλον καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τρέξῃ, συλληφθεὶς ἀπήχθη ἐνώπιον τοῦ Ἰσοῦφ Ἀράπη, ὅστις διέταξε νὰ τὸν ἀφοπλίσωσι καὶ νὰ τὸν δέσωσι.

== Τίς εἶσαι, ὦρέ; τὸν ἠρώτησε ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης.

== Εἶμαι ἀπεκρίθη ὁ αἰχμάλωτος, ὁ Θεόδωρος, ἀνεψιὸς τοῦ Κατσαντώνη.

== Δὲν σὲ σκοτώνω, ὦρέ, ὑπέλαβεν ὁ Ἰσοῦφ, θὰ σὲ φέρω ὡς τὰ Γιάννινα νὰ σὲ βάλῃ στὸ σουγλι ὁ Βεζίρης,

== Καὶ τί μὲ τοῦτο; ἀπεκρίθη ὁ Θεόδωρος, μήπως, ὅταν μὲ σουγλίσῃ, θὰ ἐκλείψουν οἱ ἄρματωλοί; Ἡμεῖς φυτρώομεν σὰν τὰ μανιτάρια, καὶ ἐν ὅσῳ ὑπάρχουν τύραννοι, δὲν θὰ λείψωμεν. Ἡξεύρεις, Ἰσοῦφ Ἀράπη, τί

== Τί, ὦρέ;

== Ποτίζετε μὲ τὸ αἷμά μας τὴν ἐλευθερίαν διὰ νὰ εἶδῃ περισσοτέρους καρπούς.

== Πῶ, τί εἶνε, ὦρέ, κεῖνο τὸ λευτεριά;

== Εἶνε τὸ θηρίον τὸ ὁποῖον καταπίνει τοὺς τυράννους συσσωμούς. Αὐτοὶ νομίζουν ὅτι χύνοντες αἷμα δροσίζονται καὶ ἐξ ἐναντίας λυσσῶσι, καὶ προχωροῦντες ἀπὸ ἀνομίας εἰς ἀνομίαν καταστρέφονται ἐπὶ τέλους.

== Σὺ, ὦρέ, εἶσαι δάσκαλος;

== Ναί, εἶμαι μαθητὴς τοῦ Ψαλίδα.

== ὦ! καλὸ δάσκαλο, νὰ κἀνῃ κλέφτες.

== Τοὺς κλέφτες δὲν τοὺς κάμνει ὁ Ψαλίδας.

— Ἀμὴ ποῖό, ὦρέ ;

— Ὁ Ἄλῃ-Πασᾶς διὰ τῶν παρομοιῶν, τῶν ἀρπαγῶν καὶ τῶν καταπιέσεων.

— Σοῦς, σοῦς, ὦρέ, μὴ σκοτώνω τώρα.

— Ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης κατηύθυνε τὸ πιστόλιόν του κατὰ τοῦ Θεοδώρου, ἀλλ' ὁ ψυχογυῖός του τοῦ ἐκράτησε τὴν χεῖρα.

— Τί ζητεῖς νὰ κάμῃς, τῷ εἶπε, θέλεις νὰ δώσης εἶδῃσιν εἰς τὸν Κατσαντώνην ὅτι τὸν ἀκολουθοῦμεν ;

Ὁ ἥλιος εἶχεν ὑψωθῇ ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα, ὅταν ὁ σκοπὸς τοῦ Κατσαντώνη ἀνήγγειλε τὴν προσέλευσιν τοῦ Ἰσοῦφ Ἀράπῃ, φέροντος δεδεμένον τὸν Θεόδωρον, προπορευόμενον ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ σώματος πρὸς ἐπίδειξιν.

— Ἐγὼ σᾶς εἶπον ὅτι ὁ ἐχθρὸς μᾶς παρακολουθεῖ, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης. Ἐπαρε, Κώστα, συντρόφους, διάβα τὸ ρέμμα καὶ τοποθετήσου ὀπισθεν τῶν σχοίνων· μὴ ρίψῃς ντουφέκι, πρὶν ἀνοίξῃ μ. ἐμὲ τὸν πόλεμον ὁ ἐχθρὸς, νὰ εἶσαι ὅμως ἕτοιμος νὰ τὸν κτυπήσῃς ὀπισθεν, ἅμα ἰδῇς ρινόμακτρον ὑψωμένον ἐπὶ τοῦ ἄκρου μιᾶς ράβδου. Ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης θεωρῶν τὸ σῶμά του μεταξὺ δύο πυρῶν εὐρισκόμενον, θὰ ἔμβῃ εἰς ἀταξίαν, καὶ τότε νὰ ριφθῶμεν ἑκατέρωθεν κατ' αὐτῶν μὲ τὰ ξίφη.

— Καπιτάνε, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας, θὰ μείνῃς μὲ ὀλίγους· ἡ ὑπαρξὶς μας εἶνε ἡ ζωὴ σου, καὶ δὲν πρέπει νὰ σ' ἀφήσω νὰ ριψοκινδυνεύσῃς.

— Ὁ Κατσαντώνης, φίλε μου, δὲν σκιάζεται ἀπὸ ὀγδοήντα σαποκοιλίές, ἄκουσε τί σὲ λέγω.

— Ὅρισμός σου, καπιτάνε, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας, καὶ λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τὸν διαταχθέντα ἀριθμὸν τῶν παλληκαριῶν μετέβη εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος τοῦ ρεύματος,

Ἐν τούτοις ὁ Ἰσοῦφ ἐφάνη προχωρῶν ἐσπευσμένως, ἀραιῶνων, κατὰ μέτρον τῆς προσεγγίσεώς του μὲ τὸ σῶμα τοῦ Κατσαντώνη, τοὺς Ἀλβανούς του. Ὁ Κατσαντώνης ἐφάνη ἐπίτηδες εἰς τὴν θέσιν του, ἵνα ἐπισύρῃ πρὸς αὐτὸν τὴν προσοχὴν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ πραγματικῶς ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης, ἰδὼν αὐτὸν «Γιὰ τὸς ἐκραύγασε, γιόνα, ὦρέ, γιόνα, ἀπάνω τους, ὦρέ μπούρα».

Ἡ συμπλοκή ἐγένετο ἰσχυρά· ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης ἐπληγώθη ἐλαφρά εἰς τὸν βραχίονα, ὁ ψυχουῖός τοι Σεμσεδίν-Πρεμέτης ἐφονεύθη. Ἐν τούτοις οἱ Ἀλβανοὶ ἀλαλάζοντες ἐπολέμουν λυσσώδως· δις ἐρρίφθησαν ἐπὶ τοῦ μικροῦ σώματος τοῦ διοικουμένου ὑπὸ τοῦ Κατσαννώνη, καὶ ἀπεκρούσθησαν γενναίως πολλοὺς ἀφήσαντες νεκροὺς, τοὺς ὁποίους δὲν ἠθυνήθησαν νὰ πάρωσιν. Ὅταν ὅμως ἤκουσαν τὴν βροντὴν τῶν πυροβόλων τοῦ σώματος τοῦ διοικουμένου ὑπὸ τοῦ Κώστα ὀπισθέν των, ἐβγήκαν εἰς ἐντελῆ ἀταξίαν τρέχοντες τῇδε κἀκεῖσε ἵνα εὕρωσιν ὀχύρωμα. Τέλος ἰδόντες τοὺς Κατσαντωναίους ἐπερχομένους κατ' αὐτῶν ἔφευγον κραυγάζοντες ράϊ ράϊ! Ἡ σφαγὴ ὑπῆρξε μεγάλη, ἀλλ' ὁ Κατσαντώνης ἰδὼν πεσόντα τὸν ὑπασπιστὴν ἢ πρωτοπαλλήκαρόν τοι Κώσταν ἐκραύγασεν· «εἰς τὸν τόπον παιδιὰ μὴ διώκετε». Οἱ μείναντες Ἀλβανοὶ διασκορπισθέντες ἐντὸς τοῦ ρεύματος, ἔτρεχον ἐκ τοῦ βάρους πρὸς τὰ ὑψώματα τῆς κοιλάδος καὶ ἐκεῖθεν ἐγένοντο ἀφαντοὶ, λαθόντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸν αἰχμάλωτον Θεόδωρον. Ὁ Κατσαντώνης ἐπλησίασε τὸν ἀγαπητὸν τοι Κώσταν κείμενον αἰμύφυρτον μεταξὺ ἐρεικῶν· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὸν ἐνόμισε νεκρόν, εἶτα κινήσας αὐτόν, καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά τοι, παρετήρησεν ὅτι ἔζη· τὸ αἷμα ἔρρεεν ἐκ τοῦ τραχήλου τοι καὶ εἶδεν ὅτι ἡ πληγὴ δὲν ἦτο θανάσιμος· διότι ἡ σφαῖρα, διελθοῦσα κάτωθεν τοῦ ὠτὸς, διεπέρασε τὸ σαρκώδες μέρος καὶ ἐξῆλθε πλησίον τοῦ τένοντος. Ἀμέσως διέταξε νὰ φέρωσιν ὕδωρ μὲ τὸ ὁποῖον ἐπλυναν καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν πληγὴν, θέσαντες ἐπ' αὐτῆς ἔμπλαστρον ἐκ βοτάνων καὶ ἐπιδέσαντες αὐτὴν καλῶς. Ὁ Κώστας ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἠρώτησεν, ὥς ἄλλος Ἐπαμεινώνδας τὸν Κατσαντώνην— ἐνίκησαμεν, Καπιτάνε;

—Ναί, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης, ἀλλὰ μᾶς ἐπῆραν τὸν Θεόδωρον.

—Πρὶν πληγωθῶ, ὑπέλαβεν ὁ Κώστας, εἶδον φονευθέντα τὸν Σεμσεδίν-Πρεμέτην ψυχουῖόν τοι Ἰσοῦφ-Ἀράπη. Πρόσταξε νὰ κόψουν τὴν κεφαλὴν τοι, νὰ τὴν ἀλλάξωμεν μὲ τὸν Θεόδωρον. Ἠξεύρεις ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ θεωροῦν ἄκραν καταφρόνησιν, τὸ νὰ τεθῇ ἡ κεφαλὴ γνωστοῦ τινος ἢ οἰκείου ἐπὶ δημοσίας ὁδοῦ. Ὅταν εἶδο-

ποιήσωμεν τὸν Ἰσοῦφ· Ἀράπην, ὅτι θέλομεν καταλάβει ὀχυρὰν θέσιν ἐπὶ τῆς ἀγούσης εἰς Ἰωάννινα μεγάλης ὁδοῦ καὶ ἐκθέσωμεν ἐν αὐτῇ τὴν κεφαλὴν τοῦ Σεμσεδὶν πρὸς ἐπίδειξιν εἰς τοὺς διαβάτας, θὰ μᾶς ἀνταλλάξῃ μ' αὐτὴν τὸν Θεόδωρον.

— Καλὰ λέγεις, Κώστα ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης.

Καὶ διέταξε νὰ κόψωσι τὴν κεφαλὴν τοῦ Σεμσεδὶν καὶ νὰ τὴν θέσωσιν ἐντὸς μιᾶς πύρας.

— Ἦδη πρέπει νὰ δειπνήσωμεν καὶ νὰ δράμωμεν κατόπιν τοῦ ἐχθροῦ, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ.'

Αἱ ἡμέραι τοῦ Νοεμβρίου εἰσὶ βραχεῖαι. Ἡ συμπλοκὴ ἐτελείωσε τὴν τρίτην μετὰ μεσημβρίαν· ὅθεν ἀποδειπνήσαντες οἱ Κατσαντωναῖοι ἐξεκίνησαν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ἀπὸ τὰ ἴχνη τοῦ ἐχθροῦ ἐπληροφορήθησαν ὅτι οὗτος ἐβάδιζε τὴν πρὸς τὸ Κομπότι ὁδόν· ὅθεν ἀπεφάσισαν νὰ κάμωσι τὴν πορείαν ἐν νυκτί, ἵνα λανθάνωσι τοὺς διασπαρέντας πανταχοῦ κατασκόπους τοῦ Ἀλῆ-Πασσᾶ.

Ἡ νύξ ἀσυνήθως ἐν Ἀμβρακίᾳ ἐν τῇ τοιαύτῃ τοῦ χρόνου ὥρᾳ ἦν ἀστερέεσσα. Οἱ ἀστέρες ἔλαμπον ὡς ἀδάμαντες ἐπὶ τοῦ στερεώματος. Ὁ μικρὸς στρατὸς τοῦ Κατσαντώνη ὠδεύεν ἐν ἄκρᾳ σιγῇ παραλλήλως ἐπὶ τῶν κλιτύων τῆς ἐπιμήκους φάραγγος τῆς Δρίνιτσας, ἔχων ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἀρχηγόν· ἀπόσπασμα δὲ μικρόν, ὡς ὀπισθοφυλακὴ, ἔφερε τὴν κεφαλὴν τοῦ Σεμσεδὶν Πρεμέτη, ὅπερ διετέλει ἐν παροξυσμῷ φόβου, ἀσυνήθους εἰς τοὺς γενναίους στρατιώτας. Κύων παρηκολούθει ἐκ τοῦ πλησίον τὸν φέροντα τὴν κεφαλὴν ὅστις ἐγένετο ἄφαντος, ἅμα ὁ φέρων αὐτὴν στρατιώτης τὴν ἀπέθετε κατὰ γῆς, καὶ ἀπεμακρύνετο μετὰ τῶν συντρόφων του· ἀναλαμβάνοντος δὲ τοῦ στρατιώτου αὐτήν, ὁ κύων αὖθις ὡς φάντασμα ἐπλησίαζε καὶ παρηκολούθει αὐτὸν καὶ τοὺς στρατιώτας του.

— Παναγία μου! βοήθειαν ἔλεγεν ὁ φέρων τὴν κεφαλὴν.

— Κύριε ἐλέησον! ἔλεγεν ὁ ἕτερος καὶ—ὁ Θεὸς νὰ μᾶς βοηθήσῃ, ἔλεγον ὅλοι— Ἀφῆσέ την κατὰ γῆς, ὥρᾳ Δημήτρῃ, εἶπον ὅλοι εἰς τὸν κομίζοντα αὐτήν.

Ὁ Δημήτριος τὴν ἀφῆκε παρὰ τὴν ὁδόν· ὅλοι ἀπεμακρύνθησαν καὶ οὐδεὶς ἐβλεπε πλέον τὸν κύνα ἀκολουθοῦντα, ἀλλ' ὁ Δημήτριος ὥφειλε κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀρχηγοῦ νὰ φέρῃ τὴν κεφαλὴν· καὶ ἰδοὺ πάλιν ὁ κύων παρηκολούθει. Ὡρὲ παιδιᾷ, εἶπεν εἰς τῶν συντρόφων, ὁ σκύλλος εἶνε ἡ ψυχὴ τοῦ Σεμσεδίν, ἣτις μᾶς ἀκολουθεῖ ὅταν φέρωμεν τὴν κεφαλὴν. Ὁ πρωτόγερος τοῦ χωρίου μου μᾶς ἔλεγε μίαν ἡμέραν, ὅτι διαβαίνων μίαν νύκτα ἀπὸ Ὄθωμανικὰ μνήματα, εἶδε πληθὺς ἄπειρον σκύλλων, περιερχομένων ἐντὸς τοῦ νεκροταφείου, οἵτινες οὔτε ἐγαύγιζον, οὔτ' ἐδάγκανον, καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἤκουσα, ὅτι ὅταν ἀποθάνῃ Τοῦρκος ἡ ψυχὴ του μεταμορφώνεται εἰς σκύλλον.— Ἀλήθεια, εἶπον συγχρόνως ὅλοι ὥς ἀφήσωμεν εἰς μίαν γωνίαν τὴν κεφαλὴν, καὶ ὥς εἰπωμεν εἰς τὸν ἀρχηγόν ὅτι ἔπεσεν εἰς τὸν δρόμον καὶ ἐχάθη.

Ὁ Δημήτριος καίτοι συλλογιζόμενος ὅτι θέλει ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ τὴν ὀργὴν τοῦ ἀρχηγοῦ, κυριευόμενος ὁμως ὑπὸ πανικοῦ συγκατετέθη καὶ ἔρριψεν ἐπὶ μιᾷ γωνίᾳ τῆς ὁδοῦ τὴν κεφαλὴν.

Μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ὁ Κατσαντώνης διέταξε νὰ σταθμεύσωσι παρὰ τὸ χωρίον Λαγκάδα, δύο ὥρας ἀπέχον του Ἀννίνου, ἵνα στείλῃ χωρικὸν τινα πρὸς κατασκόπευσιν τοῦ ἐχθροῦ.

== Δημήτρη, Δημήτρη, ἔκραξε καὶ ὁ Δημήτριος ἐπαρουσιάσθη ἔντρομος. Ποῦ εἶνε ἡ κεφαλὴ; ἔβγαλέ την εἰς τὸν ἀέρα νὰ μὴ βρωμήσῃ.

== Καπιτάνιε, εἶπεν τραυλίζων ὁ Δημήτριος, ἡ κεφαλὴ μ' ἔπεσεν εἰς τὸν δρόμον.

== Ὡρὲ τί λὲς χαντακωμένε; ἐκραύγασεν ὁ Κατσαντώνης πλήρης ὀργῆς· τί ἔκαμες, ἄθλιε; ἔγεινες ἀφορμὴ νὰ χαθῇ ὁ Θεόδωρος· μὲ τὴν κεφαλὴν τὸν ἐσώζαμε καὶ τώρα τὸν φονεύεις ἄθλιε· εὐθύς νὰ χαθῇς ἀπὸ τὰ μάτια μου.

Ἡ μεγαλητέρα καταισχὺνὴ δι' ἓνα Ἀρματωλὸν εἶνε ἡ ἀποπομπή του ἀπὸ τὸ σῶμα.— Καλλίτερα, Καπιτάνε, νὰ μὲ σκοτώσῃς, εἶπεν ὁ Δημήτριος.

== Διατί, ὥρὲ ξεχασμένε, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, νὰ μὴ προσέχῃς; νὰ φύγῃς, ὥρέ, νὰ φύγῃς, ἐκεῖνος δπου

Δὲν προσέχει εἰς ἓνα, θὰ κάμῃ καὶ ἄλλο, ἴσως χειρότερον.

— Δὲν τὸ ἔκαμα ἐπίτηδες, ἀπεκρίθη ὁ Δημήτριος κλαίων.

— Τί θὰ πῇ δὲν τὸ ἔκαμες ἐπίτηδες ; τὸ κακὸν ἔγεινε, ὦρέ, ἔγεινε . .

— Καπιτάνιε, μὴ μὲ διώξης καὶ πηγαίνω νὰ τὸ φέρω.

— Καὶ ποῦ θὰ τὸ εὔρης ὦρέ· ἄλλη μιὰ φορά ; ἀπεκρίθη ὁλος ὀργή ὁ Κατσαντώνης.

Μὴ σε μέλη καπιτάνε τὸ φέρω.

— Πῶς τὸ φέρεις, ὦρέ ;

— Ξέρω ποῦ εἶνε, τὸ φέρω.

— Ξεχασμένε δὲν σε νοιώθω τί λέγεις, ὑπέβαλε ὁ Κατσαντώνης, φεύγα ὀγλήγωρα . .

— Τὸ φέρω, τὸ φέρω, ἔλεγεν ὀδυρόμενος ὁ Δημήτριος, τὸ φέρω, καπιτάνε . . ἐγὼ τὸ ἔθεσα εἰς ἓνα μέρος τοῦ δρόμου.

— Διατί, ὦρέ.

— Αἰότι ἓνα φάντασμα !

— Τί φάντασμα ;

— Ἡ ψυχὴ τοῦ . . .

— Ποιὰ ψυχὴ τοῦ . . . τί λὲς ὦρέ χαμένε ;

— Ἡ ψυχὴ τοῦ Σεμσεδὶν μᾶς ἀκολούθαγε,

— Τί λογιά ;

— Ἐγεινε σκύλλος καὶ ἤρχονταν μαζί μας.

— Φωτιὰ νὰ κάψῃ, ξεχασμένε.

— Ὦρέ Κώστα, ἐφώνησεν ὁ Κατσαντώνης, ὦρέ Κώστα ;

— Τί δρίξεις καπιτάνε, ἀπεκρίθη ἐμπανισθεὶς ὁ Κώστας.

— Ἐπαρε ὦρὲ αὐτὸν τὸν χαντακωμένον νὰ σᾶς δείξῃ ποῦ ἔρριψε τὴν κεφαλὴν, καὶ νὰ τὴν ἐπάρετε νὰ τὴν φέρετε.

— Εἶνε μακρὰν ἀπ' ἐδῶ ; ἠρώτησεν ὁ Κώστας τὸν Δημήτριον.

— Ἐως ἓνα τέταρτον, ἀπεκρίθη ὁ Δημήτριος, ἐξακολουθῶν νὰ κλαίῃ, ἐγὼ δὲν ἔρχομαι· καλλίτερα ἔχω νὰ μὲ σκοτώσετε· ἐγὼ εἶδα ὀλοζόντανο νὰ μ' ἀκολουθᾷ.

— Ἐσὺ ὦρ' ἐπαλάβωσες. εἶπεν ὁ Κατσαντώνης ἐν ἀκρατήτῳ θυμῷ, ἢ πηγαίνεις ἢ σὲ σκοτώνω, ὦρὲ χαμένε· ὁ σκύλλος ὅστις σᾶς ἠκολούθει, εἶνε ὁ σκύλλος τοῦ Σεμ-

σεδίν' ἐγὼ τὸν εἶδα, ὅταν ἐπολέμα ποῦ ἦταν κοντά του καὶ βέβαια ὅταν ἐπήρατε τὴν κεφαλὴν του, σὰς ἤκολούθησαν.

Οἱ Τοῦρκοι γίνονται σκύλλοι, ὅταν ἀποθαίνουν, ὑπέλαβεν ὁ Δημήτριος ὁλολύζων.

— Ὠρέ, ὁ Θεὸς ποῦ ἔκαμε τὴ ψυχὴ τὴ δική σου, ἔκαμε ὦρέ, καὶ τὴν ψυχὴ τοῦ Σεμσεδίν· πῆγαινε γρήγορα, εὐθύς, εἶνε ὦρὲ καὶ καλοὶ Τοῦρκοι, καθὼς εἶνε καὶ καλοὶ Χριστιανοί, ὑπετονθόρυσεν ὁ ἀρχηγός· καὶ κακοὶ Χριστιανοί, καθὼς εἶνε καὶ κακοὶ Τοῦρκοι.

Γέλως ἄσβεστος, κατέλαβεν ἅπαντας καὶ μάλιστα τοὺς συνοδεύοντας τὸν Δημήτριον, ἐννοήσαντας τὴν ἀπατην των.

Μετὰ ἡμίσειαν ὤραν ἤρχετο ὁ Κώστας ἀκολουθούμενος ὑπὸ τρίων ἄλλων συντρόφων καὶ ὁ Δημήτριος φέρων τὴν κεφαλὴν. Ὁ Δημήτριος ἦν εἰς τῶν γενναίων παλληκαριῶν ἀτρόμητος ἐν πολέμῳ. Ἡ δεῖσιδαιμονία ὅμως ὑπῆρχε τοσοῦτον ἰσχυρὰ ἐν τῇ διανοίᾳ του, ὥστε ἡ ὄψις του ἐνέφαινε τὸν τρόπον τῆς ψυχῆς του. Μόλις κατέθεσεν ἐπὶ τῆς γῆς τὴν κεφαλὴν καὶ ἐνεφανίσθη ὁ κύων πλησιάσας τὸν Δημήτριον, ὅστις ἐξέβαλε φωνὴν ἀγρίαν.

— Ἐλθέ, πιστόν ζῶν, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης θωπεύων τὸν κύνα, ὅστις ἴστατο περίλυπος πλησίον τῆς κεφαλῆς· Ἰδού, ἀνόητε, ὑπέλαβεν, ἀποταθεὶς εἰς τὸν Δημήτριον, βλέπεις, ὅτι εἶναι σκύλλος κατάμονος, τὸν φοβεῖσαι ἀκόμη ; Φέρε του ὀλίγον ψωμί. Ὁ κύων ὠσφράνθη διὰ τῆς ρινὸς τὸν ἄρτον ἀλλὰ δὲν ἔφαγε.

— Δράμετε εἰς τὸ χωρίον Λαγκάδα, καὶ φέρετε ἐδῶ ἓνα χωρικόν, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης.

Μετὰ μικρὸν ἦλθεν ὁ χωρικός

— Ἐλα ἐδῶ σιμά, μπάρμα, πῶς σὲ λέγουν ;

— Ἀκούομαι Γεώργιος, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός.

— Θὰ σὲ στείλω εἰς ἓνα θέλημα.

— Ὅρισμός σου, καπιτάνε, φθάνει νὰ μὴ μὲ στείλῃς πουθενὰ καὶ μὲ κρεμάσουν.

— Δὲν σὲ κρεμοῦν, ὦρέ, θὰ σὲ στείλω στὸν Ἰσοῦφ Ἀράπη.

— Αὐτὸς δὲν εἶνε δύο ὥραις ποῦ ἐδιάβηκεν ἐδῶθεν ἀπὸ τὸ χωριό, κ' ἐπήρεν ὀλίγον ψωμί καὶ ἐτράβηξεν εἰς τὸν

“Αγγινο· ἐγὼ, καπιτάνε, δὲν πηγαίνω σ’ αὐτὸ τὸ σκυλλί, γιατίι ἔταν τοῦ πῶ ὅτι μὲ στέλλεις ἐσύ, θὰ μὲ κρεμάση.

==Μὴ φοβᾶσαι, δὲν σοῦ κάμνει τίποτε.

==Καὶ τί νὰ κάμω καπιτάνε ;

==Νὰ πᾶς νὰ τοῦ πῆς, ὅτι σ’ ἔστειλεν ὁ Κατσαντώνης καὶ κρατεῖ τὰ παιδιὰ σου καὶ τὴ γυναῖκά σου ρεχέμι καὶ ἂν δὲν πηγαίνης θὰ τὰ σκοτώση.

==Ἐπειτα θὰ τῷ πῆς. Ὁ Κατσαντώνης σὲ χαιρετάει, ὅτι ἔχει τὸ κεφάλι τοῦ Σεμσεδίν τοῦ ψυχογυιοῦ σου· ὅτι οἱ σύντροφοί του ζητοῦν ἢ νὰ τοὺς δώσης τὸν Θεόδωρον ἢ θὰ πηγαίνουν νὰ τὸ στήσουν εἰς τὸ ρεῦμα τῶν Πέντε Πηγαδιῶν διὰ νὰ τὸ τηράη ὅποιος διαβαίνει.

==Τοῦτο μοναχά ;

==Ὅχι· ἂν σὲ πῇ καὶ πῶς θὰ γελνῇ ἢ ἀλλαξιά, νὰ τοῦ εἰπῇς νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Βαλμάδα νὰ ταμπουρωθῇ ἐκεῖ μὲ τὰ παλληκάρια του καὶ ἐκεῖ ἔρχομαι καὶ ἐγὼ εἰς τὸ πέρα μέρος καὶ κουβεντιάζομε.

==Δείξατέ του, ὦρὲ Κώστα, καὶ τὸ κεφάλι. Ἴδὲ το ὦρὲ, νὰ τοῦ πῆς πῶς τὸ εἶδες.

Ὁ χωρικὸς ἐδίσταζεν εἰσέτι, ἀλλ’ ὁ Κατσαντώνης τὸν ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης δὲν ἔχει ἀφορμὴν νὰ τὸν κακοποιήσῃ ὥς ἀποστελλόμενον βιαίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ’

Ἀποχωρῶν ἀπὸ τὸν τόπον τῆς συμπλοκῆς ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης καὶ μὴ θεωρῶν ἀκολουθοῦντα τὸν ψυχογυιὸν του, ἠρώτησε περὶ αὐτοῦ, μαθὼν δὲ ὅτι ἐφονεύθη τοσοῦτον ἐλυπήθη. ὥστε συνέτριψεν ἐπὶ ἐνὸς βράχου εἰς μυρία τεμάχια τὸν κόπανον τοῦ πυροβόλου του.

==Φέρτε, ὦρὲ, ἐκραύγασε παράφορος ὑπὸ ὀργῆς, φέρτε· κεῖνο τὸ κλέφτη τὸ Ρωμῆό, νὰν τὸ κάνω κιοφτέ μὲ τὸ σπαθί μου.

==Πῶ ! τί κακὸ θὰν τὸ κάνης, Ἰσοῦφ· Ἀγᾶ ; τῷ εἶπε γέρων Ἀλβανός, τί κακὸ θὰν τὸ κάνης ; αὐτὸ παρακαλεῖ νὰν τὸ σκονώνης νὰ γλυτώσῃ τὸ ντροπὴ νὰν τὸ φέρης σ’ τὰ Γιάννινα· καὶ τὸ Ἀλῆ-Πασᾶ θὰ χολιάσῃ, μπούρα μου· σὰν πάρῃ χαμπάρι πῶς τὸ σκότῳνες καὶ δὲν τὸ πῆγες

ζωντανό· νάν τὸ σκοτώνῃς ἐδῶ 'ς τὰ ἔρημα ποιὸ θὰ τὸ τη-
ράῃ ; κανεῖς· ἐκεῖνο θέλει νὰ τὸ βλέπῃ τὸ ντουνηῖ.

Ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης οὐδεμίαν ἔδωκεν ἀπάντησιν εἰς τὸν
γέροντα Ἀλβανόν, ἀλλ' ἐζήτησεν ὀλίγον ὕδωρ καὶ ἔπιε.
Μετὰ μικρὸν εἰσῆλθον εἰς τὸ χωρίον Ἀννινον καὶ κατέλυ-
σαν ὁ μὲν Ἰσοῦφ-Ἀράπης, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πάνου
Τσάρα, οἱ δ' Ἀλβανοὶ τοῦ εἰς τὰς παρακειμένας οἰκίας.
Καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς λύπης ὁ Ἰσοῦφ- Ἀράπης, οὐ
μόνον διὰ τὸν φόνον τοῦ ψυχογυιοῦ του, ἀλλὰ καὶ διότι
μετρήσας τοὺς Ἀλβανούς του παρετήρησεν ὅτι ἔλειπον
εἰκοσὶ τρεῖς, ἐξηπλώθη εἰς μίαν γωνίαν τοῦ δωματίου καὶ
ἐζήτησε νὰ καπνίσῃ.

— Τί ἔχεις, Ἰσοῦφ Ἀγᾶ ; τῷ εἶπεν ὁ Πάνος· μὴν
ἐκρύψεις; θέλεις νὰ σοῦ δώσω λίγην ρακὴν ;

— Φέρε, ὦρὲ Πάνο, ἀπεκρίθη μὲ πνιγηρὰν φωνὴν ὁ
Ἰσοῦφ.

— Πιστεύω, ἔρχεσθε μακρόθεν, ὑπέλαβεν ὁ Πάνος.

— Ὅχι, ὦρέ, πολὺ μακριά.

— Σὲ βλέπω κουρασμένον, θέλεις νὰ κοιμηθῇς ;

— Ναί, ὦρέ, νὰ κοιμηθῶ ψίχα. Ὡρὲ Χαλήλ, εἶπεν
ἀποταθεὶς εἰς τὸν εἰσελθόντα Ἀλβανόν μὲ ἀναμμένον τὸ
τσιμπούκιον, θὰ κοιμηθῶ ψίχα, καὶ νὰ πῆς τοὺς Ἀρ-
βανιτάδες νὰ κρατοῦν βάρδια καὶ νὰ πᾶνε ὦρέ, δύο τρεῖς
'ς τὸ ράχι νὰ τηρᾶνε . . .

Μετὰ δύο ὥρων παρέλευσιν, εἰσελθὼν ὁ γέρων Ἀλβα-
νὸς τὸν ἐξύπνισε.

— Ἰσοῦφ - ἄγᾶ, Ἰσοῦφ - ἄγά ! σὲ χαλεύουν τῷ εἶπε·

— Ποιό, ὦρέ, μπούρα, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ, ἐγερθεὶς
καὶ καθίσας ἐπὶ τῆς στρωμνῆς. Ποιό, ὦρέ, μπούρα ;

— Ἐνα Χωριάτη.

— Καὶ τίθει, ὦρέ ; — Δὲν ἔξερω.

— Δὲν τὸ ῥώτας, μπούρα μου ;

— Τὸ ῥώτησα καὶ δὲν θέλει νὰ μοῦ πῇ

— Πῶ, τί σοῦ λέγει ;

— Τίποτα· πῶς χαλεύει τὸν ἀγᾶ.

— Πές του νὰ κόψῃ τὸ σβέρκο νὰ ἔρῃ.

Ὁ γέρων Ἀλβανὸς ἐξῆλθε καὶ ἐπέστρεψε παρακο-
λουθούμενος ὑπὸ τοῦ χωρικοῦ.

== Πῶ, τί θέλεις, ὥρὲ μπάρμπα ; τῇ εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ-
Ἀράπης.

== Ἐγὼ δὲν θέλω τίποτες, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός.

— Ἀμ' τί κακὴ σου φλάσκα μου κόπιασες ;

== Εἶμαι ἀποστελάτορας.== Ἀπὸ ποιό, ὥρὲ !

== Ἀπὸ τὸν κτέφτη τὸν Κατσαντώνη.

— Τὸν Κατσαντώνη ὥρὲ ; εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ, καὶ ἠγέρθη
ἔρθιος, θεωρῶν βλοσυρῶς τὸν χωρικόν.

== Ἐγὼ τῇ εἶπα, Ἰσοῦφ - ἀγᾶ, πῶς θαῦρω τὸ μπε-
λιὰ μου, αὐτὸς ὅμως ὁ κλέφτης μ' ἐπῆρε καὶ τὴν γυναῖκα
καὶ τὰ παιδιὰ μου ρεχέμι, γιὰ νὰ μ' ἀναγκάσῃ νὰ ἔρθω.
μ' ἐφοβέρισεν, ἂν παρακούσω, θὰ τοὺς κόψῃ.

== Ὁρὲ, τὸ σκυλλί, καὶ τί νὰ κάμῃς ὥρὲ ;

== Νὰ σοῦ ᾤψω χαιρετίσματα ἀπὸ λόγου του, καὶ ἂν
ἀγαπᾷς ν' ἀλλάξετε τὸν Θεόδωρο μὲ τὸ κεφάλι τοῦ
Σεμσεδίν.

— Καὶ κρατεῖ, ὥρὲ, τὸ κεφάλι τοῦ Σεμσεδίν τὸ Κα-
τσαντώνη ; == Ναί, τὸ ἔχει· μοῦ τῷδειξε.

== Καὶ τί θὰ τὸ κάμῃ, ὥρὲ μπάρμπα, θὰ τὸ φάγῃ ;

== Ὅχι· μοῦ εἶπεν ὅτι τὰ παλληκάρια τοῦ ζητοῦν ἤ
νὰ κάμῃ ἀλλαξιά τὸ κεφάλι τοῦ Σεμσεδίν μὲ τὸν Θεόδωρο,
ἢ θὰ τὸ στήσουν ᾗς τὸ ρέμμα τῶν πέντε Πηγαδιῶν, ὅποιος
διαβαίνει νὰ τὸ τηράῃ.

== Καὶ μὲ τὸ λὲς ἀκόμῃ, ὥρὲ ; εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ πλή-
ρης θυμοῦ· καὶ ἔδραμε νὰ δράξῃ τὸ εἰς ἓνα τῶν τοίχων
τοῦ δωματίου κρεμάμενον ξιφὸς του.

== Καὶ ὅταν μὲ σκοτώσῃς ὑπέλαβεν ὁ χωρικός, ποῖος
θὰ γλυτώσῃ τὰ παιδιὰ μου καὶ τὴν γυναῖκά μου; πῆγαινε
πρῶτα ἐλευθέρωσέ τα καὶ ὕστερα κόψε με.

== Καλὰ σοῦ λέγει, εἶπεν ὁ γέρον Ἀλβανὸς εἰς τὸν
Ἰσοῦφ, στὰς μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ χωρικοῦ. Αὐτὸ τῷσται-
λαν μὲ τὸ ζόρι, τί νὰ κάμῃ ; ᾗς τὸ ζόρι ποῖο χαλεθεῖ νὰ
βρῇ δίκην ; ντροπή, Ἰσοῦφ - ἀγᾶ, ντροπή.

== Ὁ Ἰσοῦφ - Ἀράπης ἐγνώρισεν ὅτι ἔχει ἄδικον,
καθ' ὅτι καὶ παρὰ τοῖς Ἀλβανοῖς καὶ τοῖς Ἀρματωλοῖς
ὁ ἀπεσταλμένος θεωρεῖται ἱερός.

== Ἄς τὸ ψήσῃ πῶ νὰ τὸ φάγῃ, ὥρὲ, τὸ χαϊδούτῃ

τὸ Κατσαντώνη, εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ τῷ χωρικῷ, μεταβαλὼν τόνον φωνῆς ἐπὶ τὸ ἡπιώτερον.

== Ὁ, τι θές τοῦ λέγω, ἀπεκρίθη ὁ χωρικὸς ἔντρομος.

= Ἀειντε, ὦρέ. Ἀειντε, εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ, πῆγαινε στὸ δουλειά σου.

Πρὸ μικροῦ, εἰσελθὼν ὁ Πάνο- Τσάρας, ἔτση πλησίον τῆς θύρας θεωρῶν τὴν μεταξὺ τοῦ Ἰσοῦφ- Ἀράπη καὶ τοῦ χωρικοῦ σκηνὴν καὶ ἀκροώμενος τὸν μεταξὺ των διάλογον πρέπει νὰ σώσω, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ τὸν Θεόδωρον· εὐκαιρία ἀρμοδιωτέρα δὲν γίνεται.

= Ἰσοῦφ- Ἀγᾶ ! Ἰσοῦφ- Ἀγᾶ ! τῷ εἶπε προχωρήσας ἐν σπουδῇ ἐνώπιόν του· ὅπως κάμνεις, θ' ἀφανίσῃς τὸν τόπον.

= Γιατί ὦρέ Πάνο ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ θεωρῶν αὐτὸν ἀσκαρδαμυκτεῖ-

= Διότι, ἐὰν ἀφήσῃς νὰ στήσωσιν οἱ κλέφται τὴν κεφαλὴν τοῦ ψυχογιοῦ σου εἰς τὸ ρεῦμα τῶν Πέντε-Πηγαδιῶν, θὰ σκορπίσῃ ὁ κόσμος· οἱ χωρικοὶ θὰ ἀφήσουν τὰ χωράφια των καὶ θὰ φύγουν ἀπὸ τὸν φόβον τους, ὁ καθεὶς θὰ νομίζῃ ὅτι ἔγεινε τὸ κλέφτικο.

= Καλὰ σοῦ κουβεντιάζει ὁ Πάνος, εἶπεν αὐθις ὁ γέρων Ἀλβανός, ἐλθὼν ἐν τῷ μέσῳ, καλὰ σοῦ κουβεντιάζει μπούρα μου. Πῶ συλλογίσου τὸ Ἀλῆ-Πασσᾶ, ἂν μάθῃ, πῶς τὸ κλέφταις βάζουν ς' τὸ σουβλί τὸ κεφάλια τῶν Ἀρβανιτάδων καὶ τὸ στήνουν στὸ μεϊντάνι, τί κακὸ θὰ κάμῃ ἀπὸ τὸ θυμὸ του.

= Τί θὰ κάμῃ Πλιάκο ; — στοχάσου.

= Νὰ πηγαίνῃς ἀγᾶ μου, νὰ τὸν πολεμήσῃς νὰ τὸ πάρῃς, εἶπεν ἀφελῶς ὁ Πάνος.

= Κόπιασε νὰ τὸν πάρῃς ἐσύ, ὦρέ Πάνο, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ· δὲ στέκεται, ὦρέ, νὰν τὸ πολεμῶ, δὲ στέκετ' ὦρ' ὁ κιοτής· μὲ βλέπει καὶ φεύγει.

Παρ' ὀλίγον νὰ ἐκφύγῃ ἀπὸ τὸν λάριγγα τοῦ Πάνου ὁ προδότης γέλως· ὅθεν στραφείς μὲ βίαν ἐπροχώρησε πρὸς τὴν θύραν ζητήσας ὕδωρ.

= Κάμε ὅ,τι θέλῃς, Ἰσοῦφ - Ἀγᾶ, εἶπεν ὁ Πάνος ἐπανελθὼν.

= Τί κάθισε καὶ τὸ ψιψιρίζεις ; ὑπέλαβεν ὁ γέρων·

Ἄλβανός· δός το τὸ κλέφτη· γιὰ ἓνα παληορωμῆ, θ' ἀφίκης τὸ ἀρβανιτάδικο κεφάλι νὰ τὸ ντροπιάσῃ τὸ Κατσαντώνη; Πῶ 'μεῖς δὲν τ' ἀφίνομε, ὥρὲ μπούρα.

Μικρὰ σιγὴ ἐπεκράτησεν ὁ Ἰσοῦφ - Ἀράπης περιήρχετο τὸ δωμάτιον συλλογιζόμενος.

== Ἀμὴ σὰν τὸ μάθη τὸ Βεζίρη; εἶπεν ἐπὶ τέλους στὰς ἐνώπιον τοῦ γέροντος Ἀλβανοῦ καὶ τοῦ Τσάρα.

== Ποιὸς θὰ τοῦ δώκῃ τὸ χαμπέρι; εἶπεν ὁ γέρων Ἀλβανός.

— Τὰ παλλικάρια, ὥρέ.

== Σ' αὐτὸ ἔγνοια σου, ὑπέλαβεν ὁ γέρων... ἐγώ...

== Ἐφυγεν ὥρὲ Πάνο τὸ χωργιάτη; ἠρώτησεν ὁ Ἰσοῦφ.

— Δὲν ξεύρω.

== Φώναξέ το. ὥρέ, νὰ στραφῇ ἂν φεύγῃ.

== Ὁ Πάνος ἀναχωρήσας, ἐπανῆλθε μετὰ μικρὸν ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ χωρικοῦ.

== Ἐλα 'δῶ ὥρέ μπάρμπα τῷ εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ, τί λοῆς, ὥρέ, θὰ ἰδωθοῦμε μὲ τὸ Κατσαντώνη;

— Μ' εἶπε ἀφέντη ὁ Κατσαντώνης, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός, νὰ πᾶς νὰ ταμπουρωθῇς στὸ χωριὸ Βαλβάδες, καὶ ἔρχεται κι' αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἀντικρινὴ ράχῃ καὶ κουβεντιάζετε.

== Πόσα σύντροφο ἔχει, ὥρὲ μπάρμπα; ὑπέλαβεν ὁ Ἰσοῦφ.

Μηγαρεῖς τοὺς ἐμέτρησα; εἶδα πολλούς.

== Καὶ σύ, ὥρὲ παλιομπαρπάτση, Ρωμῆδ δὲν εἶσαι; Χιανέτη εἶσαι;

== ὦ ! ὦ ! εἶπεν ὁ Πάνος, νὰ με συγχωρήσῃς Ἰσοῦφ-ἀγᾶ, δὲν τὸ καταδεχόμεθα.

— Ὅχι ὥρὲ σύ μπούρα μου Πάνο· ἐσὺ εἶσαι μπιστὸ ραγιὰ μὰ τὸ ψωμί ! δὲν λέγω γιὰ σένα· νὰ πηγαίνῃς, ὥρὲ μπούρα μου, στὸ Βαλμάδι νὰ μὴ μοῦ κάμῃ καμμιά χωσιὰ ἐκεῖνο τὸ χαϊδούτῃ νὰ τηράξῃς καλὰ καὶ νὰ μοῦ κάμῃς σημάδι, σὰν ἔρχωμαι.

Μετὰ δύο ὥρας τὰ δύο μικρὰ στρατόπεδα ἦσαν τὸ ἓνα ἀπέναντι τοῦ ἄλλου· μπέσα γιὰ μπέσα, ἔκραξεν ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης, μπέσα γιὰ μπέσα, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης.

— Σοῦ στέλλω τὸ Πάνο Τσάρα, ἀνέκραξεν ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης, νὰ κουβεντιάσετε.

— Τί νὰ κουβεντιάσωμεν ; ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης, νὰ σοῦ δώσω τὸ κεφάλι, νὰ μοῦ δώσης τὸν Θεοδωρῆ.

— Νὰ σοῦ δώσω γρόσια, ὦρέ, Κατσαντώνη ;

— Ἐγὼ γρόσια ἂν ἤθελα, εὔρισκα ὅσα ἤθελα, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης. Ἐγὼ ὦρέ Ἰσοῦφ - Ἀράπη δὲν εἶμαι κλέφτης· ἐγὼ εἰμ' ἀρματωλός, μόνον νὰί μόνον διὰ νὰ πολεμῶ τὸν Ἀλῆ - Πασᾶ, ὅσο ἔχω στάλα αἷμα ᾗς τὸ κορμί μου.

— Ἐσύ, ὦρέ, χαλᾶς τὸ Τρουκιά.

— Μόνον τοὺς κακοὺς Τούρκους, σὰν τὸν Ἀλῆ, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης.

— Προσκύνησε, ὦρέ, ἐκράγαυσεν ὁ Ἰσοῦφ στεντορεῖως, προσκύνησε νὰ σὲ κάνῃ ὦρέ, τὸ Βεζίρη Καπιτάνο ᾗς τ' Ἀγραφα.

— Καθὼς ἔκαμε καὶ ἄλλους πολλοὺς ᾗς τὸ σουγλί, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης· θέλεις νὰ κάμωμεν ἀλλαξιά, ὦρέ, Ἰσοῦφ Ἀράπη ; αὐτὰ ποῦ κουβεντιάξεις εἶνε χαμένα.

— Σὲ λυποῦμαι, ὦρέ Κατσαντώνη, τέτοιο παλληκάρι νὰ χαθῇ.

— Ὅλοι, ὦρέ Ἰσοῦφ, εἵμεθα παλληκάρια καὶ μιὰ μέρα θὰ μᾶς δοκιμάσετε.

— Μὴ κουβεντιάζης ὦρέ, ἔτσι.

— Ἀμὴ πῶς, μὲ τὸ τουφέκι ;

— Ὅχι ὦρέ, μὲ τὸ φίλια.

— Νὰ τελειώσωμεν, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης· στείλε μὲ ἓνα Ἀλβανὸν κάτω εἰς τὸ ρεῦμα, τὸν Θεοδωρῆ, νὰ στείλῃ καὶ ἐγὼ συγχρόνως τὸ κεφάλι μὲ ἓνα σύντροφον· ὅλαις ἢ ἄλλαις κουβέντες δὲν κάνουν μισὸ ἄσπρο.

Ἡ ἀλλαγὴ ἐγένετο· καὶ ὁ μὲν Ἰσοῦφ - Ἀράπης ἐξηλθεν ἐκ τοῦ χωρίου, ὁ δὲ Κατσαντώνης διηυδύνθη πρὸς τὸν Ἀσπροπόταμον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

— Ἦτο Φεβρουάριος μὴν· ὁ Κατσαντώνης διημέρευσεν ἐν τῷ χωρίῳ Γρεβενάκι, κειμένῳ ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ ὄρους

Ὁ Κατσαντώνης

Κρανιας ἐπὶ ἀποτόμου βράχου, ὁχυρῶ πανταχόθεν, καὶ ἔχοντι ὑπὸ τοὺς πόδας τοὺς τὴν τρομερὰν φάραγγα, τὴν χωρίζουσαν τὴν πρὸς τὰ Τρίκκαλα ἀγουσαν ὁδόν. Τὸ χωρίον τοῦτο, ὡς καὶ ἅπαντα τὰ κείμενα ἐπὶ τῶν κλιτύων τῆς Πίνδου, καὶ ἐκ Δυσμῶν καὶ ἐξ Ἀνατολῶν κατοικοῦνται ὑπὸ μόνον χριστιανῶν. Οἱ χωρικοὶ ἅπαντες διετέλουν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς εὐθυμίας, οὔσης ἀπόκρεω, ὃ δὲ Κατσαντώνης καὶ τὰ παλληκάρια τοῦ ἦσαν οἱ ξενιζόμενοι. Τὴν Κυριακὴν τῆς ἀπόκρεω μετὰ τὴν μεσημβρίαν συνήχθησαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χωρίου, ἔνθα ὑπῆρχε πλατεῖα μικρὰ ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἀσωμάτων, ὅλαι αἱ ὀρεσίτροφοι παρθένοι καὶ νέοι διὰ νὰ χορεύσωσιν. Ὁ Κατσαντώνης ἦτο προσκεκλημένος μετὰ τῶν παλληκαριῶν του, ὃ δὲ χορὸς ἐγένετο πρὸς τιμὴν του. Ἐποχὴ ἱεροῦ καὶ ἀγίου πατριωτισμοῦ. Ὁ διωκόμενος ὑπὸ τοῦ τυράννου τῆς Ἡπείρου Κατσαντώνης ἐξενίζετο ὑπὸ τῶν χωρικῶν καὶ συνευθύμει, ἀλλ' οὐδέποτε ἔμαθεν ὁ ἀποτρόπαιος οὗτος Σατράπης παρ' οὐδενὸς περὶ τῆς φιλοξενίας ταύτης. Ὁ Ἕλλην ὑπῆρχεν ἄγνους ἐν τῇ ἀπομονώσει του, ἡ πίστις καὶ ἡ πατρίς ἦσαν τὸ ἀδιάκοπον αὐτοῦ μέλημα· ὑπὸ τὴν καταπίεσιν τυράννου ἀγρίου ἀνεπτύσσετο ἔτι μᾶλλον ὁ ἔρως τῆς ἐλευθερίας, καὶ πολλάκις ὑπὸ τὸν τρόπον τοῦ θανάτου ἡ παρρησία δὲν τὸν ἐγκατέλιπε· καταδιώξει, ἀρπαγαὶ περιουσιῶν, φυλακίσεις, ἐξοστραχισμοὶ καὶ αὐτὸ τὸ μαρτύριον, δὲν ἡδυνήθησαν νὰ τὸν ἀναγκάσωσι νὰ παρεκκλίνη ἀπὸ τοῦ καθήκοντος τοῦ τοιοῦτον ἔλαχε τὸν Ἕλληνα ἡ ἐποχὴ τοῦ 1821 . . .

Ἔως τὸν ἦχον ἐνὸς ἀσκαύλου συνοδευομένου ὑπὸ παμμεγίστου τυμπάνου, ἐρρυθμίζοντο τὰ βήματα τῶν χορευτῶν. Σιγησάντων μετὰ τὸν χορὸν τοῦ ἀσκαύλου καὶ τοῦ τυμπάνου, αἱ κόραι καὶ οἱ νέοι ἤρξαντο ἄδοντες τὰ ᾠσματα τοῦ Παππαθύμιου.

*Μαυρίζουν πάλι τὰ βουνά,
Μαυρίζαντε κ' οἱ κάμποι
κ' ἡ ρεμματιαῖς ἀχοβολοῦν·
Τί νᾶναι, κρίνα τοῦ βουνοῦ !
Τοῦ κάμπου μαντζουράναις ;*

Τί νῦν ἀχὼ π' ἀκούεται ;
 Ὁ Παππαθύμις πολεμᾷ
 μὲ τοὺς Ἀρβανιτάδες.
 Χίλιους σκοιῶνει ὅς τὸ βουνό,
 Καὶ χίλιους μέσ' τὸν κάμπο.
 Τρία μπαϊράκια ἤπηρε τους,
 Κι' ὅλον τὸν τσεπανέ τους,
 Καὶ σὰν τὰ γίδια φεύγουνε
 Ὅσων πρόβατα σκορποῦνε.

Ἡ εὐθυμία ἔφθασεν εἰς τὸ ἑπακρον· οἱ γέροντες ἠγέ-
 ϑησαν καὶ συνεκρότησαν χορὸν μετὰ τῶν θυγατέρων των·
 Εἰς ὑγείαν σου, καπιτάνε, ἐκραύγαζον πανταχόθεν ὑψοῦν-
 τες τὴν πλόσκαν ὡς τρέπαιον ἐσχάτης εὐθυμίας, εἰς ὑγείαν
 τῶν παλληκαριῶν.

== Καπιτάνε, καπιτάνε, ἐκραύγαζε μακρόθεν γραῖά τις
 ἐρχομένη ἐσπευσμένως καὶ φέρουσα εἰς τὴν χεῖρα ἐπι-
 στολήν.

== Κόπιασε, βάβω, κοντά, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης.

== Λάβε τὸ γράμμα τοῦτο ὑπέβαλεν ἡ γραῖα πλησιά-
 σασα, μὲ τῷφερε ἕνας εἰς τὸ καλύβι μου καὶ μὲ παρήγ-
 γειλε νὰ σοῦ τὸ φέρω.

== Καὶ ποῦ εἶναι τος ; ἠρώτησεν ὁ Κατσαντώνης.

== Ἐφυγεν εὐθύς, ἀπεκρίθη ἡ γραῖα.

Ὁ Κατσαντώνης ἔλυσεν τὴν σφραγίδα καὶ τὸ ἀνέγνωσε.

« Φίλε μου !

« Τὴν Πέμπτην τῆς Τυρινῆς γίνεται ἕνας γάμος εἰς τὸ
 Κλίνοβον. Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἐμήνυσεν εἰς τὸν Ἰσοῦφ -
 Ἀράπην νὰ ὑπάγῃ ν' ἀρπάσῃ τὴν κόρην νὰ τοῦ τὴν
 φέρῃ ἐδῶ ».

Ὁ Γνωστὸς σου.

Ὁ Κύρ Ἀλέξης, ὑπετονθόρησεν ὁ Κατσαντώνης, πάν-
 τοτε φροντίζει διὰ τὸ καλὸν τῶν χριστιανῶν. Εὐγέ σου, φίλε
 μου Νούτσε, καὶ σχίσας εἰς μύρια τεμάχια τὸ γραμμάτιον
 τὰ ἐσχόρπισεν εἰς τὸν ἀνεμον.

== Κώστα, ἐκραξε, καὶ ὁ Κώστας μὲ δύο πηδήματα
 εὐρέθη ἐνώπιόν του.

— Ἀῦριον σύνταχα θ' ἀναχωρήσωμεν, καὶ νὰ ἔχῃς ἔτοιμα τὰ παλληκάρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Τὸ ὄρος Κόζακος, ἐκτεινόμενον ἀπὸ Δυσμῶν πρὸς Ἀνατολάς, μεσαῖον σύμπλεγμα τοῦ εὐάρνου ζυγοῦ τῆς Πίνδου καὶ ἀπολήγον εἰς τὰ μεθόρια τῆς Θεσσαλίας, εἶνε σκηνογραφικόν. Αἱ ἀκρώρειαι τοῦ εἶναι ἀπότομοι καὶ φαλακραί, ἀλλ' εἴκοσι πόδας κάτωθεν ὑπάρχουσι κατάφυτοι ὑπὸ προαιωνίων καστανεῶν, οἱ πρόποδες αὐτοῦ σχηματίζουσιν ὄροπέδιον ἐπίμηκες, κεκαλυμμένον καὶ τοῦτο ὑπὸ καστανεῶν, πλατάνων καὶ κέδρων, ποτιζομένων ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐξερχομένων ὁρυγῶν καὶ καταψύχρων πηγῶν. Εἰς ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, τὸ ἔδαφος ὁμοιάζει μὲ τάπητα σμαράγδινον, κεντημένον ὑπὸ ἀπείρων χρωμάτων. Ἡ φύσις τὸ ἐπροίκησε μὲ ὅσα ἄνθη παράγει, τὰ ἴα καὶ ὁ θύμος καλύπτοντα τὰ ταπεινὰ τοῦ ὄροπεδίου μέρη, πληροῦσιν εὐωδίας τὴν ἀτμόσφαιραν. Ἐπὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς κρὶ παγκάλου τούτου τάπητος, τοῦ ὁποῦ καὶ Αὐτοκράτορες καὶ Βασιλεῖς στεροῦνται, καθήμενος ὁ χωρικός, τὸ τέκνον τῆς φύσεως, θεωρεῖ μακρόθεν τὴν κοιλάδα τῶν Τρικκάλων καὶ ἅπασαν τὴν εὐδαίμονα τῆς Θεσσαλίας γῆν, περιελισσομένην ὑπὸ τοῦ σταχυοστρόφου Πηνειοῦ, τὰ δὲ ἀργυρᾶ αὐτοῦ ρεῖθρα ὑπὸ τοῦ ζεφύρου ριπιζόμενα, ὡς λαμπούσας λεπίδας ὄψεως ἔρποντος εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου.

Ἐπὶ τοῦ ὄροπεδίου τούτου ἐστάθμευσεν ὁ Κατσαντώνης τὴν ἐπιούσαν.

— Κώστα, εἶπεν εἰς τὴν γνωστὸν ἡμῖν ὑπασπιστὴν του, πρέπει νὰ προσέξωμεν νὰ μὴ χάσωμεν τὸ κυνήγι.

— Τί λογῆς ; ἀπεκρίθη ὁ Κώστας,

— Ὑπάρχουσιν, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντωνῆς, δύο ὁδοί, ἀγούσαι εἰς τὸ Κλίνοβον, ἡ μὲν ἥτις διέρχεται διὰ τοῦ Γαρδικίου καὶ τῆς Πολιανῆς, εἶναι δύσβατος καὶ τραχεῖα, ἀλλὰ συντομωτέρα· ἡ δὲ διὰ τοῦ Βαθυρεύματος καὶ Βιστάνων ὁμαλωτέρα, ἀλλὰ μακρυτέρα. Πόθεν θὰ διαβῇ ὁ Ἰσοῦφ; — Ἀράπης δὲν γνωρίζομεν.

== Θὰ κήμης καρτέρι τοῦ Ἰσοῦφ - Ἀράπη, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας;

== Ναί.

== Καὶ πῶς ἡξεύρεις ὅτι αὐτὸς ἔρχεται εἰς τὸ μέρος τοῦτο;

— Τὸ ἡξεύρω.

Ἄ ἐκατάλαβα, ἐκεῖνο τὸ γραμματάκι ποῦ σ' ἔδωκεν ἡ γραῖα.

== Ναί, ὁ Ἀλέξης Νοῦτσος μοῦ γράφει, ὅτι ὁ κατηραμένος Ἀλῆ Πασᾶς ἐμήνυσε εἰς τὸν Ἰσοῦφ Ἀοάπην νὰ ὑπάγῃ εἰς Κλίνοβον διὰ ν' ἀρπάσῃ μίαν κόρην, ἣτις θὰ ὑπανδρευθῇ τὴν Πέμπτην.

== Καὶ πῶς ὀνομάζεται;

Δὲν μὲ γράφει· ὅταν ὑπάγωμεν εἰς τὸ χωρίον μανθάνομεν.

== Ἀς ὑπάγωμεν λοιπὸν εἰς τὸ χωρίον νὰ εἰδοποιήσωμεν τοὺς γονεῖς τῆς νὰ τὴν φευγατίσωσιν.

— Ὅχι, Κώστα, ὄχι. Ἄν τὴν φευγατίσωσιν οἱ γονεῖς τῆς καὶ ὁ Ἰσοῦφ - Ἀράπης ὑπάγῃ νὰ τὴν ζητήσῃ καὶ δὲν τὴν εὔρῃ, ὁ Ἀλῆ - Πασᾶς θ' ἀφανίσῃ καὶ τοὺς γονεῖς τῆς καὶ τὸ χωρίον. Ἡμεῖς πρέπει νὰ πολεμήσωμεν τὸν Ἰσοῦφ - Ἀράπην διαβλίνοντα διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ χωρίον· αὐτὸς δὲν γνωρίζει ὅτι ἐμάθαμεν τὸν σκοπὸν του· ὅταν τὸν νικήσωμεν εἰσερχόμεθα εἰς τὸ χωρίον φευγατίζομεν τὴν κόρην καὶ συμβουλευόμεν τοὺς χωρικοὺς νὰ προσκλαυθῶσιν εἰς τὸν Ἀλῆ - Πασᾶν, ὅτι ὑπήγαμεν ἡμεῖς καὶ τὴν ἡρπάσαμεν καὶ ἐφύγαμεν.

== Καλὸν σχέδιον, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας.

== Λάβε λοιπὸν, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης, τοὺς ἡμίσεις συντρόφους καὶ ὑπάγε νὰ καρτερεύσῃς εἰς τὴν Μοτσάραν ὅθεν φαίνονται καὶ οἱ δύο δρόμοι· ἄφησέ τον νὰ προχωρήσῃ καὶ ἀκολούθησέ τον καταπόδι, χωρὶς νὰ σ' ἐννοήσῃ, ἐγὼ θὰ πιάσω τὴν Κρύαν Βρύσιν, εἰς τὸ διασταύρωμα τοῦ δρόμου, ὅθεν εἶνε ἠναγκασμένος νὰ διαβῇ, διότι ἄλλος δρόμος δὲν εἶνε. Ὅταν πλησιάσῃτε εἰς τὴν Κρύαν Βρύσιν ἀνοιξε τὸ ντουφέκι πίσω του καὶ τότε προχωρῶ καὶ ἐγὼ καὶ τὸν φκιάνομεν σωστὸν ἀγᾶ.

Καὶ διατὶ ἔκαμες ἓνα σχέδιον, τόσο καπιταστικόν;

ἤρώτησεν ὁ Κώστας· διατί νὰ μὴ τὸν καρτερεύσωμεν εἰς τὴν Κρύαν Βρύσιν νὰ τὸν βαρέσωμεν ;

— Ὁ σκοπὸς εἶνε νὰ γλυτώσωμεν τοὺς Κλινοβίτας ἀπὸ τὴν ὀργὴν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ.

— Τί λογῆς ;

— Ὅταν τὸν παρακολουθήσῃς καὶ τὸν βαρέσῃς κατὸ πιν, θὰ νομίζῃ ὅτι τὸν ἠκολουθοῦσαμεν νὰ τὸν βαρέσωμεν· ὅταν ὅμως ἰδῇ ὅτι τὸν ἐκαρτεροῦσαμεν νὰ τὸν βαρέσωμεν, θὰ ὑποπτευθῇ ὅτι εἴμεθα εἰδοποιημένοι, καὶ τοῦτο δὲν συμφέρει, ἀκρουμάσου τί σοῦ λέγω καὶ μὴ σὲ μέλλῃ. Ἕξέυρω ἐγὼ τί κάμνω.

Ὁ ὀρισμὸς σου. καπιτάνε, ὑπέλαβεν ὁ Κώστας, καὶ ἀνεχώρησεν, ἵνα ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν του,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Τὴν Πέμπτην, τρεῖς ὥρας πρὸ τῆς δύσεως τοῦ Ἡλίου, ἐφαίνετο ἐρχόμενος ὁ Ἰσοῦφ - Ἀράπης συνεπάγων ὑπὲρ τοὺς διακσσίους Ἀλβανούς. Ὁ Κώστας ἰδὼν ὅτι ἔλαβε τὴν ὁδὸν τοῦ Βαθυρεύματος, τὸν παρακολούθησε μακρόθεν, ὀδεύων ἐπὶ τῶν ὀϊωμάτων τοῦ ἐπάνω Περνιάγκου. Φθάσαντες δὲ εἰς Βίστανα, ἐφάνησαν εἰς τὰς ὄψεις τοῦ Ἰσοῦφ-Ἀράπῃ παρακολουθοῦντες αὐτόν.

— Τήρα, πάππο· εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ πρὸς τὸν γέροντα Ἀλβανόν, ὅστις ἦν ὁ Μέντωρ του, τήρα γιάτο τὸ Κατσαντώνη, μᾶς ἀκολουθᾷ. Ἐμεῖς ἤβγαμεν νὰ τὸ κυνηγήσωμεν καὶ αὐτὸ μᾶς κυνηγᾷ κατὰ πόδι.

— Σὰν μᾶς κυνηγᾷ, τὸν κυνηγᾷμεν κ' ἔμεῖς, ἀπεκρίθη ὁ γέρων Ἀλβανὸς περιφρονητικῶς.

Ὁ Ἰσοῦφ παρετήρει ὅτι καθ' ὅσον ἐπλησίαζον εἰς τὴν Κρύαν Βρύσιν, ὅθεν ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ διαβῶσιν, ὑπαρχόντων ἀνωθεν ἀποτόμων βράχων, κλειόντων πᾶσαν ἄλλην διάβασιν, οἱ Ἀρματωλοὶ ἐγκαταλείποντες τὰ ὑψώματα κατὰ μικρὸν προεχώρουν εἰς τὰ κάτω.

— Θὰ μᾶς ἀνοίξουν τὸ ντουφέκι, εἶπεν εἰς τὸν γέροντα, ἀνοίξετε, ὡρέ, τὰ μάτια σας, προσέθεσε εἰς τοὺς ὀπλοφόρους του, τηρᾶτε καλά.

Κρότος πυροβόλου ἠκούσθη, καὶ εἰς τῶν Τουρκαλβανῶν ἔπεσε νεκρός. Οἱ Ἀλβανοὶ ἠλάλαξαν, καὶ ὁ πυροβολισμὸς ἤρξατο ἐκατέρωθεν. Ὅταν ὅμως εἶδεν ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης καὶ ἐκ τοῦ ἀπέναντι μέρους νέους πυροβολισμοὺς καὶ ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ Κατσαντώνη, ἔφριξε.

—Μᾶς ἔζωσαν, ὥρὲ πάππο, εἶπεν εἰς τὸν γέροντα Ἀλβανόν· Αὐτὸ τὸ Κατσαντώνη, εἶνε τερτιπλῆ· πῶ ! ποῦ βρέθηκ' ἐμπρὸς μας ὥρὲ δὲν τὸ νοιώθω.

—Θὰ πέρασαν ἀπὸ τὸ κάτω ρέμμα τὴν νύχτα καὶ δὲν τὸ νοιώσαμεν, καὶ ἔτρεξε καὶ μᾶς ἔκαμε καρτέρι, γιὰ πῶς βρέθηκ' ἐδῶ. Μπερικέτβερσιν ποῦ εἶνε μιὰ χούφτα κλέφτες, ἂν ἦτονε πολλά, βὰϊ ὅς τὸ Τουρκιᾶ. Ὁ Θεός, ὥρὲ Ἰσοῦφ-ἄγᾶ, νὰ στραβῶνῃ τὸ ραγιά· αὐτὸ κάνει τὸ ζουλούμια δὸς το, δὸς το ὀλημέρα· ὥρὲ μπούρα μου, πάτμε το σ τὸ σβέρκο θὰ σηκώσῃ κεφάλι.

Ὁ τουφεκισμὸς ἤρξατο πανταχόθεν· οἱ Ἀλβανοὶ ἐπολέμουν γενναίως· προσπαθοῦντες δὲ νὰ περιζώσωσιν ἐκ τῶν ὑψωμάτων τὴν Κατσαντώνην ἐπιπτον νεκροί, κρατούντων τῶν Κατσαντωναίων ὅλας τὰς θέσεις ἐκεῖνας, ἐξ ὧν ἦν δυνατὸν νὰ πυρικυκλωθῶσιν. Ἐν μόνον καταφύγιον εἶχον, νὰ ριφθῶσιν εἰς τὴν ὁδὸν τῶν Τρικκάλων πρὸς τὸ Βράνον· ἀλλ' ὤφειλον νὰ διαβῶσιν ἐν ρεῦμα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποῖου ἔρρεεν εἰς κλάδος τοῦ Πηνειοῦ, κατερχόμενος ἐκ τοῦ Λάκκωνος. Ὅταν ὀπισθοδρομοῦντες ἀπεπειράθησαν τὴν διάβασιν, ἡ σφαγὴ ἐγένετο τρομερά. Ράϊ, ὥρὲ Κατσαντώνη, νισάφι, ὥρέ, ράϊ. φτάνει πλεῖδ ! ἐκραύγαζεν ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης, ὅστις μόλις μετὰ τριάκοντα ἀνδρῶν ἐσώθη διαβάς τὸν ποταμὸν ἀροῦ ἐπληγώθη εἰς τὸν μηρόν, ἀπὸ τὴν Κρύαν Βρύσην, ἐνθα ἀπηθανατίσθη τὸ ὄνομα τοῦ Κατσαντώνη, καὶ ἦτις μέχρι σήμερον θεωρεῖται ὡς τὸ τρόπαιον τοῦ ἀτρομήτου τούτου ἀρματωλοῦ κατὰ τοῦ τυράννου τῆς Ἡπείρου, ἀπὸ τὴν Κρύαν Βρύσην, λέγω, μέχρι τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ, ὁ χῶρος ἦτο κεκαλυμμένος ὑπὸ πτωμάτων. Ὁ Ἰσοῦφ λαβὼν τὴν ὁδὸν τῶν Τρικκάλων ἐγένετο ἄφαντος, καταλαβούσης αὐτὸν τῆς νυκτός.

Ἐπλησίαζε τὸ μεσονύκτιον, ὅτε ὁ Κατσαντώνης εἰσῆλθεν εἰς τὸ χωρίον Κλίνοβον, εὐρῶν εἰσέτι τοὺς κατοίκους εὐθυμοῦντας μὲ τὸν Βάκχον καὶ διηυθύνθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κοτσάμπαση.

—Ὁρὲ Κῶστα, εἶπε καθ' ὁδὸν τῷ ὑπασπιστῇ του, ἡλ-λαξά σχέδιον.

—Τί σχέδιον, Καπιτάνε :

—Ν' ἀρπάσωμεν τὴν κόρην.

—Πῶς, νὰ τὴν ἀρπάσωμεν ;

—Ναὶ νὰ τὴν ἀρπάσωμεν.

—Καὶ τί νὰ τὴν κάμωμεν ;

— Νὰ ὑποκριθῇς σὺ τὸν ἐρωμένον.

— Ἐγώ, διατὶ ;

— Διότι πιθανὸν νὰ εὗρεθῇ κανένας διάβολος νὰ σφουρίξῃ εἰς τ' αὐτὲ τοῦ Ἀλῆ - Προῦ, ὅτι μᾶς τὴν ἔδωκαν οἱ χωρικοὶ καὶ τὴν ἐφευγατίσαμεν, καὶ τότε τὸ μὲν χωρίον θὰ καύσῃ, τοὺς δὲ χωρικοὺς ἀλλοίμονον ! τίς ἤξεύρει τί θὰ τοὺς κάμῃ.

— Λοιπὸν τί νὰ κάμωμεν ;

— Ὅ,τι σ' εἶπα· νὰ ὑποκριθῇς ὅτι τὴν ἀγαπᾷς.

— Πολὺ καλὰ, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας.

Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κοτσάμπαση, τὴν ὁποίαν εἰς τῶν συντρόφων ἐγνώριζεν. Ὁ Κοτσάμπασης ἰδὼν εἰσελθόντα τὸν Κατσαντώνην τὸν ὑπεδέχθη περιχαρῶς.

— Καλῶς ὤρισες, Καπιτάνε, τῷ εἶπε, πῶς ἦτο αὐτὸ τὸ καλόν ;

— Ἄφησε τὰ χάδια καὶ ἄκουσε, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης· ἐγείνεν ἀπόψε κανένας γάμος ;

— Ἐγείνεν, ὑπέλαβεν ὁ Κοτσάμπασης, θεωρῶν περιέργως τὸν Κατσαντώνην.

— Ποῦ ;

— Εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Γρεβενιώτη.

— Τί ἄνθρωπος εἶν' αὐτὸς ὁ Γρεβενιώτης ;

— Αὐτὸς εἶνε ἔμπορος εἰς Ὀδυσσόν, λείπει πρὸ δέκα ἐτῶν· καὶ πρὸ εἴκοσιν ἡμερῶν ἦλθεν ἓνας νέος Ζαγορήσιος μὲ γράμματα ἀπὸ τὸν ἴδιον εἰς τὴν σύζυγόν του, ὅστις τῆς ἔγραφεν ὅτι τὸν στέλλει νὰ στεφανηθῇ τὴν κόρην του· ἀπόψε ἐγείνεν ὁ γάμος.

— Ἐγὼ θὰ τὴν κλέψω· εἶπεν ὁ Κατσαντώης.

— Τί λὲς γιὰ τὸ Θεό, Καπιτάνε ! ἀπεκρίθη ὁ Κοτσάμπασης ἐξαφνισθεὶς.

— Ὁ Κατσαντώνης ἐγέλασε.

— Φίλε μου, ἄκουσε, θὰ σ' εἰπῶ ἐν μυστικόν.

— Εἰπέ μοι.

— Πρὶν σὲ τῷ εἰπῶ θὰ σ' ὀρκίσω.

— Καὶ πιστεύεις πατὲ ὅτι ἐγὼ θὰ προδώσω τὸ μυστικόν σου ;

— Ὅχι, διότι ἂν τὸ προδώσῃς, σὺ πρῶτος θὰ πάθῃς.

— Πολὺ καλὰ, ὀρκίζομαι.

— Καὶ καταβιβάσας μίαν εἰκόνα τῆς Παναγίας κρεμαμένην εἰς τὸν τοίχον ὀρκίσθη.

— Ἄκουσε λοιπόν, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης· ὁ Ἀλῆ -

Πασᾶς διέταξε τὸν Ἰσοῦφ - Ἀράπην νὰ ἔλθῃ ν' ἀρπάσῃ τὴν κόρην καὶ νὰ τοῦ τὴν ὑπάγῃ.

— Λοιπὸν ;

— Τὸν Ἰσοῦφ - Ἀράπην μὲ τοὺς Ἀρβανιτάδες τοῦ τὸν ἐπολέμησα ἐρχόμενον ἐδῶ καὶ τὸν ἐχάλασα εἰς τὴν Κρύαν Βρύσιν . . .

— Διὰ τοῦτο ἠκούσαμεν ἀφ' ἐσπέρας πυροβολητῶν βοήν, εἶπεν ὁ Κοτσάμπασης, διακόψας τὴν ὁμιλίαν τοῦ Κατσαντώνη.

— Ναί, ἐπῆρε τὸν δρόμον τῶν Τρικκάλων, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης.

— Τί θέλεις νὰ κάμω ἐγὼ τώρα ;

Νὰ σταθῇς νὰ σὲ δέσω.

— Νὰ μὲ δέσης ;

Ναί, νὰ σὲ δέσω καὶ νὰ σὲ φέρω στὸ σπίτι τῆς νύφης.

— Καὶ τί νὰ κάμω ;

— Νὰ προσποιηθῇς ὅτι σὲ φέρω νὰ μοῦ δείξῃς τὸ σπίτι.

— Σ' ἐκατάλαβα, σ' ἐκατάλαβα· σὲ εἶχα διὰ καλὸν πολέμαρχον, εἶπεν ὁ Κοτσάμπασης, τώρα βλέπω ὅτι εἶσαι καὶ φρόνιμος ἄνθρωπος μὲ τὸ παραπάνω. Ἀμὴ ἡ καυμένη ἢ μάννα τῆς, ὅπου δὲν τὸ ἔξεύρει, τί θὰ στοχασθῇ ; θ' ἐποθάνῃ ἀπὸ τὴν λύπην τῆς.

— Ἡμπορεῖς νὰ τὴν φέρῃς ἐδῶ χωρὶς κανεὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ ;

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη προθύμως ὁ Κοτσάμπασης καὶ ἀμέσως ἀνεχώρησεν.

— Μετὰ μικρὸν εἰσῆλθεν ἡ μήτηρ τῆς κόρης.

— Ποῖος εἶνε ἡ ἀφεντιὰ τοῦ ; ἠρώτησεν ἡ γυνὴ πλησιάσασα τὸν ἐνοπλον Κατσαντώνην.

— Ὁ Κατσαντώνης, ἀπεκρίθη ὁ Κοτσάμπασης.

— ὦ Καπιτάνε μου, νὰ ζῇς νὰ σ' ἔχωμεν, εἶπεν ἡ γυνὴ περιπτυσσάμενη τὸν Κατσαντώνην.

— Ὁ ἥρως οὗτος ἔχαιρε τοσαύτην ὑπόληψιν ἐν Ἡ-πεύρῳ καὶ Θεσσαλίᾳ, ὥστε πολλάκις οἱ χωρικοὶ ἄρχιζοντο εἰς τὴν ζωὴν τοῦ. Οὐδένα ποτὲ χριστιανὸν ἐκακοποίησε, μᾶλλον δὲ τοὺς εὐηργέτει τὸ κατὰ δύναμιν, προκινδυνεύων πολλάκις ὑπὲρ αὐτῶν. — ὦ ! νὰ ζῇς νὰ σ' ἔχωμεν, ἐξηκολούθει νὰ λέγῃ ἡ Γρεβενιώτισσα.

— Ἀκουσε, κυρά, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης καὶ τῇ διηγῆθη τὴν συμφορὰν τὴν ἐπαπειλοῦσαν τὴν θυγατέρα καὶ τὸν γαμβρόν τῆς.

— ὦ τὸ σκυλλί ὑπέλαβεν ἡ γυνή, καὶ τῶρα τί νὰ γείνη;

— Μ' ἐμπιστεύεσαι τὴν κόρην σου καὶ τὸν γαμβρόν σου, νὰ τοὺς πάρω μαζί μου καὶ νὰ τοὺς φέρω εἰς τὴν ἁγίαν Μαύραν;

— Ἀκοῦς ἐκεῖ, σ' ἐμπιστεύομαι! ἀπεκρίθη ἡ γυνή, καὶ μ' ἐρωτᾷς ἀκόμη;

— Διὰ νὰ παίξωμεν καλὰ τὸ παιγνίδι, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, πρέπει νὰ μὴν εἰπῇς τίποτε εἰς τὴν θυγατέρα σου οὔτε εἰς τὸν γαμβρόν σου οὔτε εἰς κανένα τοῦ συγγενῆ ἢ χωρικόν, διότι, ἂν μάθῃ ὁ Ἀλῆ - Πασᾶς ὅτι τὴν ἐφευγάτισα θεληματικῶς, ἐκαθήκατε καὶ σὺ καὶ ὁ ἄνδρας σου, καὶ τὸ χωρίον ἀκέραιον.

— Θὰ φοβηθῇ ὅμως ἡ καϋμένη.

— Ἄς φοβηθῇ· ὅταν ἐβγῶμεν ἀπὸ τὸ χωριό, τότε μανθάνει ὁ γαμβρός σου καὶ ἡ κόρη σου τὴν ἀλήθειαν· ὕπαγε εἰς τὴν οἰκίαν σου.

Μετὰ μικρὸν ὁ Κατσαντώνης μετὰ τῶν παλληκαριῶν τοῦ φέροντες δεσμευμένον τὸν Κοτσάμπασην, εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον τῶν νεονύμφων, ἔνθα συνευθύνουν εἰσέτι οἱ προσκεκλημένοι. Κατ' ἀρχὰς ἐχάρησαν ἅπαντες, ἀκούσαντες ὅτι ὁ Κατσαντώνης ἐρχεται, ὅταν ὅμως εἶδον δεσμευμένον τὸν Κοτσάμπασὴν τῶν ἐσκυθρώπασαν.—Τί σ' ἔκαμεν ὁ καϋμένος; εἶπον δύο τρεῖς συγχρόνως.

— Δὲν ἤθελε νὰ μοῦ δείξῃ τὸ σπίτι· ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης μετ' ὀργῆς.

— Νά, καπιτάνε, ποῦ σοῦ τῶδειξε, λύσέ τον τώρα, καὶ καλῶς ὠρίσεις· κάθισε νὰ εὐθυμήσωμε.

— Διὰ χάριν σας θὰ τὸν λύσω, ὑπέβαλεν ὁ Κατσαντώνης· καί, λύσετέ τον, ὡρὲ παλληκάρια, ἐκραύγασε· λύσετέ τον καὶ διώξατέ τον ἐδῶθεν.

— Κόπιας' ἐδῶ, κυρὰ νύφη, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, καὶ ἡ νύφη ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιόν του, καὶ τοῦ ἐφίλησε τὴν χεῖρα κατ' ἔθιμον ἡπειρωτικόν.

— Ποῖος εἶναι ὁ γαμβρός; ὑπέλαβεν.

— Ἐγώ, ἀπεκρίθη νέος κομπός, ἐλθὼν ἐνώπιόν του.

— Μιὰ φορὰ εἶν' ἓνας χρόνος ποῦ διάβαιναν ἐδῶθεν τὸ πρωτοπαλλήκαρό μου ὁ Κώστας, εἶπεν εἰς τὸν γαμβρόν, καὶ εἶδε τὴν κυρὰ γιὰ ἐδῶ (δείξας τὴν νύμφην) καὶ τὴν ἡγάγησε.

— Ναί, ναί, καπιτάνε, ἐκραύγασεν ὁ Κώστας ἀνα-

στενάζων, ναί, τὴν ἀγαπῶ, καὶ ἂν δὲν μοῦ τὴν δώσῃς θὰ σκοτωθῶ.

— Ἀκοῦς, ὥρέ, τί λέγει τὸ παλληκάρι; εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, ἀποταθεὶς εἰς τὸν γαμβρόν.

— Καπιτάνε ἢ τὴν παίρνεις καὶ μὲ τὴν δίδεις, ὑπέλαβεν ὁ Κώστας μετὰ φωνῆς παθητικωτάτης, ἢ σκοτώνομαι, καὶ ἔσυρεν ἐκ τῆς ὁσφύος του πιστόλιον, διευθύνων τὸ στόμιον ἐπὶ τῶν κροτάφων του.

— Φωναὶ φρίκης ἠγέρθησαν πανταχόθεν· ἡ νύμφη ἔλιποθύμησεν, ὁ δὲ Κατσαντώνης ἐκραύγασε στεντορείως· ὅς τῇ μέσῃ σου γρήγορα τὸ πιστόλι, Κώστα.

— Ἐπάρετέ τὴν εὐθύς, εἶπεν εἰς τὰ παλληκάρια.

— Ἐπαρε κι' ἐμένα μαζί, εἶπεν ὁ ἄθλιος γαμβρός.

— Ἐλα, ὥρὲ κ' ἐσὺ, κόπιασε ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης.

Τοῦτο εἶναι παράδοξον ἔλεγόν τινες τῶν χωρικῶν κατ' ἰδίαν, ὁ Κατσαντώνης ποτὲ κακὸν δὲν ἔκαμε, κανένα δὲν ἔβλαψε, τώρα νὰ κάμῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τῷ ὄντι εἶναι παράδοξον· ἄλλοι πάλιν ἔλεγον· ποῖος ἠξεύρει τί εἶναι! καὶ ἕκαστος προσεπάθει νὰ κολάσῃ τὴν πρᾶξιν. Τοιαύτη ὑπῆρχεν ἡ τῶν χωρικῶν ἐμπιστοσύνη εἰς τὸν Κατσαντώνην.

Μίαν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἡ φθίνουσα Σελήνη ἀνέτειλεν, ὅτε ἐξεληθόντες ἀπὸ τὸ χωρίον διηυθύνοντο πρὸς τὴν Πολιανήν.

— Ποῦ εἶνε τὸ ἀνδρόγυνον; ἠρώτησεν ὁ Κατσαντώνης.

— Ἐδῶ, ἀπεκρίθη εἰς τῶν συντρόφων, ἀνὴρ πεντηχαντούτης, εἰς ὃν εἶχε δώσει προσταγὴν νὰ συμβαδίζῃ μετὰ τοῦ ἀνδρόγυνου, καὶ νὰ μὴ συγχωρήσῃ εἰς οὐδένα νὰ τοὺς πλησιάσῃ.— Ἀς ἔλθωσιν ἐδῶ, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης.

Τὸ ἀνδρόγυνον ἐπλησίασε μὲ συστολὴν ἄκραν.

— Λάβε, φίλε μου, τὴν σύζυγόν σου, εἶπεν εἰς τὸν γαμβρόν, καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά του τὴν ἔθεσεν ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς νύμφης. Ὁ Θεὸς νὰ μὴ μὲ ἀξιώσῃ ποτὲ νὰ γείνω αἷτιος συμφορῶν καὶ θλίψεων· ὥρατα ἐπαίξαμεν τὴν κωμῶδιαν καὶ διηγῆθη τὰ πάντα εἰς αὐτούς, τώρα προσέθεσεν, ὑπάγω νὰ σᾶς ἀσφαλίσω.

Τὸ ἀνδρόγυνον ἔλαβεν ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας τοῦ Κατσαντώνη καὶ τὰς κατεφίλει, καταβρέχον αὐτὰς μὲ τὰ δάκρυα εὐγνωμοσύνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου, χωρικός τις εἰσελθὼν εἰς τὴν

αὐλήν τῆς μονῆς Κονιδάρη ἐζήτησε τὸν Ἡγούμενον εἰς
ὃν τὸν ἐπαρουσιάσεν ὁ πρῶτος συναντήσας αὐτὸν καλόγη-
ρος. Ὁ Ἡγούμενος εἰσαγαγὼν αὐτὸν ἐν τῷ δωματίῳ του,
τὸν ἠρώτησε τί θέλει.

— Σοῦ φέρω ἅγιε Ἡγούμενε, μίαν γραφὴν ἀπεκρίθη.

Ὁ Ἡγούμενος ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν τὴν ἥναιξε καὶ ἂν
καὶ ἦτο ἀνυπόγραφος, ἐγνώρισεν ἐκ τοῦ χαρακτήρος τὸν
γράψαντα αὐτήν· ἐνόμισεν ὅμως ἀναγκαῖον νὰ λάβῃ προ-
φυλακτικὰ τινα μέτρα, ἀφορῶντα τὸν χαρακτήρα τοῦ χω-
ρικοῦ.

— Ποῖος σ' ἔδωκε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, τῷ εἶπεν ὁ
Ἡγούμενος, ἀφοῦ τὴν ἀνέγνωσε.

— Δὲν τὸν γνωρίζω, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός.

Ὅταν δὲν τὸν γνωρίζῃς μὴτ' αὐτὸς δὲν σὲ γνωρίζῃ,
ποῖαν βεβαιότητα εἶχεν ὅτι θὰ φέρῃς ἀσφαλῶς τὴν ἐπι-
στολήν;

— Αὐτὸ δὲν τὸ ἔξεύρω, τοῦτο λέγω, ὅτι δὲν τὸν γνωρίζω.

— Τί σὲ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος, ὅστις σ' ἔδωκε τὴν ἐπιστολήν;

— Τίποτ' ἄλλο παρὰ νὰ μοῦ δώσῃς ἀπόκρισιν.

— Καὶ εἰς ποῖον νὰ γράψω;

— Εἰς ἐκεῖνον ὅπου σοῦ γράφει.

— Ἐγὼ δὲν ἠξεύρω ποῖος εἶναι, διότι τὸ γράμμα δὲν
ἔχει ὑπογραφὴν, ἐπομένως δὲν ἔχω νὰ δώσω ἀπόκρισιν.

Ὁ χωρικός ἐσκέφθη μικρόν, εἶτα κινήσας τὴν κεφαλὴν,
ὡς ἐν ἀγωνίᾳ διατελῶν.

— Γέροντά μου ἅγιε, εἶπε, ὅς μ' ἔνα γράμμα καὶ γρά-
φέ το εἰς ὅποιον θέλεις.

— Τί λέγεις; νὰ γράψω εἰς ὅποιον θέλω; ὦραία συμ-
βουλή· ὕπαγε παιδί μου εἰς τὸ καλόν, ἐπρόσθεσεν ὁ Ἡγού-
μενος, καὶ ἐπλησίασε πρὸς τὴν θύραν νὰ τὴν ἀνοίξῃ.

— Καὶ τώρα νὰ φύγω χωρὶς ἀπόκρισιν; ὑπέλαβεν ὁ χω-
ρικός, ὅστις ὀπισθοχώρησε μέχρι τοῦ βήθους τοῦ δωματίου.

— Τίς πταίει; πταίεις μόνος σου, ὅστις δὲν τὸν ἠρώτησες
ποῖος εἶναι διὰ νὰ μοῦ εἰπῇς.

— Λοιπὸν τί νὰ κάμω;

— Νὰ ὑπάγῃς, παιδί μου, εἰς τὸ καλόν.

— Πῶς; νὰ φύγω χωρὶς ἀπόκρισιν; ἀπεκρίθη ὁ χω-
ρικός ἀπομάσσων τὸν ἰδρώτα τὸν ἀναβλύσαντα ἐκ τοῦ με-
τώπου του ὑπὸ τῆς ψυχικῆς του ἀγωνίας.

— Ἄ! ἐσὺ μ' ἐσκότισες, κατήντησες ἀνυπόφορος καὶ
πρέπει νὰ φύγῃς· ἐγὼ εἰμαι Ἡγούμενος καὶ πνευματικός·
ὅταν δὲν μ' ἐμπιστεύσῃς νὰ μ' εἰπῇς τὴν ἀλήθειαν...

— Ἐγὼ σ' ἐμπιστεύομαι, ἅγιε Ἠγούμενε, μά . . .

— Τί μά . . . μά δὲν μ' ἐμπιστεύεσαι ;

— Θεὸς φυλάξοι.

— Καταντᾷς, τέκνον μου, παράξενος.

— Σὲ τὸ λέγω, πλὴν φοβοῦμαι μὴ μαθητευθῇ.

— Μὴ φοβῆσαι, ἐγὼ εἶμαι πνευματικός.

Ὁ χωρικός, ἀφοῦ ἐγλείψε τὰ χεῖλη του μετὰ τὴν γλῶσσάν του, ἔξυσε τὸ μέτωπόν του, ἐστράφη δεξιὰ καὶ ἀριστερά.

— Θὰ σὲ τὸν εἰπῶ, εἶπεν εἰς τὸν Ἠγούμενον, μά νὰ ὁ Θεός, καὶ ἡ ἀγισσύνη σου !

— Μὴ σε μέλη, τέκνον μου, εἶπεν ὁ Ἠγούμενος, εἰπέ τὸ ὄνομά του καὶ μὴ φοβῆσαι κακόν.

— Ὁ Κατσαντώνης, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός, καὶ συγχρόνως ἔσφιξε τὰ χεῖλη του, ὥς νὰ προσεπάθει ἀκόμη νὰ καταπῇ τὴν λέξιν.

— Καὶ ποῦ τὸν γνωρίζεις ; ὑπέλαβεν ὁ Ἠγούμενος.

— Εἶναι, γέροντά μου, κουμπάρος μου· πρὸ δέκα ἐτῶν μοῦ ἐβάπτισε ἓνα παιδί.

— Καὶ τώρα ποῦ εἶναι ;

— Εἰς τὴν καλύβην μου, ἄρρωστος ἀπ' ἀνεμοβλογιά.

— Εὖγε ! τῷ εἶπεν ὁ Ἠγούμενος· εἶσαι πιστὸς καὶ καλὸς ἄνθρωπος.

Ὁ Ἠγούμενος ἐκάθισεν ἐνώπιον μιᾶς τραπέζης, ἔγραψε μικρὰν ἐπιστολήν, τὴν ἐσφράγισε καὶ τῷ τὴν ἐνεχείρησε.

— Πρόσεχε· μὴ σου πέση ἢ μὴ σοῦ τὴν πάρη κανεῖς.

— Μὴ σε μέλη γι' αὐτό, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός· καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ πατώματος ἐξήλωσε τὸ ὑπόδημά του, τὴν ἔθηκεν ἐντὸς τῶν πᾶτων καὶ πάλιν τὸ ἔρραψε καὶ ἀσπασθεῖς τὴν χεῖρα τοῦ Ἠγουμένου ἀνεχώρησε.

Περὶ τὴν ἐνδεκάτην πρὸ τοῦ μεσονυκτίου, ἀφοῦ οἱ καλόγηροι κατεκλίθησαν καὶ ὁ Ἠγούμενος ἐπεθεώρησε τὰ κελλία των καὶ ἐπληροφορήθη ὅτι ἐκοιμῶντο, κατέβη κρατῶν εἰς χεῖρας τὴν κλειδα τῆς Μονῆς καὶ ἐκάθισεν ὀπίσθεν αὐτῆς ἐπὶ ἐνὸς λιθίνου καθίσματος, ἐφ' οὗ ἀνεπεύετο καὶ ἐν καιρῷ θέρους ἐκοιμάτο ὁ θυρωρός· εἰς μόνος καλόγηρος ἠγρύπνει, ὁ Καρδερίνης, περιστρεφόμενος ἐπὶ τῆς στρωμνῆς του. Τρεῖς μῆνες παρήλθον, ἀφ' οὗ οὐτ' εἶδε πλέον τὸν Ἰσοῦφ Ἀράπην οὐτ' ἐμύθε περὶ αὐτοῦ· μυρίοι συλλογισμοὶ κατεβίβρωσκον τὴν καρδίαν του, ἀφ' ἧς ἡμέρας τῷ ἀπεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Ἰσοῦφ - Ἀράπη τὸ μυστήριον τῆς γεννήσεώς του. Προσεδόκα, ὑπώπτευσεν, ἐπίστευσεν,

ἀμφέβαλλεν, ὅλα σωρηδὸν τῷ ἤρχοντο κατὰ νοῦν. Ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλὶον τοῦ Ὁ γούμενος καίτοι ἀγρυπνῶν ἐπὶ τῆς κλίνης του, προσεποιήθη ὅτι κοιμᾶται· ἐξελθόντος δὲ τοῦ Ὁ γουμένου, ἤνοιξεν ἐν μικρὸν παράθυρον τοῦ κελ-
λίου του, τὸ ὅποιον ἦτο εἰς τὴν αὐλήν, καὶ εἶδεν ὅτι ὁ Ὁ γούμενος διηυθύνετο πρὸς τὴν θύραν καὶ ἐκάθισε παρ' αὐτῇ. Μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς τετάρτου, εἶδε τὸν Ὁ γούμενον ἀνοίγοντα τὴν θύραν καὶ τέσσαρας ἐνόπλους φέροντας, ἐπὶ κραββάτου, ἐκ κλάδων δένδρου κατασκευασθέντος, ἄνθρω-
πον, ὃν καταβιβάσαντες καὶ κρατοῦντες ἀπὸ τὰς μασχάλας ἔφερον εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Ὁ γουμένου καὶ ἀνεχώρησαν ὁ δὲ Ὁ γούμενος ἐκλείσεν αὐθις τὴν θύραν τῆς Μονῆς.

Τί διάβολο τρέχει; ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ ὁ Καρδερίνης· τί νὰ εἶναι ἄρά γε ὁ ἄνθρωπος, ἄρσενικὸς ἢ θηλυκός; σκε-
πασμένος ὅλος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν δὲν γνωρίζεται, ἀμὴ οἱ ἐνοπλοι; τοῦτο μοῦ σκοτίζει τὴν κεφαλὴν.

Τὴν ἐπιούσαν ἐκήρυξεν ὁ Ὁ γούμενος ὅτι ἔφεραν ἕνα δαιμονισμένον εἰς τὸ μοναστήρι νὰ ἰατρευθῇ, καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἀσθενής, τὸν ἐκλείσει εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἵνα προσερ-
χόμενος ἐκεῖ τῷ ἀναγινώσκῃ τοὺς ἐξορκισμοὺς· ὅλοι ἐπί-
στευον εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ὁ γουμένου, πλὴν τοῦ Καρδερίνη, ὅστις συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ μεταχειρισθῇ πᾶν μέσον διὰ νὰ τὸν ἴδῃ. Ὁ Ὁ γούμενος ἔθηκε πρὸ τῆς στρωμνῆς τοῦ ἀσθενοῦς καταπέτασμα, ἵνα προσφυλάξῃ τοὺς πατέρας ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν, τὴν περιέργειαν, καὶ αὐτὸς οὗτος τῷ ἔφερε τὴν τροφὴν καὶ τὰ ὀλίγα πρόχειρα φάρ-
μακα.

Ὁ Καρδερίνης δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ· ὁ ἀσθενὴς ἐγέ-
νετο ὅλην τὴν ἡμέραν τὸ ἀντικείμενον τῆς σπουδῆς του. Τὴν ἐσπέραν δύσαντος τοῦ ἡλίου, οἱ πατέρες καὶ ἅπαντες οἱ καλόγηροι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, κατὰ τὸ Κοινοβιακὸν ἔθιμον, συνήχθησαν εἰς τὸ ἐστιατόριον ἢ, μοναστηριακώ-
τερον, τραπεζαρίαν, νὰ δειπνήσωσιν· ὁ Καρδερίνης προσε-
ποιήθη τὸν ἀσθενῆ καὶ ἐκλείσθη ἐντὸς τοῦ δωματίου του. Ἀποχωρησάντων δὲ πάντων, ἐξελθὼν μετὰ προσφυλάξεως, ἀνέβη ἐπὶ τοῦ φατνώματος τῶν δωματίων τῆς Μονῆς, ὅπερ ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη σκευῶν τινῶν περιττῶν καὶ κυ-
ρίως κρομμύων, ἅτινα ἀνῆρτων ἵνα μὴ σήκωνται, καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τοῦ δωματίου τοῦ Ὁ γουμένου ἤνοιξε διὰ μαχαιριδίου ὀπὴν ἐπὶ τοῦ φατνώματος, ἱκανὴν διὰ νὰ βλέπῃ κάτω καὶ νὰ ἀκροάζεται. Ἀνυπομόνως δὲ προσεδόκα τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὁ γουμένου, διότι μ' ὅλας τὰς ἀκριβεῖς παρατηρήσεις

του, δὲν ἡδυνήθη νὰ γνωρίσῃ τὸν ἀσθενῆ· ἐβεβαιώθη δὲ μόνον ὅτι ἦτον ἀνὴρ.

Μετὰ μικρὸν ἠκούσθη ὁ τρυγμὸς τοῦ κλειθροῦ καὶ κύφας παρετήρησε τὸν Ἑγούμενον εἰσελθόντα καὶ φέροντα πινάκιον τὸ ὁποῖον ἔδωκεν ἐπὶ μιᾷ τραπέζης, εἶτα πλησιάσαντα εἰς κανδύλιον ἀνημμένον ἐνώπιον μιᾷ εἰκόνοσ τῆς Παναγίας, ἀνάψαντα λαμπάδα μικράν καὶ προσελθόντα εἰς τὸν ἀσθενῆ.

—Κοιμᾶσαι ; τῷ εἶπεν.

—Ὅχι.

Ἐχεις ὄρεξιν νὰ φάγῃς ὀλίγον φειδέ ;

—Δός μοι, ἀπεκρίθη ὁ ἀσθενής.

—Σήμερον βλέπω ὅτι εἶσαι καλλίτερα.

—Ἐκαιμήθην ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ τὸ χαμόμυλον τὸ ὁποῖον μ' ἔδωκες με ὠφέλησεν.

Ὁ Ἑγούμενος τῷ ἔφερε πλησίον τοῦ τὸν ζωμόν, τὸν ὁποῖον ἔφαγεν ὁ ἀσθενής, κρατῶν ἀδιακόπως ἐνώπιόν τοῦ τὴν ἀνημμένην λαμπάδα. Ὁ Καρδερίνης ἐκόλλησε τὸν ὀφθαλμόν τοῦ ἐπὶ τοῦ φαντώματος, ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τὸν γνωρίσῃ, περιτετυλιγμένης οὐσῆς τῆς κεφαλῆς τοῦ με ὀθόνιον μέχρις ὀφρύων.

—Τώρα ἡμποροῦμεν νὰ κουβεντιάσωμεν ὀλίγον ; εἶπεν ὁ Ἑγούμενος τῷ ἀσθενεῖ.

—Ναί, διότι ἐξεζαλίσθηκα.

—Ποῦ τὴν ἄρπαξες τὴν ἀσθένειαν ;

—Κ' ἐγὼ δὲν ξεύρω.

—Πόθεν ἔρχεσαι ;

—Ἀπὸ τὴν Ξεορχαλιά· ἐπῆγα νὰ μάθω περὶ τῆς συζύγου μου καὶ τοῦ υἱοῦ μου καὶ ν' ἀφήσω ἐκεῖ μίαν κόρην..

—Τώρα νὰ σοῦ δώσω ἐγὼ ἓνα γράμμα· καὶ ἐγερθεὶς ἡνοιξε τὸ συρτάριον μιᾷ τραπέζης καὶ τῷ ἐνεχείρισεν ἐπιστολὴν ἐσφραγισμένην.

—Ἀνάγνωσέ την, εἶπεν ὁ ἀσθενής, διότι ἐγὼ δὲν εἶμαι εἰς κατάστασιν ν' ἀναγνώσω.

Ἡ ἐπιστολὴ ἦν τῆς συζύγου τοῦ, εἰδοποιούσης αὐτὸν περὶ τῆς υἱείας αὐτῆς καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ καὶ παρακαλούσης νὰ τῇ γράψῃ νὰ μάθῃ περὶ αὐτοῦ.

Ἐχω καιρὸν πολύν, ὅπου δὲν ἡδυνήθην νὰ μάθω περὶ σοῦ, εἶπεν ὁ Ἑγούμενος, καὶ δὲν ἤξευρα τί νὰ γράψω εἰς τὸν φίλον, ὅστις μ' ἔγραψε καὶ μοι ἐνέκλειε τὴν πρὸς σὲ ἐπιστολὴν.

—Ἦμην εἰς τὰ μέρη τοῦ Πίνδου.

—Καὶ τί ἤθελες ἐκεῖ ;

—Ἐπῆγα νὰ χειροτονήσω Ἀγᾶ τῆς Θεσσαλίας τὸν Ἰσοῦφ-Ἀράπην.

—Τί λές ;

—Τὸν ἐκτύπησα εἰς τὴν Κρύαν Βρύσιν ἀπὸ διακοσίους Ἀρβανητάδες ὅπου εἶχε τριάκοντα ἐγλύτωσε, καὶ αὐτὸς ἐπληγώθη.

—Καὶ ποῦ εἶναι τώρα ;

—Ποῖος ἤξεύρει ! ἐρρίφθη εἰς τὸ Μουλαλίκι, ἀπ' ἐκεῖ ποῦ ἐπῆγε Κύριος οἶδε.

—Εὐγε, παλληκαρᾶ μου Κατσαντώνη, εἶπεν ἐνθουσιωδῶς ὁ Ἡγούμενος.

Ἄ ! σ' ἐτσάκωσα, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ ὁ Καρδερίνης, καὶ πατῶν ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῶν ποδῶν του ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ φανώματος καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ κελλίον του ἐκλείσθη.

—Δὲν μὲ λέγεις, ὑπέλαβεν ὁ Ἡγούμενος, τί ἔφερες καὶ ἄφησες εἰς τὴν Λευκάδα ;

—Κᾶτι τρυφερὸν ποντίκι, τὸ ἐποίησεν ὁ γάτος τῆς Ἡπείρου ἐνοστιμεύετο νὰ φάγῃ, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης, διηγηθεὶς τῷ Ἡγούμενῳ τὰ διατρέξαντα. Ἐγὼ ὁμως πιστεῦω, προσέθεσεν, ὅτι σκοπὸς τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ἦτον νὰ πάρῃ τὴν κόρην, διὰ νὰ τὴν ἐξαγοράσωσιν ὁ πατὴρ καὶ ὁ σύζυγός !

—Τῷ ὄντι ὀρθῶς σκέπτεσαι, εἶπεν ὁ Ἡγούμενος, ἀποχωρῶν, ἴν' ἀφίσῃ τὸν ἀσθενῆ νὰ ἀναπαυθῇ. Ἐξελθὼν δὲ τοῦ δωματίου ἐκλείσε τὴν θύραν, θέσας τὴν κλεῖδα εἰς τὴν ζώνην του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Τὴν ἐσπέραν τῆς ἐπιούσης ὁ Καρδερίνης δὲν ἐπέστρεphen εἰς τὴν Μονὴν μετὰ τῶν αἰγῶν. Παρελθούσης τῆς συνήθους ὥρας καὶ τῆς νυκτὸς προχωρησάσης, ὁ Ἡγούμενος ἦτο ἀνῆσυχος, ὅθεν διέταξε νὰ γίνῃ ἔρευνα ἄλλ' εἰς μάτην· οἱ ἀποσταλέντες ἐπιστρέψαντες εἶπον, ὅτι τὰς μὲν αἰγας εὗρον τῇδε κακεῖσε ἐσκορπισμένας, ἀλλὰ τὸν Καρδερίνην δὲν εὗρον. Ἐπελθούσης δὲ τῆς ἡμέρας, διέταξε νέαν ἔρευναν, ἀλλ' ἐπανελθόντες οἱ τὰ περίξ ἅπαντα ἐπισκεφθέντες εἶπον ὅτι εὗρον τὸν μαῦρον σκοῦφον καὶ τὸ θωράκιόν του βουτηγμένα εἰς τὸ αἷμα καὶ παρ' αὐτοῖς αἵματα πολλὰ, σταγόνας δὲ ἐκ διαλειμμάτων ἀποληγούσας μέχρι τοῦ δάσους, ἔνθα εἰσελθόντες καὶ ἐρευνήσαντες πανταχοῦ δὲν εὗρον τίποτε. Ὁ Ἡγούμενος ἐκλαύσεν ἐπὶ τῇ

ἀγγελία ταύτη. Τὸν δυστυχῇ κακοποιοί τινες, εἶπε, τὸν ἐφόνευσαν καὶ τὸν ἔσυραν μακρὰν ἢ τὸν παρέχωσαν καὶ προσεκάλεσε τοὺς Μοναχοὺς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ νὰ δεηθῶσιν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν, ὄρθου βαθέος, κρότος ἠκούσθη εἰς τὴν θύραν τῆς Μονῆς. Μοναχὸς τις προκύψας ἐκ τινος πολεμίστρας, παρετήρησεν ὅτι τὸ Μοναστήριον ἦτο πολιορκημένον πανταχόθεν· πεντακόσιοι Ἀλβανοί, ἡγουμένου τοῦ Ἰσοῦφ-Ἀράπη, ἐκράτουν ὅλας τὰς θέσεις, ὥστε οὔτε πουλὶ πετούμενο κατὰ τὴν δημῶδη παροιμίαν, ἠδύνατο νὰ διαφύγῃ. Ἐκαστος ἐννοεῖ τὴν φρίκην τοῦ Ἠγουμένου, ὅστις ἔδραμε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Κατσαντώνην, τὸν ὁποῖον εὐρὼν ὑπνώττοντα ἐξύπνησεν.

Ἐγείρου, τῷ εἶπεν ἡ Μονὴ εἶναι πολιορκημένη ὑπὸ Ἀλβανῶν, καὶ αὐδεμὶα ἀμφιβολία ὑπάρχει, ὅτι εἶνε ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης ἐπὶ κεφαλῇς αὐτῶν.

—Βεβαίως ἔρχονται δι' ἐμέ, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης, πηδήσας ἐκ τῆς στρωμνῆς του, μ' ἐπρόδωσαν.

—Καὶ ποῖος ἄρά γε ; ὑπέλαβεν ὁ Ἠγούμενος.

—Τίς ἠξεύρει ; εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, ποῖος ἠμπορεῖ νὰ τὸν μαντεύσῃ ;

—Νὰ σὲ κρύψω ; τέκνον μου.

—Ποῦ νὰ μὲ κρύψῃς ; ἂν μ' ἐπρόδωσαν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀναμφίβολον, αὐτὸς θὰ μεταχειρισθῇ βασανιστήρια καὶ εἰς σὲ καὶ εἰς τοὺς Μοναχοὺς, καὶ κατὰ τῶν βασανιστηρίων κανεῖς δὲν θὰ δυνηθῇ ν' ἀνθέξῃ· σὲ συμβουλεύω, Ἠγούμενέ μου, νὰ εἰπῇς ὅτι εἰσῆλθον διὰ τῆς βίας εἰς τὴν Μονήν....

Οἱ κρότοι ἐπολλαπλασιάσθησαν, ἡ θύρα τῆς Μονῆς παρεβιάζετο. Κλαδὶά ἐφώναξεν ἄνωθεν τῶν τειχῶν εἰς Μοναχὸς, ἔφεραν καὶ ἐσώρευσαν εἰς τὴν θύραν καὶ ἐτοιμάζονται νὰ βάλωσι πῦρ. Ὁ Ἠγούμενος ὅστις ἴστατο εἰς τὰ πρόσωτα τῆς Μονῆς γενόμενος ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἐκ τοῦ τρόμου ἀκούσας τὴν φωνὴν τοῦ Μοναχοῦ ἐφρικιάσεν.

— Ἀνοίξατε τὴν θύραν, ἐκραύγασε συνελθὼν ἐν ἑαυτῷ, ἀνοίξατε γρήγορα.

Ἡ θύρα ἀνεῴχθη καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐπληρώθη ἡ αὐλὴ τῆς Μονῆς ὑπὸ Ἀλβανῶν.

— Ποῦ εἶναι, ὡρὲ Γκουμένα, ἐφώνησεν ἀγρίως ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης, ποῦ εἶναι, ὡρέ, τὸ Κατσαντώνη ; καὶ δραμὼν ἔδραξεν ἐκ τῆς κόμης τὸν δυστυχῇ Ἠγούμενον, τὸν ὁποῖον ἔσυρε πλησίον τῆς ἐκκλησίας, κτυπῶν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

ἐπὶ τῶν τοίχων αὐτῆς, τὸ δὲ ρεῦσαν ἐξ αὐτῆς αἷμα ἔβραψε τὸ πρόσωπόν του. Ὁ Ἡγούμενος ἔπεσε λιποθυμημένος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἰσοῦφ - Ἀράπη, ὅστις καίτοι ἀναισθητοῦντα τὸν ἐλάκτιζε.

— Τί τὸν σκοτώνεις ἄδικα ; τῷ εἶπε Μοναχὸς ὑπέργῃ-
ρως, μόλις κρατούμενος εἰς τοὺς πόδας του, ὅστις τότε ἐνόησεν ὅτι ὁ φυλασσόμενος τόσον μυστικᾶ ἐντὸς τοῦ κελλίου τοῦ Ἡγουμένου ἦτο ὁ Κατσαντώνης.

Σὺ μὲ τόσον πλῆθος ἐνόπλων δὲν ἠδυνήθης νὰ τὸν φονεύσης ἢ νὰ τὸν συλλάβης, καὶ ἤθελες νὰ μὴ τὸν δεχθῶμεν ἡμεῖς ἢ νὰ τὸν ἀποβάλωμεν ἀπὸ τὴν Μονήν ; μὲ ποίαν δύναμιν ἠθέλαμεν τοῦ ἐναντιωθῆ ; Ἐντροπή εἰς τὸν Ἀφέντην σας, ὅστις μᾶς ἀφίνει ἀπροστατεύτους εἰς τὴν διάκρισιν τῶν κλεφτῶν ! Ὁ Ἰσοῦφ - Ἀράπης ἐσίγα· οἱ δ' Ἀλβανοὶ τοῦ Ἰσταντο ἀναμένοντες διαταγὰς.

— Φέρετε νερό, ἐφώνησεν ὁ γέρων Μοναχός, καὶ πλύνας τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Ἡγουμένου, προσεπάθει νὰ τὸν ἐπαναγάγῃ εἰς τὰς αἰσθήσεις του.

— Ἐντροπή σας, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρων πλήρης θυμοῦ, ἐντροπή σας, τήρα ἀφεντάδες, ἀντὶ νὰ ὑπερχσπίζωνται τὸν κόσμον, νὰ τὸν βασανίζουσιν οἱ ἴδιοι..

— Ὠρέ, τί σκούζεις, γέρω ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ - Ἀράπης, πῶ νὰ τὸ μάθῃ τὸ Βεζίρη πῶς τὸ κακολές, ὦρέ, θὰ χολιάσῃ μαζί σου, καὶ βὰί χαλνιᾶ (οὐαί σοί).

— Καλλίτερα νὰ στείλῃ νὰ μᾶς σφάξῃ ὄλους, σὰν πρόβατα, ὑπέλαβεν ὁ γέρων, παρ' αὐτὸ ποῦ γίνεται.

— Ἀφες, ὦρέ, ταῖς κουβένταις, εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ - Ἀράπης, καὶ πέ με ποῦ εἶναι τὸ Κατσαντώνη, γιατί θὰ βάλω φωτιὰ νὰ κάνω στάχτη τὸ Μοναστήρι.

— Στάσου νὰ ξελυποθυμήσω τὸν Ἡγούμενον, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, περίμενε νὰ φέρω ὀλίγην ρακὴν καὶ ἔδραμεν εἰς τὸ κελλίον ἐνθα ὑπῆρχεν ὁ ἀσθενής, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὸν φυγαδεύσῃ. Τί κάθεσαι ; εἶπεν εἰς τὸν Κατσαντώνην, ὅστις ἴστατο ἀτάραχος περιμένων νὰ ἔλθωσι νὰ τὸν συλλάβωσι.

— Τί θέλεις νὰ κάμω ; ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης.

— Νὰ φύγῃς δι' ἡμᾶς μὴ σὲ μέλη, ἐγὼ σκοπεύω νὰ λάβω ἐπάνω μου τὴν εὐθύνην, τί μὲ μέλει ; εἶμαι γέρων ἂν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς μὲ θανατώσῃ, ὀλίγον θὰ χάσω.

— Δὲν εἶναι πλέον καιρὸς οὔτε νὰ φύγω οὔτε νὰ κρυφθῶ, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, ἐν μόνον πρᾶγμα ἔβαλα κατὰ νοῦν νὰ κάμω.—Τί ;

— Νὰ φονευθῶ μόνος μου.

— Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ, τέκνον μου. Τί ζητεῖς νὰ κάμῃς νὰ κολασθῇς ; καλλίτερα νὰ παραδοθῇς εἰς τοὺς ἐχθροὺς σου παρὰ νὰ παραδώσῃς τὴν ψυχὴν σου εἰς τὸν διάβολον, ὅς εἶνε διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἔπαθε τόσα κακὰ διὰ τὴν σωτηρίαν μας.

— Σοῦ ὑπακούω, γέροντά μου, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης· ἐν μόνον σοῦ παραγγέλλω νὰ κάμῃς, νὰ εἰδοποιήσῃς τὸν Κώστα νὰ πάρῃ τὰ παλληκάρια καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Ὀλυμπον πλησίον τοῦ Διαμαντῆ. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἡσπασθὴ τὴν χεῖρα τοῦ σεβασμίου γέροντος, ὅστις κρατῶν εἰς χεῖρας μικρὸν φιάλιον πλήρες οἰνοπνεύματος κατέβη κατεσπευσμένως εἰς τὴν αὐλὴν.

— Ντὲ ὥρὲ γέρω πάππο, εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ· Ἀράπης θεωρῶν τὸν καλόγηρον κατερχόμενον, κάμε χέρι χέρι νὰ ξυπνίσῃ τὸ Γκυμένα νὰ μοῦ δείξῃ ποῦ ἔχει χωμένο τὸ Κατσαντώνη.

Καὶ ποῦ ἤξεύρει ὁ Ἠγούμενος τὸ μέρος οὗπου ὁ Κατσαντώνης εὐρίσκεται ; ἀπεκρίθη ὁ γέρον, κινῶν τὴν κεφαλὴν.

— Πῶς, ὥρὲ, δὲν τὸ ξέρει ;

— Διότι ἐγὼ τὸν ἔμβασα εἰς τὸ Μοναστήρι καὶ ἐγὼ τὸν ἔκρυψα, ἐπειδὴ ἐφοβήθην μὴ τὸ μάθῃ ὁ Ἠγούμενος καὶ διατάξῃ νὰ ἐναντιωθῶμεν, καὶ τότε ἤθελε μᾶς ψήσῃ ὁ Κατσαντώνης, σὰν τὰ ποντίκια εἰς τὰ κελλιά μας· ἂν δὲν τὸν ἀνοιγᾷ ; ἦτον ἑτοιμος νὰ βάλῃ φωτιά.

— Ἐ, καλὰ, ὥρὲ, μὴ μὲ κάμῃς νὰ τὸ χαλεύω πέ με ποῦ εἶναι ;

— Ἐχε ὑπομονὴν νὰ συμφέρω πρῶτα τὸν Ἠγούμενον.

Ὁ Ἠγούμενος ἔκειτο ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς αὐλῆς, οἱ δὲ Μοναχοὶ κατεγίνοντο νὰ τὸν ξελιποθυμήσωσιν, ἀλείφοντες μὲ οἰνόπνευμα τοὺς μυκτῆράς του καὶ τρίβοντές του τὸ στήθος καὶ τοὺς πόδας· τέλος συνελθόντα τὸν ἔθεσαν ἐπὶ μιᾶς θύρας καὶ τὸν ἔφεραν εἰς τὸ κελλίον του. Ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης μετὰ πολλῶν Ἀλβανῶν παρηκολούθει τὸν γέροντα καλόγηρον, ὅστις ἀνοίξας τὴν θύραν τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ὁ Κατσαντώνης, τῷ εἶπε δεικνύων αὐτόν.

— Γιά τος.

— Ὁ Ἰσοῦφ· Ἀράπης θεωρῶν τὸν Κατσαντώνην ἱστάμενον ἐν τῇ μέσῃ τοῦ δωματίου ἀτάραχον, ὠπισθοχώρησε πρὸς τὴν θύραν.

— Ἀκόμη μὲ σκιάζεσαι, Ἰσοῦφ-Ἀράπη ; εἶπεν ὁ Κατσαντώνης μὲ ὕψος περιφρονητικόν.

— Πῶς νὰ σὲ σκιαχθῶ, ὥρὲ Κατσαντώνη, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ· γιατί κουβεντιάξεις, ὥρὲ, ἔτσι ;

— Καὶ τὸ λεοντάρι, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, ὅταν πέσῃ εἰς τὴν παγίδα, δὲν τὸ σκιάζονται οἱ κυνηγοί, καὶ ὁμοῦ σέβονται τὴν ἀνδρείαν του.

— Ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης ἵστατο ἐν τούτοις πρὸ τῆς θύρας ἔχων προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τοῦ Κατσαντώνη, οἱ δ' ἀκολουθοῦντες αὐτὸν Ἀλβανοί, ὑψούμενοι ἐπὶ τῶν ποδῶν τῶν ὀπισθεν τοῦ Ἰσοῦφ, τὸν ἐθεώρουν μὲ θαυμασμόν.

— Ἐμπα μέσα, Ἰσοῦφ Ἀράπη, ἔμπα μέσα, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, μὴ σκιάζεσαι.

Ἡ λέξις μὴ σκιάζεσαι, ἠλέκτισε τὸν Ἀλβανὸν ἀρχηγόν· ὅστις μὲ δύο πηδήματα εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον.

— Κανεῖς ἄλλος νὰ μὴν ἔμβῃ μέσα, προσέθεσεν ὁ Κατσαντώνης, διότι τὸν φονεύω.

Καὶ δραμῶν ἤρπασε τὸ κρεμάμενον ἄνωθεν τῆς κλίνης πυροβόλον του.

— Σταθῆτ' ἔξω, ὥρὲ μποῦρα μου, εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ-Αράπης εἰς τοὺς Ἀλβανούς του.

— Τώρα τί σκοπὸν ἔχεις, Ἰσοῦφ-Ἀράπη ; ἠρώτησεν ὁ Κατσαντώνης.

— Νὰ σὲ πηγαίνω ὥρὲ μποῦρα μου στὰ Γιάννενα.

— Αὐτὸ τὸ ξέρω, θέλω νὰ μάθω τί λογιῆς θὰ μὲ φέρῃς στὰ Γιάννενα.

— Στὰ αὐτὸ μὴ μ' ἐρωτᾷς, ὥρὲ μπούρα.

— Γιατί ;— Γιατί τὸ ξέρεις.

— Πῶς τὸ ξέρω ;

— Πῶς πᾶνε τὸν κλέφτη σὰν τὸν πιάνουν ;

— Ἀμὴ τὰ παλληκάρια ὅταν πιάσουν ἄλλα παλληκάρια, πῶς τὰ πηγαίνουν ;

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὁ Ἰσοῦφ - Ἀράπης ἐγένετο σύννους, ψιθυρισμοὶ δὲ ἤκούοντο ἐκ μέρους τῶν Ἀλβανῶν τοῦ.

— Ἄν σ' ἐπιανα ἐγώ, προσέθεκεν ὁ Κατσαντώνης, μὲ προδοσίαν, τί ἐπεθύμεις νὰ σὲ κάμω ;

— Νὰ μὲ τηράξῃς σὰν παλληκάρι, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ.

— Ἐγὼ σ' ἐπολέμησα, Ἰσοῦφ - Ἀράπη παλληκαρή-
σια, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, καὶ ἀκόμη ἤθελα νὰ πολεμῶ

ἔαν δὲν μ' ἐπρόδιδον καὶ μ' ἐπιανες ὅαν τὸ λεοντάρι εἰς τὴν παγίδα.

— Οἱ ψιθυρισμοὶ τῶν Ἀλβανῶν μετετράπησαν εἰς θορυβῶδεις ὁμιλίας.

— Τί νὰ κάνω, ὦρὲ μπούρα μου, θὰ κάνω τὰ σιγουριά μου (θ' ἀσφαλίσθῃ).

Τί σιγουριά;

— Σκιάζομαι μὴ μου φύγῃς ὥς τὸ δρόμο.

— Ἐχεις λοιπὸν σκοπὸν νὰ με δέσῃς;

— Ναί

— Ποτέ, ὅχι ποτέ, ἐκραύγασαν οἱ Ἀλβανοί, ἐμεῖς παλληκάρια δὲ δένομε.

— Τὸ δένω ἐγὼ, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ - Ἀράπης, πλήρης θυμοῦ.

— Σ' ἀφίνομε καὶ φεύγομε, ἐκραύγασαν ἐκ νέου θορυβῶδῶς οἱ Ἀλβανοί.

— Ἀμὴ ἂν φύγῃ;

— Φθάνει νὰ μᾶς δώσῃ τὴ μπέσα τοῦ ὁ Κατσαντώνης ὅτι δὲ φεύγει, καὶ τοῦτο φθάνει.

— Τὸ ντουφέκι μου ἐστάθη ὁ ἀχώριστος σύντροφος, τῶν καταδρομῶν μου καὶ τῶν νικῶν μου, ποτέ δὲν μ' ἀστόχησε, καὶ μαζὶ μ' ἐμὲ θὰ καταστραφῇ καὶ αὐτό, ἄλλη χεὶρ δὲν θέλει ψηλαφήσῃ τὸν κόπανον καὶ τὴν ἐστίαν τοῦ, ὅχι καὶ ὑψώσας αὐτὸ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐκτύπησεν εἰς τὸν τοῖχον τοῦ δωματίου μετὰ τοιαύτης ὁρμῆς, ὥστε ἐθραύσθη εἰς μυρία τεμάχια, τὸν δὲ σωλῆνα θέσας μεταξὺ τῶν σιδηρῶν κυγκλίδων τοῦ παραθύρου τὸν συνέτριψεν εἰς δύο ὥς ὕαλον· εἶτα ἐγείρας ὑπερηφάνως τὴν κεφαλὴν.

— Ἐμπρὸς τώρα, ὑπάγωμεν, εἶπεν εἰς τὸν Ἰσοῦφ - Ἀράπην.

— Ἀκρουμάσου, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ, θὰ σ' ἐμπάσω νύκτα, ὥς τὰ Γιάννενα.

— Κάμε ὅπως θέλεις.

— Δέσ' τε ὦρὲ, τὸ καλόγερο, εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ - Ἀράπης, ἀποστραφείς πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν Ἀλβανούς.

— Τί πταίει ὁ καλόγηρος; ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, τί ἤμποροῦσε νὰ κάμῃ εἰς τὴν βίαν;

— Τὸ Ἀλῆ Πασᾶ ἀπ' αὐτὰ δὲν ἀπανταχαίνει, θὰ μοῦ τὸ χαλέψῃ.

— Πρὸς τί νὰ τὸν δέσῃς; αὐτὸς μόλις στέκει εἰς τὰ

πόδια του σκιάζεσαι μὴ σοῦ φύγῃ ; ἄφησε τέσσαρα παλλη-
κάρια νὰ τὸν φέρουν σιγὰ μὲ ἓνα ζῶον τοῦ Μοναστηρίου.

— Καλὰ, ὦρέ μπούρα, ἄς τὸ κάνω ἔτσι.

Καὶ διέταξε τέσσαρα παλληκάρια νὰ συνοδεύσωσι τὸν
γέροντα εἰς Ἰωάννινα.

Ἡ συνοδία ἐκίνησεν ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ τὸν Κατσαν-
τώνην, ὅστις ἀντικρούσας τὰ Πέντε πηγάδια, ἐτραγώδησε
τὸ ἐπόμενον ᾄσμα :

Ἔχετε ῥγιά, ψηλὰ βουνὰ καὶ δροσερὲς βουσοῦλες,
Καὶ ῥσεῖς Τσουμέρκά κ' Ἀγραφα παλληκαριῶν λημέρια.
Ἄν ὀῆτε τῇ γυναῖκά μου, μ' ἂν ὀῆτε καὶ τὸ γυιό μου,
Εἰπέ τους πῶς μ' ἐπιάσανε μὲ προδοσιὰ καὶ δόλο.
Ἀρρωστημένο μ' εὔρανε, ξαρμάτωτο, ὅς τὸ στρῶμα,
Ὡσάν μωρὸ ῥς τὴν κούνια του ῥς τὰ σπάργανα δεμένο.
Ἐοῶς ἐγὼ ῥχω μαρτυριά, ἔσεῖς νὰ ῥμολογᾶτε.
Τ' ἄσκέρια ποῦ ῥπολέμαγα καὶ πάντα τὰ νικοῦσα.
Τρομάρα τὸ νιουφέκι μου καὶ φρίκη τὸ σπαθί μου,
Προξέναγε ῥς τὸν τύραννο καὶ ῥς ὅλους τοὺς δικούς του.
Μὰ μὴ χουφτιά παλληκαριῶν χιλιάδες ῥκινιγοῦσα.
Κι' ἄχοβολᾷ ῥς τὰς φάραγγας τοῦ ντουφεκιοῦ μ' ὁ βρόντος.
Ἐλεγες πῶς ἀντιλαλεῖ, «Εὐγέ σου Κατσαντώνη».

Δάκρυα ἔρρευσαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν Ἀλβανῶν.
Ἄ ! Ἄ ! Ἄ ! . . . ἡκαύσθησαν αἱ κραυγαὶ ἀνθρώπων τῶν
ὁμοφύλων ἡμῶν Τουρκαλβανῶν καὶ ἡ ἡχὼ ἀντηχήσασα
εἰς τὴν στενὴν καὶ ἐπιμήκη φάραγγα τῶν Πέντε Πηγαδιῶν
ἐξετάθη καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν, ὥς καταρράκτου γιγαν-
τώδους κρημνιζομένου ἀπὸ μεγάλα ὕψη ! Οἱ Ἑπειῶται
καὶ Χριστιανοὶ καὶ Ὀθωμανοί, σέβονται τὴν ἀνδρείαν, καὶ
οἰκτίρουν τὸν πάσχοντα ἡρωϊσμόν. Οἱ ἀνδρεῖοι σέβονται
τοὺς ἀνδρείους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἐγειρόμενος λίαν πρωὶ ἤρχετο εἰς τὴν
αἰθούσαν τῶν ὄπλων καὶ ἔπινε τὸν καφέ του, ἐκάπνιζε
καὶ ἐκεῖ συνήθως ἡκροάζετο τοὺς ἔχοντας ὑποθέσεις. Ἡ
αὐλαία τῆς θύρας ἐνεπετάσθη, καὶ ὁ Ἰσοφ-Ἀράπης ἐπα-
ρουσιάζθη ἐνώπιόν του.

Ἡ σύλληψις τοῦ Ἡκαταπυλῶν.

Ἄργυρες, ὦρὲ πύρο μου, τῷ εἶπεν ὁ Πασᾶς μὲ τόνον
δυσαρεσχείας· πότε ἔφυγες ἀπὸ τὸ Κονιδάρη;

— Ἐκαμα πέντε ἡμέραις ὅς τὸ δρόμο, ἀπεκρίθη ὁ
Ἰσοῦφ - Ἀράπης.

— Γιατί, ὦρέ, τόσο πολὺ;

— Γιατί ἐφέραμε μαζί ἓνα γέρο καλόγερο ποῦ δὲν ἔμπο-
ροῦσε νὰ προπατήσῃ.

— Πῶ τὸ Γκουμένα ὦρέ;

— Τὸ Γκουμένα δὲ φταίγει, ἔφερα τὸ φταίχτη.

— Καὶ ποῦ τὸ ἔχεις;

— Ὡς τὸ ζιντάνι (εἰρκτήν).

— Πῶ τὸ Κατσαντώνη τί τὸ κάνεις, ὦρέ; τί γίνηκε;

— Τῷ βαλας τὸ πάγγα (δεσμά).

— Φέρε, ὦρέ, πρῶτα τὸ καλόγερο.

— Ἀναχωρήσαντος τοῦ Ἰσοῦφ Ἀράπης, ὁ Ἀλῆς ἔκρουσε
τὰς παλάμας του καὶ εἰς τῶν ὑπηρετῶν ἐνεφανίσθη.

— Πέ, ὦρέ, τὸ Μουσταφᾶ μπέη Ἀρτινὸ νὰ πάρῃ τὸ
γιό του καὶ νὰ κοπιάσῃ.

Μετὰ μικρὸν ἐπαρουσιάσθη ὁ Μουσταφᾶ μπέης συνεπά-
γων καὶ τὸν Καρδερίνην ἐνδυμένον μεγαλοπρεπῶς, οἵτινες
προσκυνήσαντες τὸν Ἀλῆ Πασᾶν ἐστάθησαν ὄρθιοι.

Ὁ Πασᾶς σιγῶν ἐκάπνιζε, περιμένων τὸν Ἰσοῦφ Ἀρά-
πην καὶ τὸν καλόγηρον, οἵτινες μετὰ τινος στιγμᾶς εἰσῆλ-
θον καὶ οὗτοι ἐν τῇ αἰθούσῃ. Ὁ Ἀλῆς ἔρριψε βλέμμα ὀργί-
λον ἐπὶ τοῦ γέροντος· οὗτος δὲ ἰδὼν τὸν Καρδερίνην με-
ταμορφωμένον εἰς Ἀγᾶ τοῦ Σεραγίου, ἐνδεδυμένον χρυσο-
κέντητον θώρακα καὶ φουστανέλλαν, ἐνόησεν ὅτι οὗτος εἶναι
ὁ προδῶσας τὸν Κατσαντώνην, ὅθεν ὡς ἐκ τῆς θείας ἐμπνεύ-
σεως ἐμόρφωσεν ἀμέσως τὸ σχέδιον τῆς ἀπολγίας του· κλο-
νούμενος δὲ εἰς τοὺς πόδας του, ὡς ἐκ τοῦ κόπου τῆς ὁδοι-
πορίας καὶ τοῦ βαθέως γήρατός του, ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ ἐδά-
φους. Ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης τῷ ἐνευσε νὰ ἐγερθῇ ἀλλ' ὁ Ἀλῆ
Πασᾶς. Ἄφες το, εἶπεν, εἶναι γέρω, ἄς καθίξῃ.

— Πλάχο (γέρων)! ὑπέλαβεν ὁ Ἀλῆς, γιατί κρύφτετε
στὸ μοναστήρι τὸ κλέφτες; δὲ ἔξερετε πῶς μπορῶ νὰ τὸ
σκάψω ἀπὸ τὰ θεμέλια;

— Ἡ ἐξουσία σου εἶναι μεγάλη, Βεζίρη μου, ἀπεκρίθη
ὁ Καλόγηρος, ἀλλ' ἡμεῖς μῆτε δπλα ἔχομεν μῆτε δύναμιν
νὰ παλαιώσωμεν μὲ τοὺς κλέφτας, ἡμεῖς μὲ τὸ σκέπος σου
ζῶμεν, καὶ ἡ ὑψηλότης σου χρεωστεῖς νὰ μᾶς ὑπερασπίξε-
σαι ἀπ' αὐτούς. Ὁ Κατσαντώνης ἤλθε μίαν αὐγὴν μὲ τὰ

παλληκάρια του καὶ μᾶς ἐφοβέρισε νὰ κάψῃ τὸ Μοναστήρι, ἀν δὲν τοῦ ἀνοίξωμεν νὰ ἐμβῇ· Τί νὰ κάμωμεν ; ὁ Ἠγούμενος ὅστις εἶναι ὀλίγον ἀσυλλόγιστος καὶ δὲν λογαριάζει τὰ μέλλοντα, ἐκοιμᾶτο· διέταξα νὰ μὴν τὸν ξυπνήσουν οὔτε νὰ τὸν εἰποῦν τίποτε, διότι ἤμπορούσε νὰ διατάξῃ νὰ ἐναντιωθῶμεν καὶ νὰ μᾶς κάψῃ ὁ Κατοσαντώνης μέσα ζωντανούς, ἤνοιξα τὴν θύραν τοῦ Μοναστηρίου καὶ τὸν ἔμβασα καὶ τὸν ἔκρυφα εἰς τὸ κελλί μου.

== Καὶ γιατί, ἦρθε ; ὦρέ, 'ς τὸ Μοναστήρι ;

== Διότι ἦτον ἄρρωστος ἀπὸ εὐλογιά.

== Καὶ γιατί, ὦ ἐ, δὲν ἔστειλνες νὰ μοῦ δώσῃς χαμπάρι ;

== Πῶς ; Δὲν σοῦ ἔστειλα τὸ καλογεράκι, τὸν Καρδερίνην νὰ σὲ εἰδοποιήσῃ :

== Τῷ Καρδερίνῃ ἦλθε, ὦρέ πλάκο, μονάχο του.

== Ποιὸς τὸ λέγει ;

== Αὐτὸς γιὰ τας, καὶ τῷ ἔδειξε τὸν πλησίον τοῦ Μουσταφᾶ μπῆν ἱστάμενον Καρδερίνην.

== Ὁρέ, εἶπεν ὁ καλὸς γηρος ἀποταθῆς εἰς τὸν Καρδερίνην, δὲν σ' ἔστειλα ἐγὼ νὰ εἰπῇς τοῦ Βεζίρη ὅτι ὁ Κατοσαντώνης εὐρίσκεται ἄρρωστος εἰς τὸ Μοναστήρι ;

== Λέγε, ὦρέ, λέγε, ἐπανελάβεν ὁ γέρων.

== Ὅχι, ἀπεκρίθη ὁ Καρδερίνης μὲ διστακτικὸν ὕφος.

== Μπαντίδο, ἐξηκολούθησε λέγων ἐν ὀργῇ ὁ καλόγηρος, ποῖος σ' ἐσυμβούλευσε ν' ἀρνηθῇς τὴν ἀλήθειαν ;

== Μὴ βρίζῃς τὸ παιδί μου, γέρω πάππο, εἶπεν ὁ Μουσταφᾶ - μπῆς.

== Αὐτὸς εἶνε παιδί σου ; τῷ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· αὐτὸς εἶναι υἱὸς ἐνὸς βουκόλου τοῦ Μοναστηρίου, ὅστις φονεύσας τὸν κελλάρην μας ἔγεινεν ἄφαντος, ἀφήσας ἔγκυον τὴν μητέρα του ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἐγεννήθη ὁ ψεύστης αὐτὸς Καρδερίνης. Ἐγὼ ὁ ἴδιος μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας τὸν ἐβάπτισα, καὶ ὅταν ἔγεινε δεκαοκτῶ μηνῶν τὸν ἐσυμμαζεύσαμεν εἰς τὸ Μοναστήρι καὶ τὸν ἐθρέψαμεν, διότι ἡ μήτηρ του εἶνε πάμπτωχ· ὅταν ἐμεγάλωσε, τὸν ἐμάθαμεν ὀλίγα γράμματα, τὸν ἐκάμαμεν κανδηλανάπτην τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔδωκε τὰς γίδας τοῦ Μοναστηρίου· ὅταν θέλῃς ; Μπῆν μου, κόπιασε εἰς τὸ Μοναστήρι νὰ σοῦ δείξω τὸν κώδικα, ὅπου εἶναι γεγραμμένη καὶ ἡ ἡμέρα ποῦ

ἐγεννήθη, καὶ ἡ ἡμέρα ποῦ τὴν ἐβάπτισα. Ἐγὼ ἤμην τότε Ἡγούμενος.

— Καὶ ἡ μάννα του τί ἔγεινεν; ἠρώτησεν ὁ Μουσταφᾶς.

— Ζῆ, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, μᾶς πλένει τὰ ροῦχα τοῦ Μοναστηρίου.

— Αὐτὸ εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὸ σημάδι ποῦ ἔχει ἔς τὸ κούτελα, ὑπέλαβεν ὁ Μουσταφᾶ - μπέης.

— Μήπως πολλὰ παιδιὰ δὲν γεννῶνται μὲ τὸ ἴδιον σημεῖον; ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ὁ Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς, ὅστις εἶχε προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἀκροώμενος μετὰ προσοχῆς ὅλον τὸν διάλογον, ἀνὴρ μεγάλης εὐφυΐας καὶ ἐξησκημένης πείρας, διέκοψε τέλος πάντων τὸν διάλογον.

Τὸ εἶδες ποτέ, εἶπεν εἰς τὸν Μουσταφᾶ - μπέην αὐτὸ τὸ καλογεράκι; — Ὁχι, Βεζίρη μου, ἀπεκρίθη ὁ Μπέης.

— Πῶς σοῦ ἤρτε, πύρο μου, ἔς τὸ κεφάλι πῶς αὐτὸ εἶναι γυιό σου;

— Μὲ τὸ ἔπεν ἡ μαμμή, Βεζίρη μου, ποῦ τὸ ἔπιασε.

— Καὶ ποῦ τὸ εἶδε τὸ μαμμή;

— Δὲν τὸ ξέρω, ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης ξέρει.

— Ὁρὲ Ἰσοῦφ, λέγε, ὦρέ, τὸ ἀλήθεια, εἶπεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς ἀποστραφεὶς πρὸς τὸν Ἰσοῦφ - Ἀράπην.

— Εγὼ, Βεζίρη μου, ἐφκειασα ὅλ' αὐτὸ τὸ παιγνίδι γιὰ τὸ σκοπὸ μου, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ. Ἐγὼ ἔβαλα τὸ μαμμή νὰ πῇ τὸ Μπέη ἐδῶ, πῶς τὸ παιδί του εἶναι τὸ Καρδερίνη, καὶ εἶναι ἔς τὸ Μοναστήρι.

— Καὶ εἶχε χαμένο κανένα παιδί τὸ Μπέη; ἠρώτησεν ὁ Ἀλῆ - Πασᾶς.

— Εἶχε καμωμένο ἓνα μὲ μιὰ Τούρκα χήρα, ὑπέλαβεν ὁ Ἰσοῦφ, καὶ τὸ ἔρριψε ἔς τὸ Ἐκκλησιᾶ.

— Καὶ ποῦ ἔξέρεις ἐσύ, ὦρὲ τέτοιο πρᾶμμα;

— Μὲ τὸ εἶπε τὸ μαμμή πέρουσι, ποῦ ἤρθεν ἐδῶ ἔς τὰ Γιάννινα, νὰ κλαυθῇ γιὰ τὸν Μπέη, ποῦ ἔδειρε τὸ γυιό της καὶ τὸ ἔρριψε ἔς τὸ ροῦχα.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἦλθεν ὁ Ἀλέξιος Νοῦτσος, ὅστις ὠμίλησεν εἰς τὸ οὖς τοῦ Ἀλῆ - Πασᾶ στιγμὰς τινάς.

— Φθάνει, φθάνει, εἶπεν ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἐξαφθείς εἰς ἄκρον ὑπ' ὀργῆς, φθάνει, ἐκατάλαβα. Ἐξω, ὦρὲ παντίδο,

ἐπρόσθεσεν ἀποταθείς εἰς τὸν Καρδερίνην, ἔξω. Γδύσετέ το ὥρῃ, φορέσετέ το τὰ ράσσα του καὶ διώξετέ το εὐθὺς ἀπὸ τὸ Σεράγι. Ὁ Ἰσοῦφ, ὅστις δὲν ἐτόλμα νὰ τελειώσῃ τὴν διήγησιν ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ δωμάτιον μετὰ τοῦ Μουσταφᾶ - μπέη. Ὁ Ἰσοῦφ - Ἀράπης ἦν ὑπ' ὀργήν, διότι τὸν κατήγγειλαν εἰς τὸν Ἀλῆ Πασᾶν, ὡς εἰδοποιήσαντα τὸν Κατσαντώνην διὰ τὴν μελετηθεῖσαν ἀρπαγὴν τῆς θυγατρὸς τοῦ Γρεβενιώτου. Χεῖρ Κυρίου ἐκάλυψε τὰ πάντα ἵνα σώσῃ καὶ τοὺς Μοναχοὺς καὶ τὴν Μονήν.

— Δὲν σὲ εἶπα ἐγὼ, Βεζίρη μου, ὅτι ὁ Καρδερίνης ψεύδεται; ἐγὼ νὰ σὲ ἀπατήσω; ὁ Θεὸς νὰ μὴ τὸ δώσῃ· ἐστάθην τόσα ἔτη ὑποτακτικὸς τοῦ Πάτερ Κοσμᾶ, ὁ ὁποῖος μ' ἔλεγεν ὅτι τὸ μεγαλῆτερον ἁμάρτημα εἶνε τὸ ψεῦδος.

— Τοῦ Πάτερ Κοσμᾶ, ἠρώτησε μετὰ θαυμασμοῦ ὁ Ἀλῆς, τοῦ Πάτερ Κοσμᾶ, ἐκεῖνο τὸ ἅγιον ἄνθρωπο;

— Ναί, καὶ ἡ χάρις του μὲ φυλάττει, διότι κρατῶ ἐπάνω μου ἓνα κομματάκι ἀπὸ τὴν σκούτα του.

— Νὰ μὲ τὸ δώσης, ὥρῃ γέρω Πάππο· χρόνια πολλὰ χαλεύω ναῦρω τίποτε του καὶ κανεὶς δὲν μοῦ ῥερε.

— Λάβε το, εἶπεν ὁ καλόγηρος, ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ κόλπου του τεμάχιον ράσσου, περιτετυλιγμένον ἐντὸς χάρτου, τὸ ὁποῖον καλόγηρός τις τῇ παρέδωκε δείγμα, ἵνα τῇ ἀγοράσῃ ράσσον ἐξ Ἰωάννινων. Ὁ Ἀλῆς τὸ ἡσπάσθη καὶ τὸ ἔθεσεν ἐπὶ τῆς ἐνώπιόν του μικρᾶς τραπέζης, ἐφ' ἧς εἶχε τὸ μελανοδοχεῖόν του.

— Χθὲς τὸ νύκτα εἶδα ἓνα ὄνειρο, ὑπέλαβεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, ποῦ μ' ἐτρόμαξε.

— Σὲ καλὸ σου, Βεζίρη μου.

— Νὰ σὲ τὸ 'πῶ, ὥρῃ πάππο, νὰ μὲ τὸ 'ξηγάγῃς, ἀκρουμάσου καλὰ. Εἶδα πῶς ἀνέβαινα μιὰ ξύλινη σκάλα, ποῦ εἶχε δέκα σκαλοῦνια· τὰ ἐννιὰ τ' ἀνέβηκα καλὰ, τὸ ὕστερο ἔσπασε κ' ἔπεσα κ' ἐξύπνησα τρομασμένο. Ἐήγα το νὰ ζῇς, γέρο πάππο, νὰ μοῦ πῇς ἀλήθεια καὶ μὴ σκιαχτῇς τίποτε.

— Σὲ καλὸ σου, Βεζίρη μου, εἶπεν ὁ γέρων. Ἐννέα χρόνους θὰ διαβῇς καλοὺς καὶ τὴν δέκατον θὰ κινδυνεύσῃς νὰ χαθῇς μόνον, νὰ κάμῃς ἐλεημοσύνας καὶ νὰ στείλῃς κερὰ καὶ λάδι εἰς τὰς Ἐκκλησίας.

— Αὐτὸ μὲ τὸ εἶπε καὶ τὸ πάτερ Κοσμά, ὅταν ἦμουν μπουλουξῆς.

— Τὰ ὄνειρα γίνονται καλὰ, ὑπέβαλεν ὁ γέρων, μὲ ἐλεημοσύνας καὶ ψαλίσματα εἰς τὰς Ἐκκλησίας.

— Ὡρὲ Χοῦσο, ἐκραύγασεν ὁ Ἀλῆς, καὶ ὁ θαλαμηπόλος οὗτος ἐγείρας τὴν αὐλαίαν ἐνεφανίσθη.

— Πάρε, ὦρέ, τὸ μπουτπάκι, καὶ νὰ γιομίσῃς δυὸ ἄσκιὰ ἀπὸ τὸ κελλάρι νὰ τὸ φορτώσῃς ἵνα μουλάρι νὰ τὸ φέρῃ ἵνα τὸ Μοναστήρι. Εἶτα στραφεῖς πρὸς τὸν καλόγηρον, λέγε, τῷ εἶπε, τί χατήρι θέλεις νὰ σε κάμω.

— Νὰ συγχωρήσῃς τὸν Κατσαντώνην, ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

— Ἐξ' ἀπ' αὐτό, εἶπεν ὁ Ἀλῆς, ἀνακινήθεις εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὡς νὰ ἐκεντήθῃ ὑπὸ Σκορπιοῦ, ἐξ' ἀπ' αὐτὸ ὅτι ἄλλο θέλῃς ζήτη, τοῦτο μὴ τὰ πῆς δεύτερη φορά.

— Νὰ μὲ δώσῃς λοιπὸν ἐν μπουγιρδί, νὰ μὴ κοτᾶ οὔτε Ἀλβανὸς οὔτε Τοῦρκος νὰ ἐμβαίῃ εἰς τὸ Μοναστήρι, νὰ τρώγῃ καὶ νὰ ζῇ ἀγγαρεῖες.

— Τοῦτο νὰ τὸ κάνω μὲ τὰ χαρὰς σου. Τώρα κράζω τὸ Μάνθο καὶ τὸ γράφει.

— Ἐχω τὴν ἄδειαν νὰ ἀναχωρήσω διὰ τὸ Μοναστήρι ;

— Ναὶ ἔχεις, ὦρὲ πάππο, νὰ διαβάζετε γιὰ ἡμένα ὅλοι οἱ καλόγεροι. Ὁ γέρων ἀποχαιρετήσας τὸν Ἀλῆν ἐξῆλθε τοῦ δωματίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Ἡ εἰρκτὴ, εἰς ἣν κατέκλεισαν τὸν Κατσαντώνην, ἀποτελεῖ μέρος τῶν ὑπογείων τοῦ φρουρίου κειμένη πλησίον τῆς θύρας Ἀκροπόλεως πρὸς τὸ τεῖχος αὐτοῦ. Κάθυγρος, ζοφερὰ καὶ δυσώδης, φωτίζεται μικρὸν ὑπὸ μιᾶς ὀπῆς, ὑπεράνω τῆς ὀροφῆς ὑπαρχούσης, ἡσφαλισμένης ὑπὸ παχυτάτων σιδηρῶν κιγκλίδων. Ὁ Κατσαντώνης ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ ἔχων τοὺς πόδας του, ἐντὸς τῶν ἐπίτηδες κατασκευασθεισῶν ὀπῶν ἐπὶ μιᾶς ὑπερμεγέθους δοκοῦ, τομπρουκίου Τουρκιστὶ ὀνομαζομένης, φέρων περὶ τὸν τράχηλον βαρὺν σιδηροῦν κλοιόν, ἐξ οὗ κατήρχοντο δύο ἐπίσης βαρεῖαι ἄλυστοι, κρατοῦσαι τὰς χεῖρας του ἀπὸ τοὺς καρπούς. Ὁ μουεζίνης ἐψάλλεν ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ μιναρὲ τοῦ πλησίον

τῆς φυλακῆς τῆς αἰῶνος τοὺς ὕμνους τοῦ μεσημερίου ὅταν ὁ ἀποτρόπαιος καὶ φρικώδης ἦχος τῶν κλειδῶν τῆς εἰρ-
κτῆς ἤχησαν εἰς τὰ ὦτα τοῦ Κατσαντώνη. Ἡ θύρα ἀνε-
ψήχθη μετὰ τριγμοῦ, καὶ εἰς νέος Ἀλβανὸς εἰσελθὼν ἡρέμα,
ἀφῆσας αὐτὴν ἀνεψυγμένην, ἐπλησίασε τὸν δέσμιον.

Ὁ Κατσαντσώνης τὸν ἐθεώρησε ὀλίγα λεπτά, εἶτα.

— Ἀχ, φίλε μου, τῷ εἶπε, πόσον παρομοιάζεις ἐκεῖ-
νον τὸν παλληκαρᾶ τὸν Βελῆ - Γκέκα· τί παλληκάρι!
κρίμα ποῦ χάθηκε! πλὴν τί νὰ γείνη ἀντὶ νὰ σκοτωθῶ
ἐγὼ, ἐσκοτώθη ἐκεῖνος· οὕτως ἠθέλησεν ἡ τύχη, καὶ ἐκεῖ-
νος, ἔκαμε τὸ χρέος του καὶ ἐγὼ τὸ δικό μου.

— Εἶμαι ἀδελφός του, ἀπεκρίθη ὁ νέος, καὶ διὰ τῆς
θεξιᾶς χειρός του ἀπέμαζεν ἐν δέκρῳ, τὸ ὅποτον ἔρρευσε
ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του. Ἐχὼ διαταγὴν νὰ σὲ φέρω εἰς
τὸν Πασᾶν, ἐπρόσθεσε ὁ νέος, καὶ ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ τουμ-
προυκίου τοὺς πόδας τοῦ Κατσαντώνη, τὸν ἐβοήθησε νὰ
ἐγερθῇ...

Ὁ Ἀλῆ - Πασᾶς περιστοιχίζετο ὑπ' ὄλων τῶν ἀξιωμα-
τικῶν τοῦ Σεραγίου του, ὅταν ἐπαρουσίασαν ἐνώπιόν του
τὸν Κατσαντώνη, ἔχοντα ὑψωμένην τὴν κεφαλὴν, ὄλον
ἀτάραχον καὶ χαρωπὸν ἔχοντα τὸ πρόσωπον. Εἰς τὴν
ἐμφάνισίν του ψιθυρισμοὶ ἠκούσθησαν πανταχόθεν, ψι-
θυρισμοὶ θαυμασμοῦ. Ὁ Κατσαντώνης εἶχεν ἀνάστημα
ὕψηλόν, σῶμα εὐκίνητον καὶ ἡρωϊκὸν καὶ πρόσωπον ὠραῖον.

— Σ' ἐπίασα, ὅς τὸ τέλος, τῷ εἶπεν ὁ Ἀλῆ Πασᾶς,
σ' ἐπίασα, χαϊδούτη.

— Δὲν μ' ἐπίασες οὔτε ποτὲ μ' ἐπίανες, ἀν δὲν μὲ
ἐπρόδιδον ἄρρωστον καὶ καταβεβλημένον ὑπὸ τῆς εὐλο-
γιᾶς· μὲ λέγεις χαϊδούτην, ἀλλ' ἐγὼ ποτὲ δὲν ἐστάθην
χαϊδούτης, κανένα δὲν ἐγύμνωσα· ἐσὲ μόνον ἐπολεμοῦσα,
ἐσὲ ὅστις μ' ἠνάγκασες νὰ πᾶρω τὰ ὄρη, ἀφοῦ μᾶς
ἐξεγύμνωσες καὶ ἔκαμες ν' ἀποθάνῃ ὁ πατήρ μου εἰς τὰς
φυλακὰς σου.

— Σ' ἔχω ὅς τὸ χέρι κ' ἀκόμη αὐθαδιάζεις; τῷ ἀπε-
κρίθη ὁ Ἀλῆς πλήρης ὀργῆς.

— Καὶ τί θὰ μοῦ κάμης; ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης.

— Θὰ σὲ τσακίσω, ὡρέ, θὰ σὲ κάμω κιοφτέ.

— ὦ, μεγάλον ἔργον θὰ κάμης! Μήπως εἶμαι ἐγὼ

ὁ πρῶτος ἢ θὰ γείνω ὁ ὕστερος ;

— Μ' ἀφάνισες, ὦρὲ χαῖνη, χίλιους Ἀρβανητάδες καὶ παραπάνω, καὶ μοῦκαμες σακάτιδες τοὺς διπλοῦς.

— Ἄν ἐβγαίνες σὺ ὁ ἴδιος νὰ μὲ κυνηγήσης, θὰ ἔκαμνες καλλίτερα.

— Γιατί, ὦρέ ;

— Διὰ νὰ σὲ σκοτώσω καὶ νὰ ἐλευθερώσω τὸν κόσμον ἀπὸ σὲ τὸν βρωμερὸν τύραννον.

— Θὰ σοῦ ξεσχίσω, ὦρὲ τὸ στόμα.

— Ξέσχα το, τύραννε, εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν σου· ἀλλ' ἤμπορεῖς νὰ ξεσχίσης ἀμέτρητα στόματα, ἐπικαλούμενα τὴν ὀργὴν τοῦ οὐρανοῦ ἐναντίον σου ;

— ὦρὲ, τί αὐθαδειάζεις ἔτσι, χαῖνη ;

— Ἄκουσον, Ἀλῆ Τεπελενλῆ, ἄκουσον ! δὲν θὰ παρέλθουν χρόνοι πολλοὶ καὶ ἡ κεφαλὴ σου θέλει γένει σάκκος ἀχύρων.

— Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἠγέρθη μαινόμενος καὶ ἔδραμε μὲ τὸ ἐγχειρίδιον εἰς τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Κατσαντώνην· ἀλλ' οἱ περιστώτες Βέηδες τὸν ἠμπόδισαν.

— Ἀφήσατέ τον νὰ κάμῃ αὐτὸς τὸν δῆμιον, ἔκραξεν ὁ Κατσαντώνης.

— Ἄφες το ἔς τὴν ἀπελπισία του, Βεζίρη μου, ἐφώναξεν εἰς νέος ἐλθὼν καὶ πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ.

— Αὐτό, ὦρὲ πῖρο μου, ἐσχότωσε τὸ ἀδελφὸ σου.

— Ὅποιος πολεμᾷ, θὰ σκοτωθῇ, ἀπεκρίθη ὁ νέος, ὁ Κατσαντώνης τὸν ἐσχότωσεν εἰς τὸν πόλεμον· ἐγὼ τοῦ συγχωρῶ τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ μου· ἁμαρτία νὰ σκοτώσης ἓνα τέτοιο παλληκάρι. Χάρισε μέ το, Βεζίρη μου, νὰ σεῦ γείνω σκλάβος.

— Νὰ πᾶς ὦρὲ, νὰ τὸ τσακίσῃς ἐσύ.

— Ἐγὼ ; ὁ Θεὸς φυλάξοι !

— Ἐσὺ εἶσαι παλαβό, ὦρὲ Μουσαῖ.

— Δὲν εἶμαι παλαβός, εἶμαι Ἀλβανός, καὶ παλληκάρι, καὶ δὲν σκιστῶνω ἐγὼ παλληκάρια. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξῆλθεν ὥς ὑπὸ φάσματος ἐκ τοῦ δωματίου διωκόμενος καὶ ἔγεινεν ἄφαντος.

— Πήγαινέ το ὥρᾳ στὸ ζιντάνι, εἶπεν ὁ Ἄλῃς μετὰ φωνῆς τραχείας καὶ ἀπειλητικῆς δείξας τὸν Κατσαντώνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον μίᾳ ἀπόκρυφος θύρα τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ σεραγίου ἀνεψχθῆ καὶ ἔξ ἄνδρες ἐξῆλθον. Ὁ ἐξελθὼν πρῶτος ἐκράτει φανόν, μετ' αὐτοῦ ἐξῆλθον δύο ἔνοπλοι πλούσιως ἐνδεδυμένοι, καὶ κατόπιν τούτων ἀνὴρ εὐτραφής, κεκαλυμμένος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι γονάτων ὑπὸ πτιλωτοῦ ἐρριούχου ὥστε μόλις ἐφαίνοντο οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ μέχρι ρινός· τελευταῖοι ἐξῆλθον δύο ἔτεροι κεκαλυμμένοι μὲ χλαῖνας (κάπας) εὐρείας καὶ λίαν ἐξωγκωμένας ὥς νὰ ἐβάσταζον ὑπ' αὐτὰς πράγματα ὀγκώδη. Οἱ ἄνδρες οὗτοι χαλκόχρουν ἔχοντες τὴν ὄψιν, ὡμοῖαζον γύφτους. Διελθοῦσα ἡ ὁμάς αὕτη ἅπασαν τὴν πρὸ τοῦ Σεραγίου πλατεῖαν, κατῆλθεν εἰς τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν θύραν τῆς Ἀκροπόλεως λιθόστρωτον, καὶ διηυθύνετο πρὸς αὐτήν· οἱ δὲ φρουροὶ ἰδόντες πλησιάζοντας τοὺς ἔξ τούτους ἄνδρας πρὸς τὴν θύραν ἔλαβον εἰς χεῖρας τὰ ὅπλα των καὶ παρετάχθησαν πρὸ αὐτῶν.

— Ποιοὶ εἰσθε ἐκράύγασεν ὁ φρουρός, ὅς τὸν τόπο.

Ὁ κεκαλυμμένος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι γονάτων ἀνὴρ ἔλαβε διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὸν φανόν, τὸν ἔφερεν ὀπισθὲν του, ἵνα μὴ φανῇ τὸ πρόσωπόν του, καὶ διὰ τῆς ἐτέρας ἐνευσε τῇ ἀρχηγῇ τῶν φρουρῶν νὰ τὸν πλησιάσῃ. Πλησιάσαντος δέ, τοῦ ἔστρεψε τὰ νῶτα πρὸς τὴν φρουράν καὶ ἐγείρας τὸν φανὸν τῇ ἐπέδειξε τὸ πρόσωπόν του, ψιθυρίσας λέξεις τινάς.

— Εἰσελθετε εἰς τὸ κατάλυμά σας, ἐκραξαν ὁ ἀρχηγὸς εἰς τὴν φρουράν, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν θύραν ἀνέψεν ὅλους τοὺς μοχλοὺς αὐτῆς καὶ τὰ κλειθρα πλὴν ἑνός, οὗτινος τὴν κλεῖδα κρατῶν ὁ μυστηριώδης ἀνὴρ, τῇ παρέδωκεν ἵνα ἀνοίξῃ καὶ τὸ τελευταῖον κλειθρον. Ἀνοιχθείσης τῆς θύρας ὁ ἀρχηγὸς τῶν φρουρῶν ἀπέδωκεν εἰς τὸν μυστηριώδη ἄνδρα τὴν κλεῖδα, ὅστις ἐξελθὼν μετὰ τῶν πέντε ἄλλων, τὴν ἔκλεισε αὐθις ἐξῶθεν. Κατερχό-

μενοι δὲ παραλλήλως τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου, εἰσῆλθον μετὰ μικρὸν ὑπὸ θόλον ἐπιμήκη, καὶ καταβάντες τὴν εἰς τὸ βέθος αὐτοῦ λιθίνην κλίμακα, ἀνέφξαν μίαν θύραν, ἧς τὴν κλειδα ἐκράτει ὁ μυστηριώδης ἀνὴρ, καὶ εἰσῆλθον, προπορευομένου τοῦ φανοφόρου εἰς τὴν εἰρκτὴν, ἐν ἣ ἔκειτο ἐκτάδην ὁ Κατσαντώνης. Εἰς τὰ ἀμαυρὰ τεῖχη τοῦ τρομεροῦ τούτου ἄδου τὸ φῶς τοῦ φανοῦ μόλις ἔφθανεν, ὥστε ἀντὶ νὰ τὰ φωτίσῃ τὰ παρίστα φρικώδη, καὶ τὸ ὅλον ἀχανὲς κοιμητήριον· οἱ φέροντες τὰς χλαίνας δύο ἄνδρες εἰσελθόντες τὰς ἔρριψαν χαμαί· καὶ συγχρόνως ἀπέθεσαν κατὰ γῆς διάφορα βασανιστήρια ὄργανα καὶ δύο σφύρας βαρείας, ὁ δὲ μυστηριώδης ἀνὴρ, ἀποκαλύψας τὸ πρόσωπόν του, ἐπλησίασε πρὸς τὸν Κατσαντώνην, ὃν ἔθεώρει μὲ ἀπεριόριστον εὐχαρίστησιν.

— Νερὸν νερόν, ὀλιγον νερόν, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης,

— Νερὸ χαλεύεις, χαϊδούτη; τώρα νὰ σὲ ποτίσω, ὦρέ, νερὸ τῆς λίμνης, ἀπεκρίθη ὁ μυστηριώδης ἀνὴρ,

Ὁ Κατσαντώνης ἤγειρα τὴν κεφαλὴν, ἀναγνωρίσας τὴν φωνὴν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ.

— Σὺ εἶσαι τύραννε; ἐκραύγασε, τί θέλεις ἐδῶ; ἦλθες νὰ χορτάσῃς τὸ αἷμά μου; χόρτασε, ἄπιστε.

— Τώρα βλέπεις, ὦρέ.

— Κάμε ὅ,τι θὰ κάμῃς, νὰ μὲ στείλῃς μίαν ὥραν ἀρχήτερα κοθαρώτερον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

— Ποιὸ Θεό, ὦρέ; ποῦ εἶν' αὐτὸ τὸ Θεό; ἄς κατέβῃ ὦρέ, νὰ τὸ 'δῶ;

— Δὲν εἶσαι ἄξιος νὰ τὸν ἰδῇς.

— Τὸ μουντσώνω, ὦρέ, νὰ, καὶ τὸ φτύνω· καὶ ὁ ἀλιτήριος τύραννος ὕψωσε τὰς χεῖράς καὶ ἔπτυνε πρὸς τὴν ὀροφὴν τῆς εἰρκτῆς.

— Κατηραμένη ἡ κοιλία, ἥτις σ' ἐβάστασεν, ἄπιστε καὶ ἀσεβῇ τύραννε! εἶπεν ὁ Κατσαντώνης.

Ὁ Θεομάχος Ἀλῆς ἠφύρισεν ὑπ' ὀργῆς σφίγγων τὰς χεῖράς του καὶ τοὺς ὀδόντας του ὡς μανιώδης.

— Κύριε, ἐλέησον, ἄπαγε τῆς βλασφημίας! ἐπανελάβεν ὁ Κατσαντώνης, Θεέ μου, εἰς χεῖράς σου παραδίδω τὴν ψυχὴν μου ὁ ἁμαρτωλός.

— Τώρα τὸ μασκαρεύω ἐγὼ, ὦρέ χαϊδούτη, τὸ Θεό σου,

ὥρὲ Χοῦσο, ὥρὲ Μοῦστο, εἶπεν ἀποταθείς πρὸς τοὺς δύο γύφτους δημίους του, τὰ κότσια. ὥρέ, τὰ κότσια.

Καὶ οἱ δῆμιοι ἐγειράντες τὴν κεφαλὴν τοῦ Κατσαντώνη, τῷ προσήρμωσαν εἰς τοὺς μῆνιγγας ἀστραγάλους, τοὺς ὁποίους σφίξαντες μὲ σχοινίον περὶ τὴν κεφαλὴν, περιέστρεψαν διὰ ξύλου, ὥστε οἱ ὀφθαλμοὶ του προέβησαν μέχρι τῶν ὀφρύων. Ὁ Κατσαντώνης οὔτε φωνὴν οὔτε ἀναστεναγμὸν καὶ ἐξέφερεν.

— Βγάλτέ το, ὥρέ, τώρα καὶ κρεμάσετέ το ὀπισθάγκωνα, εἶπεν ὁ Ἀλῆς.

Οἱ δῆμιοι δέσαντες ὀπισθεν τὰς χεῖρας τοῦ Κατσαντώνη ἀπὸ τοὺς καρπούς, ἐπέρασαν τὸ σχοινίον εἰς τὸν εἰς τὴν ὀροφὴν τῆς εἰρκτῆς πεπηγμένον κρίκον, καὶ τὸν ἀνήρτησαν, ἐξαρθρώσαντες τὰς χεῖράς του,

— Ὁ ἥρως ἐλιποθύμησε.

— Κατεβάσετέ το, ὥρέ, εἶπεν ὁ τύραννος, νὰ μὴ ποθάνῃ καὶ χύσετέ του ψίχα νερό.

Οἱ δῆμιοι καταβιβάσαντές τον, τὸν ἔρριψαν κατὰ γῆς.

Νὰ τὸ τσακίσετε τώρα, ὥρέ, ὑπέλαβεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς.

— Κάμετε, ὥρέ, ἔκραξεν ὁ Κατσαντώνως, κάμετε, τσακίσατέ με, ὅπως θὰ τσακισθῇ μίαν ἡμέραν τὸ κράτος τοῦ τυράννου σας, κράτος ἀδικίας, παρανομίας καὶ ἀρπαγῶν. Οἱ δῆμιοι σύραντες αὐτὸν παρὰ τῇ δοκῇ ἔθεσαν ἐπ' αὐτῆς τὰ σκέλη του καὶ κατέαξαν αὐτὰ μέχρι τῶν σφυρῶν, ἀλλ' οὔτας οὔτε κραυγὴν οὔτε καὶ στεναγμὸν ἐξέφερεν.

Ὁλόκληρον τὴν νύκτα τὸν ἐβασανίζον, πηγνύοντες ἐντὸς τῶν κατεαγέντων ὀστέων του ξύλα, ὅταν ὅμως ἐξύπλωσαν τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἤρξαντο νὰ τὰς κατασυντρίβωσιν μέχρι τῶν ἀκρωμίων τότε ὁ γενναῖος οὗτος ἀνὴρ λιποθυμήσας ἔμεινεν ἀναίσθητος· μόνον τὸ σῶμά του ὡς ἐκ τῶν σπαραγμῶν, ἐδείκνυε σημεῖα ζωῆς. Ὁ αἰμοβόρος Ἀλῆ-Πασᾶς, θεωρῶν ἀναισθητοῦντα τὸν τοσάκις καταισχύναντα αὐτὸν διὰ τῶν νικῶν του, ἐξῆλθεν ἐκ τῆς εἰρκτῆς μετὰ τῶν τριῶν δορυφόρων του, ἐγκαταλιπὼν ἐν αὐτῇ τοὺς δημίους μόνους.

Ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου ὁ Κατσαντώνης δὲν ἐδείκνυε πλέον οὐδὲν σημεῖον ζωῆς, καὶ περὶ τὴν μεσημβρίαν παρέδωκεν ὁ ἥρως τὴν ψυχὴν του εἰς τὸν Πλάστην του.

Μετὰ μικρὸν οἱ δῆμιοι περιτυλίξαντες τὸ συντετριμμένον τοῦτο σῶμα ἐν ψιάθῃ τὸ παρέδωκαν τοῖς Ἰουδαίοις, οἵτινες τὸ ἐκόμισαν εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς πόλεως κατὰ τὴν συνοικίαν Καλοῦτσεςμε καὶ ἀποκαλύψαντές το, τὸ ἐξέθεσαν εἰς τὰς ὄψεις τῶν κατοίκων. Μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἔλαβον διαταγὴν ἵνα τὸν βυθίσωσιν ἐν τῇ λίμνῃ περὶ τὸ μεσονύκτιον. Ἀλλ' εἰς τὸ πείσμα τοῦ τυράννου, τὸ σῶμα τοῦ Κατσαντένῃ ἀναπαύεται ἐν τῇ προαυλίῳ τῆς Μητροπόλεως τῆς περιδόξου πόλεως τῶν Ἰωαννίνων.

Ὁ Σταῦρος Ἰωάννου, προεστὼς τότε λαοπρόβλητος Ἰωαννίνων, ἀνὴρ ἰσχύων τὰ μέγιστα, δι' ἧς παρὰ τοῖς χριστιανοῖς ἀπήλαυεν ὑπολήψεως καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Μαρῖνου (*) ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν τοῦ Ἀλῆ - Πασᾶ, ἀνὴρ καὶ οὗτος διαπρέπων ἐπὶ φιλογενεῖα καὶ χρησιμότητι, ἠγόρασαν διὰ χρηματικῆς προσφορᾶς λάθρα παρὰ τῶν δημίων τὸ σῶμα τοῦ ἥρωος, ὅπερ κηδεύσαντες χριστιανικῶς, καὶ τὰ χριστιανικὰ καθήκοντα πάντα εὐσεβῶς ἐκτελέσαντες, ἔθαψαν δι' ἱερέως ἐν τῇ προαυλίῳ τῆς Μητροπόλεως, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη !

Τ Ε Λ Ο Σ

(*) Τῶν αἰσιδίων τούτων ἀνδρῶν, τῶν μυριάκις ἀποτρεψάντων τὸν τύραννον ἀπὸ αἰμοβόρα σχέδια καὶ σκοποῦς ἀλεθρίους, εἶναι υἱοὶ ὁ τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς ἰδρυτῆς Γεώργιος καὶ ὁ Δικηγόρος Μαρῖνάκης.

Ο ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ, Ο ΛΕΠΕΝΙΩΤΗΣ
ΚΑΙ Ο ΤΣΩΓΚΑΣ

Πατήσανε τὴ Λεπενουῦ, Ἀντώνη, Ἀντώνη,
Τὴν κάμανε ντερβένι ! Τσῶγκα μὴν εἶχες γένει.
᾽Πῆραν ἄσπρα ᾽πῆραν φλωριά, Ἀντώνη, Ἀντώνη,
᾽Πῆραν μαργαριτάρι, Τσῶγκα καὶ Λεπενιώτη.
᾽Πῆραν τὴν Νικολάκενα Ἀντώνη, Ἀντώνη,
Πρώτη κοντσαμπασίνα, Τσῶγκα καὶ Λεπενιώτη.
Τὴν πῆραν καὶ τὴν ᾽πήγανε, Ἀντώνη, Ἀντώνη,
᾽Απάνω ᾽ς τὸ λιμέρι, Τσῶγκα καὶ Λεπενιώτη,
Κι' ὁ Λεπενιώτης παλαδός. Ἀντώνη, Ἀντώνη,
᾽Απ' τὰ μαλλιά τὴν πιάνει, ᾽ς τὴν γῆν τὴν ἐδροντάει !
— Ἄφες με Λεπενιώτη μου, Ἀντώνη, Ἀντώνη,
Μὴ βγάνῃς τὰ μαλλιά μου, Τσῶγκα καὶ Λεπενιώτη,
Καὶ γράψε γιὰ τὴν ᾽ξαγορά, Ἀντώνη, Ἀντώνη,
᾽Εννιά χιλιάδες γρόσα, Τσῶγκα καὶ Λεπενιώτη.
Νὰ στείλουν φέσια δώδεκα, Ἀντώνη, Ἀντώνη,
Καὶ πόσια δεκαπέντε, Τσῶγκα καὶ Λεπενιώτη.
Νὰ στείλουν καὶ τοῦ ψυχογιοῦ, Ἀντώνη, Ἀντώνη,
᾽Εν ἀσημένιο τάσσι, Τσῶγκα, καὶ Λεπενιώτη.

Ο ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΟΓΔΟΗΚΟΝΤΑ ΤΡΕΙΣ ΜΑΧΗΤΑΙ ΤΟΥ

Βγήκεν Ἀντώνης 'ς τ' Ἀγραφα μὲ τὸν Καραγιάν-
Πήρανε δίπλα τὰ βουνά, δίπλα τὰ βιλαέτια. [νάκη,
Γράφουν καὶ στέλλουν μιὰ γραφή, 'ς αὐτὸν τὸν Βελή-
Σ' ἐσὲ Βελή-ντερθέναγα, ρετζάλι τοῦ Βεζύρη. [Γκέκα.
Εὐγα νὰ πολεμήσωμε, ψηλὰ 'ς τὸ προσηλιάκο.

Νὰ ᾄδῃς τὰ κλέφτικα σπαθιά, τὰ κλέφτικα ντουφέκια.
Κι' ὁ Βελή Γκέκας τ' ἄκουσε βαρὺ τοῦ κακοφάνη.

Καὶ τὸ ἀσκέρι τ' ἔμασε, κ' ἐπάνω τους πηγαίνει,
Καὶ πιάσανε τὸν πόλεμο, τρεῖς ὥραις μὲ τὴν ὥρα.

Τὸν Βελή - Γκέκα σκότωσαν, καὶ τρεῖς μπουλοῦκ -
[πασάδες,

Κοντζαμπασίδες ἔγραψαν, μέσ' τὸν Ἀλῆ - Βεζύρη.
— Βεζύρη μας νὰ λυπηθῇς νὰ κάμῃς μερχαμέτι,

Ὁ Κατσαντώνης 'ς τ' Ἀγραφα μ' ὀγδόντα τρεῖς νο-
[μάτους.

Τὸν Βελή - Γκέκα σκότωσε, καὶ τρεῖς μπουλοῦκ -
[πασάδες

Δόσε τους τὸ μουρασαλὲ καὶ τὸ καπητανάτο,
Νὰ ἡσυχάσ' ἡ φτωχολογιά, κ' οἱ κλέφταις νὰ μερέψουν,
Κι' Ἀλῆ πασᾶς ὅαν τ' ἄκουσε τὰ γένεα του δαγκάνει,
Κ' ἔδωκε τὸ μουρασαλέ, 'ς αὐτὸν τὸν Λεπενιώτη,